

MEDELTE VASSDRAGSKONCESSJONER

(ERHYVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLADELSER)

VII. TILLADELSER MEDELTE I 1920

KRISTIANIA

O. FREDR. ARNESENS BOK- OG AKCIDENSTRYKKERI

1921

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Bortleie til Taarnelven kraftaksjeselskap av rettigheter i Taarnelven og Karpelven, regulering av vassdragene og kraftleie for A/S Sydvaranger fra Taarnelven kraftaksjeselskap. Kgl. resol. av 19de mars 1920	1
2. Norsk Elektrotermisk A/S. (Leie av inntil 15 000 el. hk. fra A/S Tyssefaldene). Kgl. resol. av 1ste mai 1920	23
3. A/S Østlandske Stenexport. (Erhverv av halvdel av aksjene i Eidefoss kraftanlegg A/S og kraftleie fra Eidefoss i Vaagaa). Kgl. resol. av 4de juni 1920. Jfr. bind IV nr. 9	34
4. A/S Skrankefos Træsliperi. (Yderligere fristforlengelse etter koncessjonen av 4de februar 1916). Kgl. resol. av 4de juni 1920. Jfr. bind IV nr. 1 og V nr. 15	44
5. Ringsaker og Nes Almenninger. (Regulering av Tyrilielven). Kgl. resol. av 2den juli 1920	46
6. Alby United Carbide Factories Ltd., Odda. Anvendelse av inntil 5 000 el. hk. av den fra A/S Tyssefaldene leiede kraft til kalcinering og partiel graftering av anthracit m. v.). Kgl. resol. av 9de juli 1920. Jfr. bind I nr. 1 b	59
7. Titan Co. A/S. (Leie av inntil 1 000 el. hk. fra Fredriksstad Gas- & Elektricitetsverk). Kgl. resol. av 9de juli 1920	62
8. Statsregulering av Byggin. (Iverksettelse av regulering og fastsettelse av manøvreringsreglement). Kgl. resol. av 23de juli 1920. Jfr. bind IV nr. 32	67
9. Mesnavasdragets Brukseierforening. (Regulering av Mesnavatnene). Kgl. resol. av 13de august 1920	71
10. Gloppen kommune. (Yderligere fristforlengelse etter koncessjon av 12te november 1913). Kgl. resol. av 17de september 1920. Jfr. bind II, nr. 28 og 46 og IV nr. 28	92
11. Selbu kommune. (Regulering av Slindvatnene). Kgl. resol. av 17de september 1920).	96
12. A/S Matrefaldene. (Yderligere fristforlengelse etter koncessjon av 16de september 1908). Kgl. resol. av 6te november 1920. Jfr. bind I nr. 39 og IV nr. 4	110
13. A/S Høyangfaldene. (Fornyelse i henhold til vassdragslovens § 69 av tillatelse til regulering av Kraakevassdraget). Kgl. resol. av 3dje december 1920. Jfr. bind IV, nr. 19	113
14. A/S Bremanger kraftselskap. (Fristforlengelse. Jfr. kgl. resol. av 23de april 1915, bind III nr. 5). Kgl. resol. av 17de december 1920	114

1. Bortleie til Taarnelven kraftaksjeselskap

av rettigheter i Taarnelven og Karpelven, regulering av vassdragene og kraftleie for A/S Sydvaranger fra Taarnelven kraftaksjeselskap.

Kgl. resol. av 10de mars 1920.

Med skrivelse av 16de april 1919 har man mottatt et andragende dat. 15de s. m. fra A/S Sydvaranger om tillatelse til å regulere og utbygge Taarnelven og Karpelven i Sørvaranger til bruk for selskapets bergverksdrift.

Andragendet er sålydende:

«Aktieselskabet Sydvarangers hele virksomhet er basert paa elektrisk drift. Den elektriske kraft har siden verkets anlegg været producet ved selskapets store dampcentral ved Kirkenes, men forutsætningen har altid været, at denne skulde søkes erstattet eller suppleret med et vandkraftanlegg.

I den i sin tid mellem den norske Stat og grosserer Chr. Anker indgaatte overenskomst er der git Anker eller nu selskapet som hans retsefterfølger tilladelse til utbygning av Neidenelven. Den i henhold hertil foretagne ekspropriation blev imidlertid ved overenskomst med Landbruksdepartementet indtil videre stillet i bero, idet selskapets tekniske ledelse hæret tvil om, hvorvidt utbygningen var økonomisk forsvarlig i forhold til andre imidlertid undersøkte projekter.

Selskapets opmerksomhet var da blit henvendt paa endel vandfald i Pasvikelven. Med det Offentliges støtte blev der optat forhandlinger i St. Petersburg om utbygning av disse vandfald, men disse forhandlinger førte ikke til noget resultat.

Som følge derav har verket fortsatt maattet drives fra dampcentralen, hvis kulbehov dreier sig om ca. 70 à 80 000 tons aarlig ved fuld drift, mens man dog samtidig har ladet foreta undersøkelser vedrørende muligheten av at kunne skaffe verket den fornødne kraft fra nærliggende vassdrag.

De store vanskeligheter med kultilførselen under krigen og sandsynligheten av, at kullene i lang tid fremover vil holde sig i en høi pris har nødvendiggjort, at dette undersøkelsesarbeide i løpet av de senere aar er blit fremskyndet med alle de midler, som har staaet til selskapets raadighet.

Selskapet har for tiden under bearbeidelse etpar større vandkraftprojekter, hvorved det haaper i det væsentligste at kunne frigjøre sig for nødvendigheten av de store kultilførsler til dampcentralen, saaledes at denne for fremtiden væsentlig vilde kunne benyttes som reserve.

Imidlertid vil det ta tid inden projekterne kan være helt utarbeidet, inden i tilfælde fornøden tilladelse til utbygning og kraftoverføring vilde kunne bli git og inden vandkraftanleggene kan være i fuld drift.

Selskapets verksledelse har derfor hat sin opmerksomhet henvendt paa spørsmålet, om der ikke som en foreløbig høist paakrævet hjælp kunde skaffes kraft fra mindre nærliggende vassdrag, hvor utbygningen var saavidt teknisk overkommelig og saavidt billig, at det under de nuværende kulvanskeligheter kunde by selskapet en fordel at foreta utbygningen, selv om man senere vil gaa til en utbygning av større kraftmængder i et eller flere av de større vassdrag.

Blandt de saaledes undersøkte projekter er Taarnelvs vassdraget, som har sit nedslagsdistrikt i den østre del av Sør-Va-

ranger Herred mellem Jarfjord og Grænse-Jakobselv og falder ut nord for Taarnet i Storbugten i Jarfjorden samt Karpelven, som ligger straks syd for Taarnelven og vil kunne utnytted i forbindelse med Taarnelven. Ved regulering og utbygning av disse vasdrag vil der — forutsat ideel regulering — kunne skaffes efter de forskjellige alternativer mellem 1700 og 2100 natur HK, som gjennom kraftledning tænkted overført til selskapets anlæg ved Bjørnevand og Kirkenes.

Denne kraft vil selvfølgelig langt fra være tilstrækkelig for selskapets hele behov, men den vil forholdsvis hurtig og let kunne utbygges og vil kunne skaffe kraft til den indskrænkede drift, som under de nuværende forhold kan opretholdes inden grubeomraadet, væsentlig bestaaende i grubefeltets tilrettelæggelse for den senere fulldrift og forskjellige anlægsarbeider samt til belysningsøiemed m. v. Herved vil selskapets nuværende indskrænkede kulbehov kunne avlastes ganske betragtelig. Ogsaa i den tid, hvorunder de eventuelle større vandkraftanlæg kommer til utførelse vil dette mindre anlæg være selskapet til stor nytte, og det vil selv efterat de større projekter er gjennomført bevare sin værdi for selskapet og distriktet.

Vi tillater os hoslagt at oversende

1. Kart over østre del av Sør-Varanger,
2. Beskrivelse over kraftanlægget med omkostningsoverslag,
3. Omkostningsoverslag vedrørende hvældam for Taarnet kraftanlæg,
4. Beskrivelse av fjernledning mellem kraftcentral og transformatorstation med omkostningsoverslag,
5. Arbeidsbeskrivelse med omkostningsoverslag vedrørende Taarnelv kraftanlæg,
6. Kroki over terranget omkring Taarnelvens utløp i Jarfjord,
7. Tegning av hvælddam (K 2081),
8. Tegning av hvælddam (K 2082),
9. Tegning og plan av kraftstation,
10. Længdeprofil for turbinledning,
11. Plan for fjernledningens vei- og telegrafkrydsning,

12. Detalj vedrørende fjernledningen (K 2079),

13. Detalj av gittermast for fjernledning, og tillater os herved at andrage om kongelig tilladelse til at foreta de i planer og beskrivelser omhandlede vasdragsreguleringer, kraftutbygninger og kraftoverføring.

Naar undtages den del av anlægget, som bestaar av kraftstationen og nedre del av Rørgaten, vil saavidt vi kan se anlægget forøvrig komme til udelukkende at berøre eller gaa over grund tilhørende staten. Vi tør formentlig paa grund av anlæggets store betydning for selskapet og den betydning det derigjennem har for hele distriktet regne med, at der ikke vil bli forlangt særskilt erstatning for benyttelse eller beskadigelse av grund tilhørende det offentlige, men forsaavidt angaar grund og eiendomsrettigheter, som tilhører private, tillater vi os at andrage om fornøden ekspropriationstilladelse.

Hvad koncessionsvilkaarene angaar tør vi av samme grund som ovenfor nævnt andrage om, at disse maa bli sat saa gunstige for selskapet som overhodet mulig, særlig i betragtning av, at det her gjelder en nødsforanstaltning, som i første række har til hensigt at hjelpe vort selskap, som har lidt saa meget under krigsaarene, utover den første vanskelige periode av driftens gjenoptagelse.»

De i andragendet påberopte bilag vedk. reguleringssaken vedlegges.

Sørvaranger herredstyre har i møte den 15de mai 1919 anbefalt andragendet innvilget på følgende betingelser:

1. At samtlige de i lov av 14de december 1917 § 2 nævnte grundregler indtas i koncessionsbetingelserne.
2. Koncessionæren tilpliktes at yde 10 % av den til enhver tid indvundne kraft avgiftsfrit til kommunen. Kommunens øvrige behov for elektrisk strøm skal dekkes av koncessionæren til en pris av ikke over 4 øre pr. kilowatttime. Cfr. 2 p. 12 og 23.
3. Det forbeholdes kommunen ret til at tilkoble koncessionærens kraftledning et eventuelt nyt kommunalt net og kan kom-

Meddelte vassdragkoncessioner.

- munen paa denne maate disponere helt eller delvis sin lovhjemlede andel av kraften.
4. Det forbeholdes frit lys til alle selskapsarbeidere som bor i selskapets huse.
 5. Koncessionæren tilpliktet at betale en aarlig avgift til kommunen stor kr. 4,00 pr. naturhestekraft beregnet som i ovennevnte lov § 2, punkt 14.
 6. Koncessionæren tilpliktet at yde erstatning til de private grundeiere for enhver forringelse av disses eiendommers verdi og for den skade som disse maatte komme til at lide paa sine eiendomme ved vassdragenes tørlægning og utbygning og arbeidene dermed i det hele tat, samt yde erstatning for berettiget havnegang, utslaat, fiskeri eller lignende som ved anlæggene blir berøvet de private.
 7. Koncessionstiden bør settes til høist 30 aar.
 8. Koncessionæren tilpliktet at holde forsvarelig lægehjelp paa anlægsstedet under anlægstiden.
 9. Første utbygning maa være tilendebragt efter verksdirektørens forslag altsaa inden aarets utgang 1919.

Referertes.

Likeledes referertes A/S Sydvarangers oversendelsesskrivelse samt andragende til Kongen. J. nr. 359/19. Ordføreren fremla paa egne m. fls. vegne saadant forslag:

Koncession paa erhvervelse, regulering og utbygning av Taarnelven med formaal at overføre kraften til A/S Sydvarangers bedrift paa følgende betingelse:

1. Der avgis til kommunen en energimængde, som i lov av 14de december 1917 nr. 16 § 2 p. 12 og lov nr. 17 § 12 p. 15 er fastsat. Energien skal leveres i form av elektrisk strøm fra selskapets ledningsnet paa nærmere av formandskapet fastsatte steder. Forsaavidt staten forbeholder sig de i samme nævnte 5 % bør disse overlates til kommunen paa samme maate.
2. Avgiftens størrelse til kommunen anbefales sat til lovens maksimumsgrænse.
3. Koncessionstiden anbefales sat til 50 aar.

4. Forsaavidt A/S Sydvaranger i kortere eller længere tid skulde indstille sin bedrift, er Sydvaranger kommune berettiget til at holde kraftstationerne i drift for kommunens behov og herunder benytte alt for kraftanlægget og kraftoverføringen anskaffet material.

Paa foranledning av repræsentanten Lund oplyste formanden Hølvold, at han kun som arbeiderpartiets repræsentant hadde fremlagt det som «Hølvolds» betegnede forslag.

Forhandlingerne utsattes kl. 9³/₄ em. forat gjenoptages kl. 10¹/₄ em. s. d.

Forhandlingerne fortsattes kl. 10³/₄ em. s. d. med samme sammensætning, idet dog Rognmoe ikke var fremmødt.

Grytøyr tok sæte.

Tilstede 6 formænd og 21 repræsentanter.

Det ved formanden Hølvold fremsatte forslag ændredes saaledes:

Punkt 2, andet punktum skal lyde:

Det øvrige behov for elektrisk strøm, som kommunen maatte faa bruk for til en maksimum av 360 kw. pr. time skal dækkes av koncessionæren til en pris av ikke over 4 øre pr. kilowatttime.

I punkt 7 ændres 30 aar til 50 aar.

Som punkt 10 tilføies: Se punkt 4 ovenfor.

Ordføreren tilføiet sit forslag efter ordet Taarnelven «og Karpelven.»

Efter forlangende foregik voteringen ved skriftlig avstemning saaledes at der paa stemmeseddelen skulde angis, hvilket av forslagene — Hølvolds eller ordføreren der stemtes for.

For ordføreren forslag stemte 15.

For Hølvolds forslag stemte 12, hvorefter ordføreren forslag var vedtat.

Utskrift av herredstyrets beslutning vedlegges.

Fylkesmännene i Finmark har under 19de mai 1919 uttalt følgende:

«Uagtet saken er noget mangelfuldt forberedt, idet der bl. a. mangler opplysning om arealet av de strækninger som ved reguleringen vil bli sat under vand, finder jeg dog

av hensyn til den store betydning det vil ha ikke alene for A/S Sydvaranger, men ogsaa for Sydvaranger herred og fylket iøvrig, at verkets drift kan fortsettes, at maatte anbefale andragendet indvilget, saaledes at regulerings- og utbygningsarbeiderne kan bli sat igang straks.

Med hensyn til de av Sydvaranger herredstyre foreslaaede betingelser tillater jeg mig at bemerke, at jeg ikke kan finde det rimelig at selskapet skal betale til kommunen lovens maksimumsavgift (kr. 4,00 pr. hestekraft) for et anlag, hvis formaal væsentlig er at forhindre at verket skal bli nødt til helt at indstille driften. I opretholdelsen av denne drift har kommunen saa stor interesse, at der efter min opfatning ikke er nogen grund for den til at kræve overdrevne økonomiske fordele av anlegget ved siden av den adgang til at kræve avgitt elektrisk energi til billig pris, som efter lovgivningen skal forbeholdes kommunen. Det bemerkes i denne forbindelse, at jeg vil anbefale, at staten opgir sin ret til at kræve avstaat nogen del av kraften i betraktning av den forholdsvis ringe kraftmængde, som indvindes ved foretagendet. Men vil staten forbeholde sig denne andel, bør den ikke avstaaes til kommunen, men reserveres til bruk for et eventuelt sagbruk for Skogvæsenet.

Under hensyn til det anførte vil jeg foreslaa avgiften til kommunen fastsat til kr. 1,00 eller høist kr. 2,00 pr. hestekraft.

Koncessions- og reguleringsavgiften til staten bør settes til et rimelig beløp.

For dispositionsretten over statens grund og vandrettigheter maa der erlægges en avgift til Finmarkens Skogfond. Størrelsen av denne antar jeg efter konferanse med formanden i Finmarkens Jordsalgskommission passende kan fastsettes til kr. 1,00 aarlig pr. utnyttet hestekraft. Dette er den afgift som i tidligere tilfælde ifølge Landbruksdepartementets bestemmelse er fastsat for benyttelse av vassdrag i Finmarken til mindre kraftanlæg (Kjelvikelven i Kjelvik herred og Bergsfjordelven i Løppen — Øksfjord).

Iøvrig forutsetter jeg at de sedvanlige grunnregler i koncessionslovens § 2 og regu-

leringslovens § 12 blir iagttat, idet jeg særlig vil fremhæve nødvendigheten av, at selskapet blir tilpliktet at erstatte de utgifter til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veie m. v., som foranlediges ved anlægsarbeidet.

Endelig tillater jeg mig at foreslaa, at det som en speciel betingelse kræves, at selskapet skal meddele Finmark Fylkes Elektricitetskomite resultatene av alle de vassdragsundersøkelser, som selskapet har utført eller kommer til at utføre.»

Vassdragdirektøren har avgitt en uttalelse dat. 3dje juni 1919, som er sålydende:

«Det andragendet medsendte materiale er tildels meget mangelfullt, så det har måttet suppleres forinnen jeg kunde behandle saken, kfr. min skrivelse av 7de d. m. til A/S Sydvaranger og dets svarskrivelser av 12te, 15de 23de og 27de s. m. der alt følger vedlagt, den første i avskrift.

Av andragendet fremgår det, at driften ved selskapets anlegg i Sydvaranger er basert på elektrisk kraft som hittil har vært produsert ved verkets dampsentral på Kirkenes. Denne har man ved flere leiligheter søkt at få erstattet eller supplert med et vannkraftanlegg, men hittil uten resultat. Selskapet har under bearbeidelse et par større projekter, men disse vil det ta adskillig tid å realisere, hvorfor ansøkeren har festet sig ved de to ovennevnte vassdrag, fra hvilke der forholdsvis lett og hurtig vil kunne skaffes kraft til den innskrenkede drift som under de nuværende forhold kan oprettholdes innen grubeområdet.

Planen går ut på å overføre Karpelven til Taarnelven og utbygge disse i fellesskap. Det utnyttbare nedbørsfelt angis tilsammen å utgjøre 185 km.² fordelt med 100 km.² på Karpelven og 85 km.² på Taarnelven. Karpelven er dårlig naturlig regulert, mens Taarnelven har en rekke magasiner.

Der omtales et par løsninger for utnyttelsen betegnet med henholdsvis alt. a og alt. b. Den siste der tenkes gjennomført, se selskapets skrivelse hertil av 12te f. m. går ut på

Meddelte vassdragkonsesjoner.

utnyttelse av det 80—90 m. høie fall nedenfor Rundvatn. For utjevning av vannføringen påtenkes reguleringer i flere av Taarnelvs sjøer likesom Karpelven er projekttert

overført ved avstengning med en dam og gravning av en kanal over til Rabbevatn.

Efter det senest foreliggende vil 4 sjøer i Taarnelv bli regulert således:

Magasin	Opdemning m.	Senkning m.	Reg.h. m.	Magasin mill. m. ²
Viksjøen	3,0	3,0	6,0	10,0
Djupvatn	2,5	2,0	4,5	5,4
Storvatn	4,2	3,8	8,0	7,0
Rundvatn	2,0	—	2,0 ant.	0,05
Rabbevatn	1,0	—	1,0	—
	—	—	—	22,45

Det bemerkes at der synes å være nogen uoverensstemmelse mellom tegninger og beskrivelse for de siste 2 vanns vedkommende så det er nødvendig å få erklæring fra selskapet for at de her opførte tall er riktige. Også for de øvrige sjøers vedkommende vil sådan bekreftelse være heldig.

Hvorvidt dammen i Karpelv blir bygget således, at man der får noget magasin av betydning er ennå uavgjort, se selskapets skrivelse av 27de f. m.

Ansøkeren regner med en vannføring svarende til 540 mm. årlig nedbørhøide og en midlere ydelse i kraftstasjonen i den vannfattige tid på 1120 kw.

Utbygningen er tenkt utført i 3 trinn. Det første omfatter bygning av reguleringsdam ved Storvatn og inntaksdam ved Rundvatn. I kraftstasjonen innstalleres 2 aggregater med plass for et tredje i tredje byggeperiode. Fjernledningen utføres for 20 000 volt og dimensjoneres for den samlede kraftmengde for alle 3 perioder. I annen periode bygges reguleringsdammer i Djupvatn og Viksjøen og i tredje periode dam i Karpelven med overføringskanal samt innstalleres et tredje aggregat.

Det anføres at der allerede ved første byggetrin vil opnåes tilstrekkelig energi til å erstatte dampcentralen ved nuværende drift.

Angående skade ved anlegget anføres at den grunn som vil bli satt under vann gjen-

nemgående er av liten verdi — myr, ur, fjell og morene. Deres størrelse er ikke opplyst. Opdemningen av Rundvatn vil nødvendiggjøre flytning av en liten sportshytte. For øvrig opplyses at et ubetydelig ørretfiske i Taarnelven vil bli ødelagt. Den grunn med videre som vil bli berørt av anlegget og reguleringen tilhører efter det foreliggende for den overveiende dels vedkommende staten.

Der medfølger omkostningsoverslag for utbygning med 2 aggregater à 500 kw. utvisende en anleggssum på tilsammen kr. 1 270 000,00 overføring inklusiv.

Vassdragdirektøren skal bemerke at de hydrologiske forhold for denne del av landet er lite klarlagt, hvorfor man er henvist til å bygge på nedbøriakktagelsene. Sannsynligheten taler for at nedbøren og dermed avløpet er større enn de offisielle målinger viser, noget som ansøkeren også forutsetter. Nærmere kan jeg ikke uttale mig på dette punkt.

Til det bygningstekniske har vassdragdirektøren endel bemerkninger som jeg har trodd å burde fremkomme med allerede på nærværende tidspunkt og behandler først reguleringsdammene i Rundvatn, Viksjøen og Djupvatn. For jordfyllingsdammene savnes en rekke opplysninger, som er nødvendige for fullt ut å kunne bedømme konstruksjonenes soliditet. De foreliggende opplysninger om grunnens beskaffenhet er også helt utilstrekkelige.

Videre må bemerkes, at planene ikke er forsynt med høidetall og mål i fornøden utstrekning (jfr planene for Viksjøen og Djupvatn. Flomløpene må være dimensjonert for et avløp på minst 1000 l. pr sek. pr. km.² nedbørfelt under hensyntagen til at kronen kommer til å ligge minst 1,0 m. over den høiest tenkelige flomvannstand.

Endelig må det påses at torvtetning og stenplastring av skråningen mot vannsiden føres helt op til kronen, samtidig som kronen forutsettes stensatt på vanlig vis.

Forinnen omhandlede jorddamme kan komme til utførelse, må der dessuten påses at de nødvendige detaljtegninger med utførlig beskrivelse av de forskjellige avsnitt som f. eks. tappeløp, flomløpsanordninger og lignende der er av avgjørende betydning for dammenes sikkerhet, innsendes hertil til endelig godkjennelse.

Hvad den foreslåede hvelvdam i Storstvatn angår, skal i sin almindelighet anføres, at denne slags konstruksjoner kun undtagelsesvis har vært godkjent i vort land og da alltid ved dammer hvor betingelsene for hvelvskonstruksjoner har vært særlig gunstige og risikoen ved dambrudd meget små.

Under hensyn til den med et dambrudd forbunne risiko finner vassdragdirektøren i foreliggende tilfelle ikke å kunne anbefale en hvelvdamskonstruksjon.

Med skrivelse av 27de mai d. å. har A/S Sydvaranger endelig oversendt forslag til den i reguleringsplanen omtalte dam i Karpelven. Som det vil bemerkes er her tenkt opført en jorddam av ganske anseelige dimensjoner. Uten for nærværende å komme nærmere inn på den foreslåede konstruksjon, skal dog anføres at den antydde avtetting av jordfyllingen med et lerlag, der kun er beskyttet mot vannets bevegelser ved et mindre stendekke, ikke kan ansees fullt tilfredsstillende. Vassdragdirektøren finner å burde anbefale at lerlaget gis en betryggende beskyttelse ved overliggende lag enten av torv og sten, eller sand, grus og sten. Forøvrig gjelder også nu hvad der foran er anført for jorddammene i Rundvatn, Viksjøen og Djupvatn. Kun skal det tilføies, at man også for Karpelven savner

profil av damstedet med det vanlige oprids av dammen med inntegnet bunnluke, flomløp m. v. Der bør derfor gis selskapet anledning til å samarbeide og komplettere sit forslag derved.

Det vil av ovenstående fremgå, at det tekniske materiale foreligger i en litet tilfredsstillende skikkelse og når hertil kommer, at der mangler oppgave over størrelsen av de ved reguleringen berørte arealer, ligger det nær å foreslå projektet sendt tilbake til søkeren til supplering før andragendet behandles videre. Det vil imidlertid sannsynligvis ha tilfølgende at et år går tapt, noget som må medgis å være meget uheldig for søkeren. Forholdene ligger i mangt og meget vanskelige til deroppe. Jeg finner derfor, at man bør stille sig så imøtekommende som mulig og er derfor i betraktning av at den berørte grunn etter det foreliggende er meget lite produktiv, blitt stående ved å tilråde at man går til realitetsbehandling uten å oppbeie en omarbeidelse av projektet. Så får man gjennom den tekniske kontroll påse at anlegget på ethvert punkt blir forsvarlig.

En realitetsbehandling nu må såvidt skjønnes innskrenkes til å gjelde Taarnelv alene, idet man formentlig ikke kan behandle spørsmålet om overføring av Karpelv før mulige rettighetshavere har hat anledning til å uttale sig. Det ser også ut til at søkeren nærer betenkeligheter ved denne del av projektet, se hans skrivelse av 27de f. m.

Ifølge andragendet ligger det vesentlige av anlegget på statens grunn, og man må vel da anta at en tilsvarende del av selve fallet er statseiendom. Selskapet trenger isåfall foruten i vanlige konsesjoner også det offentliges samtykke til bruk av fallet. Dette punkt må såvidt skjønnes være bragt på det rene før saken skal avgjøres.

Jeg sammenfatter ovenstående således: Uaktet det foreliggende materiale er mangelfullt finner vassdragdirektøren efter omstendighetene ikke å burde fraråde andragendet optatt til realitetsbehandling snarest. Hvis, som det ser ut til, en del av fallet tilhører

Meddelte vassdragkonsesjoner.

staten, trenger selskapet foruten vanlige konsesjoner også samtykke til å bruke statens fall.

Da opplysningene vedrørende det tekniske arrangement tildels er uklare, bør man få selskapets bekreftelse på, at foranstående utredning er riktig.

De mottagne dokumenter følger vedlagt. Likeså forslag til bekjentgjørelse av andragendet.»

Efterat ovenstående er skrevet har jeg mottatt en skrivelse fra selskapet av dags dato inneholdende endel opplysninger om størrelsen av de arealer som vil neddemmes ved reguleringen samt om at rettighetshaverne i Karpelven har samtykket i den påtenkte overføring av vann. Nevnte skrivelse følger vedlagt.»

De pårøpte skrivelser fra søkeren med bilag vedlegges. Likeledes vedlegges en skrivelse fra selskapet til vassdragdirektøren av 10de juni 1919 med bilag.

Landbruksdepartementet har under 28de juni 1919 avgitt følgende uttalelse:

«Det er oplyst, at vassdraget for den vesentligste del ligger på statens grunn.

I anledning herav skal departementet bemerke, at der i konsesjonsvilkårene i tilfelle må betinges en årlig avgift til Finnmarkens skogfond for benyttelse av statens grunn og vannrettigheter. Denne avgift antas passende å kunne settes til kr. 1,00 pr. utbygget naturhestekraft. Afgiften blir å betale innen hvert års utgang til skattefogden eller vedkommende lensmann.

Ved siden herav må man kreve, at selskapet for det eventuelle kraftanlegg ved Taarnelven og Karpelven avgir til skogvesenet inntil 200 elektriske hestekrefter årlig levert ved Pasvikelvens utløp i Sør-Varanger. Kraften leveres efter maksimalpris beregnet overensstemmende med reglene i vannfallserhvervlovens § 2, nr. 12. Ytterligere avståelse av kraft til staten forutsettes ikke betinget.

Hvis selskapet går med på disse krav, har man intet imot, at det erholdes den an-

søkte konsesjon, hvorom man tillater sig å imøtase nærmere meddelelse fra det ærede departement.»

I en skrivelse av 8de juli 1919 anfører søkeren bl. a. følgende:

«Som tidligere underhaanden meddelt vil der til utbygning av Taarnelven og eventuelt Karpelven bli dannet et særskilt selskap, kaldet «Taarnelven Kraftaktieselskap», til hvilket selskap altsaa konsesjonen ønskes utstedt. Aktieselskapet Sydvaranger blir hovedaktionær i selskapet, idet det efter forutsetningen skal besidde samtlige aktier med undtagelse av to, der vil bli overtat av selskapet nærstaaende personer. Naar denne form er valgt, er det, som allerede tidligere meddelt Vassdragkommissionen i skrivelse herfra datert 5te ds., hovedsaglig begrundet deri, at man forutsetter, at dette mindre kraftanlæg i sin tid, naar vort selskap faar utbygget de større vandfald, hvorom der er tale, vil bli overdradd til Sydvaranger kommune til dækning av dennes kraftbehov. Det vil da være praktisk allerede fra først av at ha saken ordnet i saadanne retslige former, at man ikke behøver at utskille dette særlige anlæg fra vort selskaps øvrige anlæg.

Av Landbruksdepartementets vedliggende skrivelse sees det forutsat, at eiendomsretten til vassdraget skal overdrages til vort selskap eller eventuelt det vordende særskilte kraftselskap. Vi hadde imidlertid ikke tænkt os nødvendigheten av en saadan ordning, idet det for os vil være fuldt tilstrækkelig, at vi erholder Statens tilladelse til at benytte Statens grund og vandrettigheter under konsesjonstiden, det vil altsaa si, at vi for vor regning utbygger Statens heromhandlede vandfald og ved konsesjonstidens utløp overdrar Staten de utførte utbygningsarbeider.

Imidlertid er vi naturligvis i denne henseende villig til at akseptere den form, som Staten maatte finde hensigtsmessig.

Videre tillater vi os at bemerke, at det vilde være hensigtsmessig, om den eventuelle kraftavstaaelse til skogvesen blev særskilt fordelt paa Taarnelven og Karpelven,

idet det jo er en mulighet for, at Karpelven ved nærmere studium ikke vilde vise sig økonomisk at utbygge. Isaafald vil selvsagt 200 elektriske HK. fra Taarnelven med dens produktion av gjennemsnittlig beregnet 600 Kw. aarlig gjøre et altfor stort indgrep i kraftkvantummet og sterkt forringe den nytte, selskapet skulde ha av kraftanlægget.»

Vassdragkommisjonen har avgitt en uttalelse i saken, dat. 24de juli 1919, hvorav hitsettes følgende:

«Da efter det foreliggende det omhandlede vannfall ligger på statens grunn, blir der foruten den omsøkte konsesjon til regulering og overføring også spørsmål om statens samtykke til benyttelse av fallet.

Hvad angår dette siste spørsmål skal kommisjonen bemerke, at den efter de stedlige forhold ikke har noget serlig å innvende mot at kraften i disse to vassdrag blir benyttet av A/S Sydvaranger, naar der til tilladelsen knyttes betingelser overensstemmede med nedenstående forslag. Vassdragdirektøren slutter sig hertil, dog under sterk tvil.

På grunnlag av de meddette forøvrig meget sparsomme opplysninger antar kommisjonen videre at lovens betingelser for meddelelse av den omsøkte tilladelse til regulering av Taarnelv og overføring av Karpelv til Taarnelv for utnyttelse sammen med denne er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8.

Med hensyn til betingelsene skal man bemerke følgende:

Konsesjonstiden som må bli den samme såvel for leie som for regulering foreslås satt til 25 år regnet fra tilladelsens meddelelse og med vederlagsfri overgang til staten når tiden er utløpet. Da kraften skal brukes til drift av A/S Sydvarangers anlegg bør tilladelsen bortfalle for det tilfelle at dets bergverksvirksomhet skulde ophøre. Man har i betingelsenes I post 18 gitt uttrykk herfor.

Det fremgår av de meddelte opplysninger at selskapet har under overveielse å skaffe sig kraft fra andre større kilder. Hvis denne tanke blir realisert må det formentlig antas

at det heromhandlede lille anlegg blir overflødig for selskapet. Da det samtidig må antas å være av betydning å få kraften frigjort for almindelig forsyning i distriktet, er kommisjonen blitt enig om å foreslå betinget innløsning fra det tidspunkt da selskapet har skaffet tilstrekkelig tilførsel fra andre vannkraftkilder. Innløsningssummen foreslås satt til teknisk verdi med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av den foreslåede konsesjonstid, se I post 19.

Til den av Landbruksdepartementet anbefalte leiegodtgjørelse av kr. 1,00 pr. utbygget natur hk. har kommisjonen intet å bemerke.

Hvis anlegget skal overgå vederlagsfritt til staten efter en såpas kort tid som 25 år, noget som kommisjonen legger megen vekt på, bør reguleringsavgiften til staten til gjengjeld stipuleres lavest mulig og den foreslås derfor satt til lovens minimum 10 øre pr. innvunnen natur hk. Avgiften til kommunene setter flertallet (vassdragdirektøren, Valentinsen og Wergeland) til kr. 1,50 og mindretallet (Bugge og Brinch) til kr. 1,00 pr. hk.

Nogen godtgjørelse til staten efter reguleringslovens § 13 finner man efter omstendighetene ikke å burde betinge.

Der bør som vanlig kreves avgitt 10 % kraft til kommunen. Hvad angår kraft til staten så er kommisjonen i betraktning av at anleggets kapasitet er liten tilbøielig til å anta at de av Landbruksdepartementet foreslåede 200 el. hk. vil veie tungt i vektskålen. Man er derfor blitt enige om å foreslå at der ikke gjøres krav på mere enn de i loven omhandlede 5 %. Videre har Landbruksdepartementet foreslått at kraften skal leveres ved Pasvikelvens utløp i Sør-Varanger. Kommisjonen antar at det vilde være heldigere å innta den vanlige betingelse om at kraften skal leveres fra kraftstasjonen, fjernledningen eller ledningsnettets efter departementets bestemmelse. Ledningen passerer såvidt skjønnes Pasvikelven ved dennes utløp så et vilkår i denne form skulde ikke utelukke å få kraften levert ved dette sted. Hvad an-

Meddelte vassdragkonsesjoner.

går prisen så har det, når det gjelder privates utbygning av statens fall, hittil været praksis at staten får kraften levert for sitt produksjonskostende. Som forholdene ligger an i nærværende tilfelle har man dog ikke funnet å burde opta forslag herom. Man anbefaler at selskapet får 20 % tillegg; altså overensstemmende med regelen om avgivelse av kraft fra private konsederte vannfall.

Kommisjonen slutter sig til fylkesmannens forslag om at fylkets elektrisitetskomite bør få sig meddelt resultatene av alle de undersøkelser som er utført og i fremtiden kommer til å bli utført for krafttilførsel til det omhandlede anlegg. Også statens vedkommende bør bli meddelt disse resultater. Man har i nedenstående III post 4 gitt uttrykk herfor.

Som forholdene ligger an synes den av søkeren fremholdte tanke å la foretagnet gjennomføres med et for øiemedet særskilt dännet selskap å være naturlig. Såvidt vites er dette selskap ennå ikke stiftet. Det ligger i dagen at A/S Sydvaranger må få anledning til å finansiere kraftselskapet i den utstrekning som det måtte være nødvendig for å få anlegget realisert. Man har under utformningen av nedenstående vilkår, I post 3 hatt dette forhold for øie. Hvis konsesjon blir gitt et særskilt selskap må der samtidig gis tilladelse til fremleie av kraften til A/S Sydvaranger.

Kommisjonen har festet sig ved at saken er mangelfullt forberedt i teknisk henseende og at det tør være å forutse at den i enkeltheter kan komme til å undergå endringer. Man går ut fra at sådanne ikke kan foretas uten etter spesielt samtykke fra departementet og at der som vanlig må bli å etablere teknisk kontroll.

Samtykke til benyttelse av statens fall og rettigheter i vassdraget samt tilladelsen til regulering og overføring vil det antagelig være hensiktsmessig å slå sammen til ett.

Hvorvidt tilladelsen skal ha navn av kontrakt eller konsesjon tør være et underordnet spørsmål. Man har i nedenstående forslag brukt uttrykket konsesjon.

I henhold til ovenstående anbefaler kommisjonen at der gis et dannendes selskap «Taarnelven kraftaksjeselskap» tilladelse til å leie den staten tilhørende vannkraft m. v. i Taarnelv og Karpelv i den utstrekning den er projektert utnyttet samt til å regulere førstnevnte og overføre Karpelv til Taarnelv alt i det vesentlige overensstemmende med de fremlagte planer.

Tilladelsen foreslås gitt på følgende betingelser.

I.

1.

Med de innskrenkninger som følger av bestemmelsene i siste passus i I post 18 leier selskapet for et tidsrum av 25 år regnet fra nærværende konsesjons datum de staten tilhørende vann- og strandrettigheter i Taarnelv og Karpelv i Sør-Varanger herred i Finmark fylke, alt i den utstrekning det er nødvendig for gjennomførelse av projektert regulering og utbygning av vassdragene.

I leien medfølger rett til å regulere vannføringen og utbygge fallene i det vesentlige overensstemmende med foreliggende planer, herunder rett til å lede elvenes vannføring ut av deres leie i tunnel, kanal eller annen ledning; samt andre foranstaltninger til kraftens utnyttelse, rett til å erholde fornøden grunn til damsted, kanal, tunnel eller annen ledning, kraftstasjon, kraftoverføringsanlegg, byggetomter, veianlegg, grustak og stenbrudd, alt med de rettigheter og forpliktelser staten eier samme og alt etter departementets nærmere bestemmelse.

2.

Som vederlag for de ved nærværende konsesjon overdragne rettigheter betaler selskapet til Finmarks skogfond en årlig leiegodtgjørelse stor kr. 1,00 pr. natur HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene efter den foretagne utbygning

kan frembringe med den paaregnelige vannføring år om annet. Godtgjørelsen begynner & løpe fra den dag anlegget helt eller delvis er tatt i bruk. Den erlegges ukrevet og efter-skudsvis innen hvert års utgang til skattefogden. Erlegges den ikke til forfallstid svarer derefter 6 pct. aarlig rente.

Godtgjørelsen har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

3.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst halvparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part) majoriteten i noget annet selskap som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at A/S Sydvaranger kan eie aksjer i selskapet.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på om-

givelsene skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivning.

Kraften kan ikke uten efter ny tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angivne formål.

Fremleie kan ikke skje uten kongelig tilladelse.

5.

Utbygning av vannfallet og den projekterte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene og reguleringen må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en yderligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 16 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har været umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegges selskapet en løpende mulkt stor kr. 100,00 — et hundrede kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversittes.

6.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Meddelte vassdragkonsesjoner.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fås fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av

arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smugghandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget og til de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiofsyn.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som for-

synes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter, som erholder kraft fra dette.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget, å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse dele av landet felles fond, som fortrimsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter, som konsesjonæren frembringer ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretagne utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kom-

muner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten vis major, streik eller lockout hindrer leveranse, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw., som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplys-

Meddelte vassdragkonsesjoner,

ninger, beregninger og ømkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes, før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Når 25 år er forløpet fra konsesjonens datum, erholder staten fri rådighet over de til selskapets disposisjon stillede eiendomme og rettigheter. Samtidig tilfaller alle de innretninger, hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. v., de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør såvelsom reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger, som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre, hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Såfremt A/S Sydvarangers bergverksrettigheter av hvilkensomhelst grunn måtte tilfalle staten før leietiden er utløpen, ophører leien og anleggene tilfaller staten på samme måte som ved leietidens utløp.

19.

Fra det tidspunkt A/S sydvaranger får tilstrekkelig kraft fra andre vannkraftkilder, skal staten, når som helst kunne innløse det hele

anlegg i den utstrekning, hvori det efter post 18 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 1 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således, at det som de erhvervede grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus bevislig har kostet konsesjonæren, tillegges den tekniske verdi av rørledninger, maskiner og annet tilbehør fastsatt efter skjønn på statens bekostning, og fra den derved fremkomne sum trekkes amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 25 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den kan ikke overdras. Den følger tilikemed de med hjemmel av samme utførte anlegg vedkommende vannfall.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

til staten kr. 0,10 pr. natur HK.

til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,50 pr. natur HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dage av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnytted på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet efter innstilling av Vassdragkommissjonen.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhand-

Meddelte vassdragkonsesjoner.

ledende avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas ibruk.

Brinch og Bugge foreslår avgiften til kommunen satt til kr. 1,00 pr. natur HK.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av godtgjørelse etter I post 2, avgifter etter II post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 16, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement efter innstilling fra Vassdragkommisjonen.

4.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav paa godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

5.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

6.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materialé til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tåpningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstansmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med oplysning om hvordan målingerne er utført.

7.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

III.

1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

3.

Undergår selskapet sådanne forandringer at foran anførte bestemmelser med hensyn til styrets sammensetning ikke lenger oppfylles, overtredes bestemmelsen vedkommende aksjekapitalen eller aksjemajoriteten i selskapet (jfr. I. post 3) eller overtredes bestemmelsene i I. post 15, II. post 1, III. post 2 er den ved nærværende resolusjon meddelte tilladelse bortfalt og anleggene tilfaller som ved leietidens utløp staten.

4.

Selskapet skal meddele Finmark fylkes elektrisitetskomite samt vedkommende depar-

Meddelelse vassdragkonsesjoner.

teiment resultatene av alle de vassdragundersøkelser som er utført og fremtidig blir utført i anledning av krafttilførsel til A/S Sydvaranger.

5.

Nærværende konsesjon som ikke kan overdras uten kongelig tilladelse skal på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneing og innen de juridiksjoner, hvor de konsederte eiendomme og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers I. post 18 og 19 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendomme.

Samtidig med nærværende konsesjon foreslås der gitt tilladelse til fremleie av kraften til A/S Sydvaranger, jfr. betingelsenes I. post 4.

De mottagne sakens dokumenter følger vedlagt. Likeså den ovenfor påberopte skrivelse fra A/S Sydvaranger av 5te ds. bilagt med et eksemplar av dette selskaps lov.

Endelig følger selskapets skrivelse av 10de ds. med bilag, som først innkom til kommisjonen etterat møtet var slutt og medlemmene reist hjem.»

De påberopte skrivelser fra selskapet av 5te og 10de juli 1919 med bilag vedlegges.

Reguleringsplanen har vært under fortsatt bearbeidelse av selskapet.

Ifølge skrivelse fra søkeren av 3dje september 1919 og 9de og 24de januar 1920 blir reguleringshøidene i de tre magasiner følgende:

Storevatn:	opd.	3,8 m.
	senkn.	4,0 —
	Tils.	7,8 m.
Viksjøen:	opd.	2,5 m.
	senkn.	3,0 —
	Tils.	5,5 m.
Djupvatn:	opd.	2,5 m.
	senkn.	7,0 —
	Tils.	9,5 m.

Med skrivelse fra søkeren av 10de juli 1919 har man mottatt utskrift av det på konstituerende generalforsamling den 9de juli s. å. i Taarnelven Kraftaksjeselskap forhandlede samt et eksemplar av dette selskaps vedtekter, som vedlegges. Likeledes vedlegges et eksemplar av vedtektene for A/S Sydvaranger.

I skrivelse til A/S Sydvaranger av 7de juli 1919 har departementet meddelt, at man, da det var maktpåliggende for selskapet å komme igang med arbeidet i løpet av sommeren, intet vilde ha å innvende mot at arbeidet påbegyntes straks, forsåvidt vedkommende grunneiere samtykket deri.

Departementet skal bemerke, at der som det vil sees er dannet et selskap, Taarnelvens kraftaksjeselskap, til utbygning av Taarnelven og Karpelven, hvorefter kraften skal bortleies til A/S Sydvaranger. Dette er å betrakte alene som en midlertidig ordning, idet sistnevnte selskap har andre planer for sin kraftforsyning, når full drift skal opptas. Når disse planer er realisert vil Taarnelvens kraftanlegg kunne overdras til vedkommende kommune for å utnyttes i distriktet.

Taarnelven og Karpelven opplyses å ligge på statens grunn.

Man finner med Landbruksdepartementet å kunne anbefale, at søkeren får anledning til å utnytte statens rettigheter i de nevnte vassdrag som leier, idet selskapet skal betale en leieavgift av kr. 1,00 pr. hk. pr. år til Finmarkens skogfond.

Foruten leiebetingelser vil man anbefale opstilt sedvanlige konsesjonsbetingelser overensstemmende med konsesjonslovene for selskapets regulering og utbygning av vassdraget, jfr. det nedenfor inntatte utkast.

Hvad den planlagte regulering og overføring av vann angår finner man at skaden og ulempene vil bli av mindre betydning sammenlignet med fordelene derved. Man finner således å anbefale meddelt tilladelse til foretagendets gjennomførelse i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan. Man forutsetter at departementet i tilfelle vil være bemyndiget til å tillate mindre ve-

sentlige endringer i planen, som under utførelsen måtte vise sig nødvendige.

Reguleringsandragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Man har etter forhandling med selskapet utarbeidet de nedenfor inntatte utkast til betingelser, som er vedtatt av søkeren.

Leietiden vil man anbefale satt til 50 år. Ved dens utløp skal anlegget tilfalle staten vederlagsfrit.

10 % av kraften foreslås avgitt til vedkommende kommuner, jfr. utk. § 16.

Der er likeledes forbeholdt statens skogvesen ret til å erholde inntil 200 hk. til drift av et sagbruk. Fra det tidspunkt A/S Sydvaranger får tilstrekkelig kraft fra andre kraftkilder skal staten iflg. utk. § 19 ha innløsningsrett til anlegget.

Reguleringskonsesjonen vil man likeledes anbefale gitt for 50 år.

Avgifter til stat og kommuner er satt til henholdsvis 10 øre og kr. 1,00 pr. nat. hk.

Man finner med Vassdragkommissjonen å kunne anbefale at A/S Sydvaranger får konsesjon på kraftleie, jfr. nedenfor inntatte utkast til betingelser, som er vedtatt av selskapet.

Kraftleiekonsesjonen vil man likeledes anbefale gitt for 50 år.

Der er foreslått en avgift til vedkommende kommuner av 50 øre pr. hk. av den benyttede kraft.

De to utkast til betingelser er sålydende:

Utkast

til betingelser for tilladelse for Taarnelvens Kraftaksjeselskap til å leie og regulere Taarnelven og Karpelven i Sør-Varanger.

I.

1.

Med de innskrenkninger som følger av bestemmelsene i siste passus i I. post 19 leier selskapet for et tidsrum av 50 år regnet fra nærværende konsesjons datum de staten tilhørende vann- og strandrettigheter i Taarnelv og Karpelv i Sør-Varanger herred i Finmark

fylke, alt i den utstrekning det er nødvendig for gjennomførelse av projektert regulering og utbygning av vassdragene.

I leien medfølger rett overfor staten som grunneier til å regulere vannføringen og utbygge fallene i det vesentlige overensstemmende med foreliggende planer, herunder rett til å lede elvenes vannføring ut av deres leie i tunnel, kanal eller annen ledning, samt andre foranstaltninger til kraftens utnyttelse, rett til å erholde fornøden grunn til damsted, kanal, tunnel eller annen ledning, kraftstasjon, kraftoverføringsanlegg, byggetomter, veianlegg, grustak og stenbrudd.

Utleien skjer uten hjemmelsansvar for det offentlige og med de rettigheter og forpliktelser, hvorefter det offentlige eier vedkommende eiendommer. Avståelse av grunn der ikke settes under vand skjer etter utvisning.

2.

Som vederlag for de ved nærværende konsesjon overdragne rettigheter betaler selskapet til Finmarks skogfond en årlig leiegodtgjørelse stor kr. 1,00 pr. natur HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene etter den foretagne utbygning kan frembringe med den paaregnelige vannføring år om annet. Godtgjørelsen begynner å løpe fra den dag anlegget helt eller delvis er tatt i bruk. Den erlegges ukrevet og efter-skudsvi innen hvert års utgang til skattefogden. Erlegges den ikke til forfalltid svarer derefter 6 pct. årlig rente.

Godtgjørelsen har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

3.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkom-

Meddelte vassdragkonesasjoner.

mende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part) majoriteten i noget annet selskap som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket.

Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at A/S Sydvaranger kan eie aksjer i selskapet.

Bestemmelsene i fjerde passus skal ikke være til hinder for at A/S Sydvaranger erhverver rett til utbygning av yderligere et vassdrag i Østfinmarken eller at A/S Sydvaranger erhverver aksjemajoriteten i et selskap til utbygning av et vassdrag i Østfinmarken og rett til å leie kraft fra et sådant selskap.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement såframt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten departementets tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angivne formål.

Fremleie av vannfallet kan ikke skje uten kongelig tilladelse.

5.

Utbygning av vannfallet og den projekterte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene og reguleringen må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en yderligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 16 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av uoyerordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har været umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegges selskapet en løpende mulkt stor kr. 100,00 — et hundrede kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversittes.

6.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstøde undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de

bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, bruke norsk materiell, for såvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fås fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenenskap og smugghandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget og til de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiofsyn.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Unighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgiften blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter, som erholder kraft fra dette.

Meddelt, vassdragkonsesjoner.

14. Konsesjonærens forpliktelser.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget, å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse dele av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter, som konsesjonæren frembringer ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretagne utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen, el-

ler fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggs-kapitalen — med tillegg av 20 pct. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraften uttas.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten vis major, streik eller lockout hindrer leveranse, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw., som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

På samme vilkår kan statens skogvesen kreve avstått ved full utbygning inntil 200 el. hk. til drift av et sagbruk, at levere ved Pasvikelyens utløp.

Sålenge vassdragene ikke er fullt utbygget, nedsettes leveransen forholdsvis.

Varselfristen for denne kraft skal være 1 år.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne oplys-

ninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes, før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum, erholder staten fri rådighet over de til selskapets disposisjon stillede eiendomme og rettigheter. Samtidig tilfaller alle de innretninger, hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneller, bassenger, rørledninger m. v., de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør såvelsom reguleringsanleggene med tilbehør og grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger, som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre, hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Såfremt A/S Sydvarangers bergverksrettigheter i henhold til eventuell senere konsesjon måtte tilfalle staten uten vederlag før leietiden er utløpen, ophører leien og anleggene tilfaller staten på samme måte som ved leietidens utløp.

19.

Fra det tidspunkt A/S Sydvaranger får tilstrekkelig kraft fra andre vannkraftkilder,

skal staten når som helst kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning, hvori det efter post 18 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 1 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således, at det som de til eiendom erhvervede grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus bevislig har kostet konsesjonæren, tillegges den tekniske verdi av rørledninger, maskiner og annet tilbehør fastsatt efter skjønn på statens bekostning, og fra den derved fremkomne sum trekkes amortisasjon efter like store årlige beløp i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden.

Lignende innløsningsrett inntreder, hvis bergverkets drift måtte ha vært nedlagt i mere enn 3 sammenhengende år eller hvis en vesentlig del av kraften bortleies til andre enn A/S Sydvaranger eller hvis A/S Sydvarangers bergverksrettigheter av hvilkensomhelst grunn måtte bli statens eiendom.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den kan ikke overdras. Den følger tilikemed de med hjemmel av samme utførte anlegg vedkommende vannfall.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

til staten kr. 0,10 pr. natur hk.
til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,00 pr. natur hk.

Økning av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dage av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes

Meddelte vassdragkonsesjoner.

det at magasinet utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet efter innstilling av Vassdragkommisjonen.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas ibruk.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av godtgjørelse efter I post 2, avgifter efter II post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 16, skal for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement efter innstilling fra Vassdragkommisjonen.

4.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav paa godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøimed.

5.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

6.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige

interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstansmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

7.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

III.

1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelse av denne kontroll ansette en kontrollør som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

3.

Udgår selskapet sådanne forandringer at foran anførte bestemmelser med hensyn til styrets sammensetning ikke lenger oppfylles, overtredes bestemmelsen vedkommende aksjekapitalen eller aksjemajoriteten i selskapet (jfr. I. post 3) eller overtredes bestemmelsene i I. post 15, II. post 1, III. post 2 er den ved

nårværende resolusjon meddelte tilladelse bortfalt og anleggene tilfaller som ved leietidens utløp staten.

Selskapet skal meddele Finmark fylkes elektrisitetskomite samt vedkommende departement resultatene av alle de vassdragundersøkelser som er utført og fremtidig blir utført i anledning av krafttilførsel til A/S Sydvaranger.

Nårværende konsesjon kan ikke overdras uten kongelig tilladelse.

Konsesjonen blir på konsesjonærens bekostning å tinglese ved hans verneting samt ved de grunneiendomme konsesjonæren erhverver fra private og som berøres av konsesjonen post I § 18 eller 19.

Utkast

til betingelser ved konsesjon for A/S Sydvaranger til å leie kraft fra Taarnelvns Kraftaksjeselskaps kraftstasjon i Taarnelven og Karpelven i Sør-Varanger.

Tilladelsen gjelder for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens datum.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sit sete her i riket og skal til enhver tid for et flertals vedkommende bestå av norske statsborgere.

Overtredelse av de i nårværende post omhandlede bestemmelser medfører konsesjonens tap.

Den kjøpte energi kan ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

4. Forsåvidt selskapet anvender energi til

bedrift, som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6. Av den kraft som benyttes, erlegges en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, av kr. 0,50 pr. hk. (= 0,736 kw.).

Avgiften erlegges av det samme energikvantum som det, hvorav der betales leie, jfr. § 2 i den mellem partene oprettede leiekontrakt av 21de juli 1916.

Avgiften betales efterskuddsvis innen hvert års 31te januar, hvorefter svares 6 prosent årlig rente.

7. Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smugghandel med berusende drikke blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget og dets drift.

8. Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de tilvirkede produkter. Overtredelse herav medfører konsesjonens tap.

9. Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser, som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen bæres av selskapet.

Man tillater sig således å
innstille:

1. Det tillates Taarnelven Kraftaksjeselskap å leie statens rettigheter i Taarnelven og Karpelven i Sør-Varanger.

Videre tillates det nevnte selskap i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragreguleringer å regulere de nevnte vassdrag og overføre Karpelven til Taarnelven i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan.

Leie- og reguleringsstillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 19de mars 1920 inntatte betingelser.

2. Det tillates i medhold av kap. IV i konsesjonsloven av 14de desember 1917 A/S Sydvaranger å leie kraft fra Taarnelven Kraftaksjeselskap på de i samme foredrag inntatte betingelser.

2. Norsk Elektrotermisk A/S.

(Leie av inntil 15 000 el. hk. fra A/S Tyssefaldene).

Kgl. resol. av 1ste mai 1920.

Fra overretssakfører G. H. Magnus, Kr.a, er på vegne av Norsk Elektrotermisk A/S til departementet inkommet et andragende datert 17de mars 1919 om tilladelse til for selskapet at leie inntil 15 000 elektriske hk. fra A/S Tyssefaldene.

Av andragendet hitsettes følgende:

«Undertegnede overretssakfører G. H. Magnus tillater mig herved på vegne av det norske aktieselskap Norsk Elektrotermisk A/S som dets administrerende direktør at andra om tilladelse om den efter lovgivningen fornødne tilladelse til indgaelse av kontrakt av idag med A/S Tyssefaldene angaaende leie av deri omhandlede elektriske energi.

Idet bekreftet gjenpart av kontrakten vedlægges tillater jeg mig angaaende selskapet Norsk Elektrotermisk A/S at meddele nedenstaaende opplysninger:

Selskapet er stiftet 28de november 1917 med formaal erhvervelse og utnyttelse av herr ingeniør Einar Stigs metoder og konstruksjoner til fremstilling av ferrolegeringer og hvad dermed maatte staa i forbindelse. Selskapet er registrert 15de desember 1917 med en fuldt indbetalt kapital stor kr. 475 000,00. Senere er kapitalen forhøiet til kr. 1 000 000,00 likeledes fuldt indbetalt. Av kapitalen er kr. 200 000,00 paa utenlandske hænder, idet nemlig de svenske ingeniører, herrerne Einar og Georg Stig som vederlag for de av dem oppfundne ovnskonstruksjoner og smeltemetoder har erholdt aktier i selskapet for tilsammen kr. 200 000,00. Takket være disse metoder og konstruksjoner er selskapet istand til at fremstille ferrolegeringer med et fortrinlig resultat, som gjør det fuldt konkurrancedygtig med utlandet paa dette område.

Den øvrige kapital er helt paa norske hænder.

Selskapet har drevet et smelteverk ved Sandviken i Bærum paa 400 Kva., og dets virksomhet har været av den aller største betydning for landet, idet selskapet under kriggen har været istand til at forsyne den norske industri med ferrolegeringer som det var umulig at skaffe utenlandsfra. Og uten disse hadde den hele staalindustri i vort land været nødt til at standse.

Hensigten er ved anlegget i Tysse til, like for regning av A/S Sima at gaa igang med et elektrisk rufjernsanlæg for smeltning av jernmalm med utelukkende koks som reduktionsmiddel. Paa dette omraade er vor ingeniør herr Georg Stig specialist, idet det er ham der ved et større utenlandsk jernverk med ovne av typen «Elektrometall» har utarbeidet den metode, hvormed denne elektriske smeltning kan benyttes med et i økonomisk henseende fuldt tilfredsstillende resultat.

Jeg er taknemlig for nærværende andragendes gunstigst mulige behandling, da dets indvilgelse foruten at være av den største nationaløkonomiske betydning tillike er en vel-færdssak for selskapet.

Den i andragendet påberopte gjenpart av kraftleiekontrakten vedlegges. Likeledes vedlegges et eksemplar av selskapets love samt erklæring fra selskapets bestyrelse om, at der ikke foreligger nogen avtale siktende til at overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, kfr. konsesjonsloven av 14de desember 1917 § 24.

Odda herredstyre har i møte den 19de april 1919 avgitt en uttalelse angående andragendet, hvorav hitaettes følgende:

«Legeringsverket i Tyssedal, som eies av A/S Tyssesfaldene, har hittil nærmest drevet forsøksdrift, og den yderligere utvidelse til en kapasitet av ca. 15 000 hk. som var påtenkt, er der ikke blit noget av. I den seneste tid er også driften helt stanset.

Da distriktet nu er bestemt til at være og bli et industridistrikt med alle de ulemper og krav, industrien fører med sig, er det på den ene side av vesentlig betydning, at heradets økonomi blir fundert på flest mulig og størst mulige bedrifter. Fra denne side sett vil det derfor være en fordel, at ansøkeren får konsesjonen, så driften og derefter utvidelsen av verket til full kapasitet kan gjenoptas og foregå regelmessig.

På den annen side gjelder det i størst mulig utstrekning å opheve eller forminske de ulemper, industrien påfører, og i siste instans å få en rimelig erstatning for de ulemper, hvis fjernelse er umulig.

Man har i Odda dyrekjøpt erfaring for, hvilken uånet utstrekning de industrielle ulemper kan få. Man vet, hvorledes Odda-fabrikerne ved sin røk, støv og lugt forpester luften og, som det nu synes å være bevist, i årenes løp forårsaker skade på omegnens skog og øvrige vegetasjon i stor utstrekning. Odda heradstyre har også måttet opta til behandling spørsmålet om ad lovgivningens vei å ordne industriens forhold til distriktene. Men med vor nuværende nabolovgivnings struktur kan der vel for tiden ikke gjøres annet enn å sørge for best mulig kontroll og sikkerhet for, at ulemper, som strider mot nabolovgivningen, på letteste måte kan kreves erstattet, og at dekning av

erstatningen er tilstede. Det er i denne forbindelse klart, at med det omfang, de nevnte ulemper har og kan få, er deres forebyggelse og erstatning nærmest en samfundssak, like som det er urimelig og hensynsløst å pålegge alle de private lidende uendelige prosesser med de sterke industriselskaper. Man må derfor på det sterkeste tilråde en revisjon av nabolovgivningen med serlig sikte på disse forhold.

Det er en kjent sak, at industriell behandling av jern, hvad enten det er den gamle metode, som anvendes, eller de nye elektrokemiske eller elektrotermiske, medfører betydelig fare for omgivelsene; særlig vegetasjonen, og særlig er dette tilfellet, når — som det vel vil bli tilfellet med ansøkeren — der kan bli tale om behandling av jernmalm. Man vil derfor serlig fremheve nødvendigheten av, at fondet til sikring av erstatningskrav gjøres så stort, at det kan by virkelig og effektiv sikkerhet.

Man har i her verserende prosesser sett, at der likeoverfor påstand om forandring av bedriften har været anført som frifinnelsesgrunn, at saksøkeren ikke har påvist, hvorledes forandringen skulde foregå, og at denne innsigelse under henvisning til høyesteretsavgjørelser har været godtatt av retten. Det synes stridende mot enhver rettsbevissthet, at den teknisk ukyndige saksøker skal pålegges å undervise den teknisk kyndige innstevnte om, hvorledes han skal innrette sig for ikke å overtre nabolovgivningen i sin fabrikk. Skal den skadegjørende fabrikk ikke pålegges plikten til å innrette sig lovlig, så må det bli en samfundssak å påvise, hvorledes bedriften kan og må legges an, forat ikke berettigede nabointeresser skal krenkes. Man må derfor på det kraftigste henstille, at der, inntil en revisjon av nabolovgivningen har fjernet den nuværende lovgivnings ulemper, ved opprettelsen av et offentlig kontor eller på annen måte sørges for, at nødlidende naboer får gratis offentlig teknisk bistand til ivaretagelse av sine interesser likeoverfor fabrikksekskapene.

For tilståelsen av den ansøkte konsesjon har herredstyret anbefalt opstilt endel nær-

Meddelt: vassdragkonsesjoner.

mere angitte betingelser hvorom man forøvrig henviser til vedlagte utskrift av herredstyrets uttalelse.

Av hensyn til mulig videre forføining har man gjort Justisdepartementet bekjent med hvad der av herredstyret er fremholdt angående de ulemper industrien fører med sig for omgivelsene og vanskelighetene ved under den nuværende nabolovgivning at få krav på erstatning sat gjennom ved domstolene.

Konsesjonsandragendet har vært behandlet av vassdragkommisjonen i møter den 8de og 9de juli 1919 hvor de ifølge skrivelse av 12te s. md. blev tilført protokollen bl. a. følgende:

«Av den påberopte kontrakt fremgår bl. a. at leien omfatter levering av 15 000 el. hk. for 10 år regnet 3 måneder fra den dag da konsesjon er meddelt. I de første 2 år er dog leieren forpliktet til å utta og betale for bare 4 000 hk. Hvis han ikke etter utløpet av denne frist har erklært at kontrakten for det resterende tidsrum skal gjelde 15 000 hk. har Tyssefallene rett til å opsi kontrakten med 6 måneders varsel. Kraften leveres som trefaset vekselstrøm med 25 perioder og en spenning av ca. 12 500 volt. (§ 1). Leien omfatter også Tyssefallenes legeringsverk, tillikemed kaier, siloer m. v. for en leiesum av kr. 350 000,00, det første år dog bare kr. 250 000,00. Leieren kan kjøpe legeringsverket, men ikke selve grunnen. (§ 2). Leieprisen for energien er kr. 40,00 pr. el. hk. (§ 3). Leieren må ikke uten Tyssefallenes tilladelse leie kraft til ei heller selv anvende kraft til fabrikkasjon av carbid, cyanamid, og aluminium, heri ikke innbefattet aluminiumslegeringer. Forøvrig er fremleie tillatt for kraftens vedkommende, dog ikke til distribusjon i distriktet for alment behov. (§ 6). Leieren betaler selv alle avgifter der måtte bli pålagt av det offentlige vedrørende den kraft som leiekontrakten omfatter. (§ 7). Leieren er berettiget til ved utløpet av de i § 2 nevnte 10 år å fornye kontrakten for yderligere 5 år på samme vilkår. Ved utløpet av denne tid har leieren rett til å fornye

kontrakten for yderligere 15 år på de gjeldende betingelser. Tyssefallene skal dog ha rett til å ansette ny kraftpris for disse 15 år, idet denne blir å regulere forholdsmessig opad etter kraftomkostningenes eventuelle stigning. (§ 9).

Der medfølger saken avskrift av «Vedtekter for Norsk Elektrotermisk A/S», hvorav det fremgår at leieren er et uansvarlig selskap hvis formål er erhvervelse og utnyttelse av ingeniør Stigs konstruksjoner og metoder for fremstilling av ferrolegeringer og hvad dermed står i forbindelse. (§ 1). Aktiene er på kr. 1 000,00 lyder på navn og er fullt innbetalt. (§ 2). Styret består av 2 medlemmer. (§ 8).

Som det vil erindres er der oppe spørsmål om overføring av kraft fra Tysse til fjernere liggende distrikter, nemlig Haugesundshalvøen og eventuelt også Østlandet og der er antydning av overdragelse av vassdraget til et aktieselskap med stat og kommuner som hovedinteressenter. Disse spørsmål er såvidt bekjent ennu på forberedelsens stadium og man vet ikke om de vil bli ført frem til nogen positiv løsning. Kommisjonen har for sitt vedkommende anbefalt nærmere undersøkelser for bedømmelse av det fra generaldirektør Blakstad fremkomne tilbud med sikte på kjøp hvis disse undersøkelser fører til et gunstig resultat. Dette forhold må has for øie når der er tale om disposisjon av kraft fra Tysse, idet man må innrette sig således at der blir energi disponibel for almenhetens behov, i tilfalle av at en overføring som nevnt kommer istand. Man henleder oppmerksomheten på dette punkt.

Videre finner kommisjonen å burde peke på at kraften i Tysse allerede er disponert i så stor utstrekning at selskapet såvidt skjønnes ikke kan effektivere sine forpliktelser uten å ta i bruk de reguleringer som det ennu ikke har fått konsesjon på. Man nevner til orientering at der efter her foreliggende opplysninger leveres til carbidfabrikken og cyanamidfabrikken vel 63 000 hk. og Norske Nitrid har leiekonsesjon på inntil 30 000 hk.

Legges så hertil det som benyttes til almindelig elektrisitetsforsyning, kommer man til sammen op i omkring 100 000 hk. Det midlere årsafsløp i Tysse er angitt å være på 24 à 25 m³ så man selv med full regulering i vassdraget ikke i det 414 m. høie fall skulde kunne produsere mere enn nevnte kraftmengde døgnet og året rundt. De bestående reguleringer er neppe tilstrekkelige til en fullstendig utjevning av vannføringen, og det anlegget kan produsere med den regulering selskapet har på ubegrenset tid kommer ikke nær op i 100 000 hk. Det er hermed utvilsomt på det rene at selskapet ikke kan produsere den kraftmengde som der nu er spørsmål om å leie bort uten å ta de omsøkte ennå ikke konsederte uavgjorte reguleringer ibruk. Det har fremstillet sig for kommisjonen som betenkelig av hensyn til konsekvensene å gi tilladelse til yderligere bortleie av kraft før disse reguleringsspørsmål er i orden.

Isolert sett ligger forholdene således an at det kan synes naturlig at legeringsverket med tilhørende anlegg blir benyttet på en hensiktsmessig måte og hvis ikke de ovenfor nevnte omstendigheter legger avgjørende hindringer i veien for tilladelse skulde der ikke være noget særlig å innvende mot å imøtekomme andragendet. Man vil bare i tilslutning til de nevnte opplysninger om kraftmengdene anføre at en yderligere bortleie såvidt skjønnes alene kan være begrunnet i at de bestående anlegg ikke helt utnytter de angitte kraftmengder så der blir kraft til overs. Hvor stor utnyttelsesfaktor de nevnte anlegg kan kreve er kommisjonen ikke bekjent med.

Av de betingelser som eventuelt blir å oppstille nevner man først leietidens lengde, som overensstemmende med kontraktens § 1 foreslås satt til 10 år og 3 måneder regnet fra konsesjonens datum. Da ifølge nevnte paragraf kontrakten betingelsesvis kan komme til å ophøre tidligere, anbefales konsesjonen forment således at den bortfaller samtidig, jfr. post 1. nedenfor. Hvis leieren benytter sig av adgangen til etter § 9 å fornye kontrakten, får spørsmålet

om ny konsesjon bli å opta når den tid kommer.

Kommisjonen har i post 2 antatt de vanlige bestemmelser angående styre og kapital m. v. med en anmerkning om at der skal være adgang for de i andragendet nevnte 2 svenske ingeniører til å eie aktier for til sammen kr. 200 000,00. Under drøftelsen av spørsmålet om grunnkapitalens størrelse har man været opmerksom på at selskapet har adgang til enten å leie eller å kjøpe det bestående legeringsverk m. v. I førstnevnte tilfelle vil omkostningene til selskapets anlegg formentlig innskrenke sig til mulige forandringer i det bestående anlegg. Dets anleggskapital blir da tilsvarende mindre. Man har av denne grunn været i nogen tvil om hvorledes et eventuelt vilkår på dette punkt burde formes, men har stanset ved som vanlig å foreslå at grunnkapitalen til enhver tid skal utgjøre minst halvdelen av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

For bedømmelse av avgiftsspørsmålet må man ha for øie at det vannfall som skal benytte kraften sitter med en ikke tidsbegrenset konsesjon og at det ennå ikke er pålagt nogen reguleringsavgift. Spørsmålet om tilladelse til regulering i vassdraget er imidlertid under behandling og stillingen antas å være den at selskapet trenger reguleringstilladelse for å kunne effektivere de allerede tidligere inngåtte forpliktelser til kraftlevering og da så meget mere når det gjelder yderligere bortleie. Under forutsetning av at en eventuell reguleringstilladelse blir belagt med avgifter overensstemmende med hvad kommisjonen derom har foreslått anbefaler man at der i en eventuell leiekonsesjon blir betinget en avgift av kr. 1,50 til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer og til staten kr. 1,50 pr. hk. Også når det gjelder spørsmålet om avgivelse av kraft må man ha nevnte forhold for øie. Etter kommisjonens forslag på dette punkt vil imidlertid bare den ved reguleringen innvundne energi bli beheftet med plikt til avståelse til kommunene. Den øvrige del utgjørende omkring halvdelen av hvad der kan produceres i det utbyggede fall

Middelte væsdragkonsesjoner.

går fremdeles fri. Hittil er bare de til Nitrid bortleiede 30 000 hk. beheftet med plikt til sådan avståelse og hvis man medtar lignende vilkår ved den her behandlede leiekonsesjon skulde omkring halvdelen av kraftmengden ha plikt til kraftavståelse. Hvis da reguleringskonsesjonen får betingelse om å avstå kraft overensstemmende med kommisjonens forslag, skulde resultatet i det vesentlige svare til at den samlede kraft i Tysseanlegget var beheftet med plikt til kraftavgivelse overensstemmende med den nu gjeldende lovs almindelige regel. Man kommer på grunnlag herav til det resultat at den omhandlede leiekonsesjon bør få plikt til å avstå 10 % kraft til kommunene og 5 % til staten.

Videre bør efter kommisjonens opfatning endel av produksjonen komme det innenlandske forbruk tilgode. Hvor stor denne del bør være har man liten oversikt over. Efter overveielse er man blitt stående ved 1/3. Se post 16 nedenfor.

Kommisjonen er opmerksom på Odda herredstyes uttalelse om de store ulemper som distriktet er påført gjennom røk m. v. fra fabrikkene og dets henstilling om å ta skritt til å få rettet på disse forhold. Man har imidlertid ikke i forbindelse med det foreliggende leieandragende funnet å kunne opta annen betingelse på dette punkt enn de hittil vanlige. Spørsmålet må formentlig således som også herredstyret synes å mene bli å ta op i forbindelse med en revisjon av nabolovgivningen.

Forøvrig henvises til nedenstående forslag til

betingelser:

1.

Tilladelsen gjelder sålenge leieforholdet eller den mellom leier og utleier under 15de mars 1919 inngåtte kontrakt består, dog ikke lenger enn i 10 år og 3 måneder regnet fra konsesjonens datum.

2.

Selskapets styre (direksjon og i tilfelle representantskap) skal ha sitt sete her i riket

og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst halvparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

3.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angitte formål.

5.

Konsesjonæren skal bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Av den kraft som benyttes erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. hk. (= 0,736 kw.).

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,50 pr. hk. (= 0,736 kw.).

Avgiftene erlegges av det samme energi-

kvantum som det, hvorav der betales leie (jfr. § 3 i den mellem leier og utleier under 15de mars 1919 inngåtte kraftleiekontrakt, idet man for omregning av overbelastningsforbruket til årskraft forutsetter dette delt på 8 600 timer).

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfalltid, svares derefter 6 pct. årlig rente. De inndrives ved utpantning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av den leiede kraft.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets, enten dette tilhører konsesjonæren eller vanfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med regelen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange, at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper,

Meddelte vassdragkonsesjoner.

som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbød for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyret å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

13.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom og i den utstrekning hans leiekontrakt hjemler tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v. til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget

til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om, hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Selskapet plikter å respektere de bestemmelser om regulering samt om avståelse av grunn til offentlige bygninger m. v., som måtte bli pålagt A/S Tyssefaldene i den konsesjon, som måtte bli meddelt dette selskap.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftegede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

16.

Der skal være adgang for innehlandske næringsdrivende og forbrukere til å få kjøpt inntil $\frac{1}{3}$ av produksjonen til en av departe-

mentet til enhver tid fastsatt pris beregnet på å dekke produksjonskostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste.

Produkter som kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeid, skal i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

18.

Udgår selskapet sådanne forandringer, at foran anførte bestemmelse med hensyn til styrets sammensetning ikke lenger oppfylles, overtredes bestemmelsen vedkommende aksjekapitalen eller aksjemajoriteten i selskapet (jfr. post 2) eller overtredes bestemmelsene i postene 3, 15 eller 17, er den ved nærværende resolusjon meddelt tilladelse bortfalt og selskapet underkastet bestemmelsene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917, §§ 31 og 32, jfr. § 34.

Man har, som forholdene ligger an, ikke funnet grunn til å medta betingelser om midlertidig forsamlingslokale og midler til geistlig betjening, jfr. lovens § 2, s. Det samme gjelder vilkårene i § 2, s om istandsettelse av veier og broer m. v. Endelig har den omstendighet, at selskapet bare er leier av grunn og alternativt også av anlegg, øvet innflydelse

på, utformningen av post 13 angående husrum m. v., og delvis også på 5 og 6 om norske funksjonærer og materiell.

Departementet vil anbefale, at der i medhold av kapitel IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, meddeles Norsk Elektrotermisk A/S konsesjon på den ansøkte kraftleie.

For tilladelsen vil man anbefale opstillet følgende betingelser, som er tilblitt etter forhandling med selskapet og vedtatt av dette:

1.

Tilladelsen meddeles for et tidsrum av 10 år regnet fra den dag kraftleveringen begynner. Såfremt den nugjeldende kontrakt med A/S Tysséfaldene forlenges gjelder nærværende tilladelse for et tilsvarende yderligere tidsrum av 5, eventuelt 20 år.

2.

Selskapets styre (direksjon og representantskap), som skal ha sit sete her i riket, skal for $\frac{2}{3}$ deles vedkommende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal lyde på navn. To tredjedeler av aksjene skal ikke med rettsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, norske banker eller aksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar, som har helt norsk styre med sete i Norge og hvis grunnkapital er helt norsk. Bestemmelse herom skal påføres aksjehrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Majoriteten av selskapets aksjer må ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen, som eier eller bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksjemajoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra sådant vannfall.

Overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser medfører konsesjonens tap.

Meddelte vassdragkonsesjoner.

3.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1000,00 efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energi til bedrift, som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivning.

Kraften kan ikke uten efter ny tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angivne formål.

5.

Konsesjonæren skal bare benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig, likesom departementet kan tillate benyttet fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

For hver dag, som nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren forplikter sig til å anvende norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede

undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Av den kraft som benyttes erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. hk. (= 0,736 kw.).

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,50 pr. hk. (= 0,736 kw.).

Hvis kraftleien forlenges utover et tidsrum av 15 år, blir avgiftene å erlegge med kr. 2,00 såvel til staten som kommunene i den gjenværende leietid.

Avgiftene erlegges av det samme energikvantum som det, hvorav der betales leie (jfr. § 3 i den mellem leier og utleier under 15de mars 1919 inngåtte kraftleiekontrakt). Avgiftene betales efterskuddsvis innen hvert års 31te januar, hvorefter svares 6 procent årlig rente.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgiftene blir med bitidende virkning å fastsette av vedkommende departement.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgitte inntil 10 procent av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 procent av den leiede kraft.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår, som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra

ledningsnett, enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis mæjor, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for, at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget og dets drift.

12.

I tilfelle av at vedkommende departement finner det påkrevet, plikter konsesjonæren å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med

isolasjonslokale for sine arbeidere og deres familier med fornødent utstyr, beregnet på et så stort antal patienter, som departementet bestemmer. Ennvidere er konsesjonæren forpliktet til efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å skaffe sine arbeidere den fornødne lægehjelp ved en eller flere dertil ansatte og av konsesjonæren lønnede læger på stedet.

13.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av konsesjonærens bedrift av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren ennvidere å utrede utgiftene derved.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til, om og når departementet så måtte forlange, på rimelige, av departementet godkjente vilkår uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne sundt og tilstrekkelig husrum og i den utstrekning hans leiekontrakt hjemler tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektriske lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseverøise m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om, hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter å respektere de bestemmelser om regulering samt om avståelse av grunn til offentlige bygninger m. v., som måtte bli pålagt A/S Tyssefaldene i den konsesjon, som måtte bli meddelt dette selskap.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstlig forhøielse

Meddelte vassdragkonsesjoner.

av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien. Overtredelse herav medfører konsesjonens tap.

16.

Konsesjonæren plikter å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kapitel 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse til de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeiderne ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunerne, men som også kan benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler, som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det først nevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

17.

Innenlandske næringsdrivende og forbrukere skal ha fortrinnsrett til kjøp av selskapets produkter.

Produkter som kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeide, skal i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

18.

Konsesjonshaveren har å underkaste sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse.

Vedkommende departement kan til utøvelse av denne kontroll opbevne en kontrollør, der efter nærmere av departementet utfordiget instruks har adgang til de kontrollmidler som departementet anser nødvendige. Om berettigelsen av kontrollørens forlangender kan konsesjonshaveren kreve departementets avgjørelse.

De med kontrollen forbundne utgifter refunderes det offentlige av konsesjonshaveren.

19.

Konsesjonen skal være underkastet den til enhver tid gjeldende trustlovgivning.

20.

Overtredes bestemmelsene i postene 2—4, 9, 16 og 21 er den ved nærværende konsesjon meddelte tilladelse bortfalt og selskapet underkastet bestemmelsene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917, §§ 31 og 32, jfr. § 34.

Det bemerkes, at når departementet finner å kunne anbefale konsesjonsandragendet innvilget har det vært forutsetningen at A/S Tyssefallene disponerer tilstrekkelig kraft for oppfyllelsen av kraftleiekontrakten og at der således ved en eventuel meddelelse av konsesjon på den nu ansøkte kraftleie intet er foregrepet med hensyn til eventuelt fornødne konsesjoner for A/S Tyssefallene.

Hermed vil vedkommende bli gjort kjent.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates Norsk Elektrotermisk A/S i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917, om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 15 000 elektriske hk. fra A/S Tyssefallene på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 1ste mai 1920 anførte betingelser.

3. A/S Østlandske Stenexport.

(Erhverv av halvdel av aksjene i Eidefoss Kraftanlegg A/S og kraftleie fra Eidefoss i Vaagaa herred.)

Jfr. IV nr. 9.

Kgl. res. av 4de juni 1920.

Ved kgl. resol. av 29de september 1916 blev det i medhold av lov av 18de september 1909 om erhverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt A/S Eidefoss Kraftanlegg tillatelse til å erverve Eidefossen i Vaagaa herred på forskjellige nærmere betingelser. Man henviser til «Medd. vassdragkoncessjoner» IV, side 37 ff.

Efterat aksjeselskapet høsten 1917 var tatt under skifterettsbehandling som konkursbo, blev der mellem bostyret og Sell, Vaagaa, Lom samt Sjaak kommuner innledet forhandlinger om kraftanleggets overdragelse til kommunene. Forhandlingene herom blev resultatløse, og konkursboet blev senere med kreditorenes samtykke ekstradert A/S Eidefoss Kraftanlegg.

Fra A/S Østlandske Stenexport, som var stor interessent i Eidefoss Kraftanlegg A/S, innkom våren 1918 til departementet et andragende om tillatelse til å leie inntil 1500 hk. fra Eidefoss.

Av andragendet, datert 25de april 1918, hitsettes følgende:

«Undertegnede aktieselskapet Østlandske Stenexport har i henhold til kontrakt med Eidefos Kraftanlæg A/S (Vaage i Gudbrandsdalen) erhvervet 500 hestekræfter til bruk i selskapets bedrift. Der forhandles nu med Eidefos Kraftanlæg A/S om leie av yderligere inntil 1000 hk.

Som det antagelig vil være det ærede departement bekjent, er vor hovedbedrift produktion av talk (klebermel).

Under de i vinterens løp med departementet førte forhandlinger angaaende Eidefossen har der ved flere leiligheter været nævnt, at der arbeides med nyttiggjørelse av forskjellige biprodukter. Saken har imidlertid hittil ikke været så langt fremskredt, at

man saa sig istand til at gi nærmere opplysninger og redegjørelse herfor.

Imidlertid foreligger der nu stadansersultater, at vi hermed tør henvende os til det ærede departement og anholde om dettes bistand til foretagendernes realisation.

Hele den fjeldstrækning, hvor vi utvinde vore hovedprodukter, viser sig at være isprængt med en mængde fine jernkorn, der maa fjernes fra hovedproduktet.

Med store omkostninger har vi nu faaet utarbeidet en metode, hvorved disse jernbestanddele kan frasepareres og derav fremstilles værktøistaal.

Den anledning er der anskaffet en smelteovn av Rennerfelts system, der ønskes igangsatt hurtigst mulig. Denne ovn kræver et kraftforbruk av ca. 425 hk og maa lægges ved jernbane. Denne ovn kræver saaledes omtrent hele den for os disponible kraftmængde.

Videre bearbejder vi for tiden ogsaa planerne for et større anlæg for fremstilling av dolomit-teglsten (høibasisk sten) til bruk i staaalovne.

Til samtlige vore ovennævnte industrigrene trænges, naar alt er færdig, ca. 1500 hk. Herav har vi tidligere erhvervet 500 hk.

Vi tillater os derfor at ansøke om:

- a) at faa koncessjon til at erverve indtil 1000 — et tusen — hk. (utover de ovennævnte 500 hk.) fordelt til bruk inden Vaage og Sell kommuner, efter Østlandske Stenexports valg.

I tilslutning til ovenstaaende tillater vi os at oplyse følgende:

1. Eidefosanlæggets vandbygningstekniske del er nu fuldt færdigbygget for utnyttelse av en vandføring motsvarende ca. 3 200 hk.

For tiden er der i kraftstationen installert et maskinaggregat 800—900 hk. Planen er at installere yderligere et aggregat (nr. 2) paa 1 200 hk. Den bygningstekniske del er derhos fuldført for yderligere et aggregat (nr. 3) 1 200—1 500 hk. — eller ialt 3 200—3 500 hk.

Meddelte vassdragkonsesjoner,

Arbeid, paa nødvendig maskineri for utvidelser i kraftstationen som anført, er indhentet.

Vi tillater os iøvrigt at henvise til vedlagte kopi av skrivelse av 13de april 1918 fra ingeniør Kinck.

2. Koncessionen ønskes gitt til A/S Østlandske Stenexport for et tidsrum av indtil 60 aar, som er Eidefoss Kraftanlæg A/S koncessionstid for vandfaldet.

3. I tilfælde A/S Østlandske Stenexports aksjonærer ikke skulde ville gaa med paa direktionens forslag med hensyn til oprettagelsen av biproduktionens utnyttelse gjennom ovennævnte nyindustrier, er det tanken at danne særlige selskaper. Der andrages om, at det i betingelserne for koncessionen tillates A/S Østlandske Stenexport at overdrage koncessionen, saafremt dannelsen av nyt (eller nye) selskap(er) av ovenførte grund blir nødvendig.

4. Selskapets grundkapital (aktiekapital) kr. 1 250 000,00 er helt norsk. Selskapets styre bestaar kun av norske statsborgere. Man er villig til i selskapets vedtægter at indta bestemmelser sigtende til at hindre at en majoritet av selskapets aktier kommer til at tilhøre fremmede statsborgere, netherlandske selskaper eller nogen, der eier eller bruker eller leier kraft fra andet vandfald her i riket eller som sitter inde med aktiemajoriteten i noget andet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vandfald her i riket.

5. Som det fremgaar av det under 1 foran oplyste, vil nærværende andragende ikke være til hinder for at tilgodese Vaage kommune og Otta elektriske Interessentskap med den for lys og gaardsbruk fornødne kraft, der blir at utta i henhold til de mellem disse og Eidefoss Kraftanlæg A/S bestaaende kontrakter.

Da vort staalovnsanlæg vil kunne være færdig saa tidlig, at vi kan paabegynde leverance av vort produkt allerede i august d. a., og ildfast sten saa hurtig der kan skaffes yderligere kraft, før vi andrage det arede

departement om hurtigst mulig behandling av vort andragende.»

Det i andragendet nevnte bilag vedlegges.

Imidlertid mottok departementet samme vår en henstilling fra de ovennevnte 4 kommuner om å foranledige ekspropriasjon av Eidefossanlegget for staten for herigjennem å søke sikret den almindelige elektrisitetsforsyning innen de tilgrensende distrikter. Ved kgl. resol. av 19de april 1918 blev det derpå i medhold av lov av 6te juli 1917 fattet beslutning om for statens regning å ekspropriere A/S Eidefoss Kraftanleggs eiendomme og anlegg med tilhørende ledningsnett. Man vedlegger avskrift av det til grunn for resolusjonen liggende foredrag. Ennvidere blev det ved tilleggsresolusjon av 23de august 1918 bestemt, at ekspropriasjonen ogsaa skulde omfatte kraftleiekontrakter og andre heftelser paa anlegget.

Som følge herav blev behandlingen av ovennevnte andragende fra A/S Østlandske Stenexport om kraftleie stillet i berø inntil videre.

Sommeren 1918 inkaminertes ekspropriasjonssaken og blev der ogsaa avholdt underskjønn over Eidefoss kraftanlegg med tilhørende ledningsnett.

Likeledes blev der under medvirkning av fylkesmannen nedsatt en komite med en representant for hvert av de 7 herreder Skjaak, Lom, Vaagaa, Heidal, Sell, Dovre og Lesja, likesom der utover høsten 1918 blev ført en rekke forhandlinger mellem de interesserte kommuner om den hensiktsmessigste fremtidige ordning av elektrisitetsforsyningen i Nordre Gudbrandsdalen.

Herunder blev der imidlertid innledet forhandlinger mellem Vaagaa kommune og A/S Østlandske Stenexport om overtagelse av aksjene i A/S Eidefoss Kraftanlegg. Disse forhandlinger førte til enighet om en ordning, hvorefter Vaagaa kommune og A/S Østlandske Stenexport overtar A/S Eidefoss' aksjer hver for en halvdel. Overenskomsten, som den 26de mai 1919 vedtoges av Vaagaa herredsstyre, er saalydende:

1.

«Vaagaa kommune og A/S Østlandske Stenexport erhverver i fellesskap Bidefoss Kraftanlegg A/S.

Kraftselskapets råbalanse pr. 1ste januar 1919 legges til grunn, og overenskomsten trer i kraft fra denne dag. Av kraftselskapets samlede passiva pr. 1ste januar 1919, nemlig kr. 1 253 729,15 blir kr. 800.000,00 å dekke ved pantelån i anlegget. Resten blir å dekke kontant av partene med en halvpart hver. Passivaposter fra før 1ste januar 1919, likesom alt erstatningsansvar vedrørende skader ved fløtningen 1918, er Vaagaa kommune uvedkommende.

Forsåvidt den i konsesjonen inntagne bestemmelse om at aksjekapitalen skal utgjøre minst tredjeparten av anleggsomkostningene ikke kan bli ophevet, blir aksjekapitalen å forhøye til kr. 500 000,00, idet der for de respektive innskudd utstedes og tildeles Vaagaa kommune 185 nye aksjer à kr. 1 000,00 og A/S Østlandske Stenexport likeledes 185 nye aksjer à kr. 1 000,00.

Vaagaas ordfører og A/S Østlandske Stenexports disponent overtar hver en aksje.

2.

Der skal snarest mulig installeres et nytt maskinaggregat, og tilskyter hver av kontrahenterne halvdel av de hertil nødvendige beløp, samt i samme forhold de til driftskapital og til anleggets og linjenettets utvidelse nødvendige beløp alt efter styrets nærmere beslutning. Kraftselskapet skal bygge nye linjer, forsåvidt disse i nær fremtid er forretningsmessig forsvarlige.

Enhver beslutning om utvidelse, forandringer og nyanlegg skal treffes i samlet styremøte.

3.

De omkostninger som i henhold til den provisoriske kraftleiekontrakt av november 1918 er anvendt av Vaagaa kommune til utvidelse av høi og lavspentnettet blir å refundere av kraftselskapet efter regnskapsmessig oppgjør. Der blir herunder å medregne et ri-

melig beløp for arbeidsydelse og administrasjon.

Likeledes innløser Eidefoss Kraftanlegg A/S etter takst de av A/S Østlandske Stenexport utførte anlegg av transformatorstasjoner og fordelingsnett.

4.

A/S Bidefoss Kraftanleggs styre skal bestå av 4 medlemmer. Vaagaas ordfører og A/S Østlandske Stenexports disponent er selvskrevne styremedlemmer. Forøvrig opnevner hver av kontrahenterne et medlem for 2 år ad gangen. Vaagaas ordfører og A/S Østlandske Stenexports disponent fungerer vekselvis som styrets formann, hver for et år ad gangen. Selskapets firma tegnes i fellesskap av 2 styremedlemmer (en representerende hver kontrahent). Der skal opnevnes særskilte varamenn for hvert enkelt medlem.

5.

Styret ansetter en driftsbestyrer, for hvem de utfordiger instruks. Kontoret skal være i Vaagaamo.

6.

Der fastsettes en ensartet kraftpris av kr. 85,00—90,00 pr. hk. år for anleggets normale kraftydelse. Eftersom, selskapets inntekter stiger, med yderligere utbygning o. l. blir kraftprisen å redusere så meget som forretningsmessig forsvarlig.

7.

Vaagaa kommunes innvånere og A/S Østlandske Stenexport har hver for sig rett til å erholde inntil halvparten av anleggets normale kraftydelse, bortsett fra de vannfattigste vintermånedene, efterat en kraftleveranse av maksimalt 200 hk. til Otta elektriske interessensskap er fratrukket. På Vaagaa kommunes part regnes alt som er eller blir bortabonnert innen Vaagaas grenser til lys og kraft i hjemmene, samt til småindustri. Heri ikke medregnet A/S Østlandske Stenexports funksjonær- og arbeiderboliger samt industri på Bårstad, da disse får strøm fra egen transformator sammesteds. Kraft til industri må

Meddelte passdragkonsesjoner.

dog ikke leveres til, med A/S Østlandske Stenexport konkurrerende bedrifter, uten samtykke fra A/S Østlandske Stenexport. Alle abonnenter trer i direkte forbindelse med kraftselskapet.

8.

I de vannfattigste vintermånedene har lysabonnenter og mindre kraftabonnenter i Vaagaa fortrinnsrett inntil en energimengde som svarer til, hvad der ifølge punkt 7 ellers i året faller paa Vaagaa kommunes part. Til gjengjeld herfor har A/S Østlandske Stenexport fortrinnsrett til produsert kraft utover årgangskraften mot rabattsatser, som fastsettes av Eidefoss kraftanleggs styre.

Rabatten skal dog kun gis i form av elektrisk energi.

9.

De A/S Østlandske Stenexport reserverte kraftmengder skal helt eller delvis kunne overdras til, eller, uten yderligere konsesjon, benyttes av eventuelle nye med A/S Østlandske Stenexport forbundne bedrifter innen Vaagaa og Sell herreders grenser.

10.

Skulde A/S Østlandske Stenexports anlegg bli overtatt av nytt selskap, overgår de A/S Østlandske Stenexport tillagte kraftmengder og rettigheter til sådant nytt selskap, dog har isåfall Vaagaa kommune innløsningsrett til A/S Østlandske Stenexports aksjer i A/S Eidefoss kraftanlegg og dermed forbundne økonomiske interesser i dette selskap. Skulde derimot A/S Østlandske Stenexport helt oppløses, så har Vaagaa kommune ved innløsning av aksjerne i A/S Eidefoss kraftanlegg også rett til de A/S Østlandske Stenexport tillagte kraftmengder og rettigheter. Aksjene skal i begge ovennevnte tilfeller overtas til pari kurs.

11.

Mulig tvist mellom A/S Østlandske Stenexport og Vaagaa kommune om forståelsen av denne kontrakt skal avgjøres av en voldgiftsrett som nevnt i paragraf 12.

12.

Nærværende overenskomst er betinget av, at A/S Østlandske Stenexport beholder konsesjon på den kraftmengde det etter nærværende kontrakt tilkommer.

Likeledes er overenskomsten betinget av, at staten samtykker i at den anlagte ekspropriasjonssak vedkommende Eidefoss heves.

A/S Eidefoss kraftanlegg skal isåfall være pliktig til å inntre i samarbeide med eventuelle kommunale eller interkommunale elektrisitetsverker i N. Gudbrandsdalen eller med eventuelle statslinjer eller statsanlegg, såfremt det forlanges av vedkommende departement eller av et kommunalt eller interkommunalt elektrisitetsverk som nevnt.

Plikt til sådant samarbeide gjelder kun benyttelse av A/S Eidefoss kraftanleggs linjetrase og stolperækker.

Opstår der i anledning av spørsmålet om samarbeide tvist om hvorvidt fellesbenyttelsen av kraftledninger eller samkjørsel kan ansees for teknisk eller økonomisk forsvarlig, avgjøres den med endelig virkning av en voldgiftsrett, bestående av 3 medlemmer, hvorav hver av partene opnevner 1 medlem, mens det tredje (utenbygdsboende) velges av fylkesmannen i Opland.»

Overenskomsten blev likeledes av «Nordre Gudbrandsdalens elektrisitetskomite» anbefalt til approbasjon, såfremt ordene i punkt 9: «uten yderligere konsesjon» utgår.

I henhold til landsformandskapslovens § 39 blev derpå ved, kgl. resolusjon av 1ste august sistl. approbasjon meddelt på Vaagaa herredsstyres beslutning av 26de mai 1919 om vedtagelse av overenskomst med A/S Østlandske Stenexport — dog med utelatelse av ovennevnte passus i punkt 9 — samt om optagelse av et lån på kr. 250 000,00 og garanti for lån optatt av A/S Eidefoss kraftanlegg. Man henviser herom til vedlagte avskrift av det til grunn for resolusjonen liggende foredrag.

Styret for A/S Eidefoss kraftanlegg har derpå i skrivelse av 9de oktober f. å. meddelt, at overenskomsten med Vaagaa kommune og A/S Østlandske Stenexport er i orden og at

der i generalforsamling samme dag i A/S Eidefoss kraftanlegg blev fastsatt nye vedtekter for selskapet. Et eksemplar av vedtektene av 9de oktober 1919 vedlegges.

Overensstemmende med forutsetningen ved ovennevnte resolusjon av 1ste august 1919 vil ekspropriasjonssaken vedkommende Eidefossanlegget bli hevet.

Saken angående A/S Østlandske Stenexports erhverv av halvdel av aksjene i Eidefoss kraftanlegg A/S samt dets andragende om kraftleie fra Eidefossen har vært forelagt V a s s d r a g k o m m i s j o n e n, som under 6te oktober 1919 har anført:

«Efter at der nu er meddelt kongelig approbasjon på Vaagaa herredsstyres beslutning om å vedta overenskomst med A/S Østlandske Stenexport, hvorefter disse to parter hver for en halvdel overtar aksjer i Eidefoss kraftanlegg A/S med sikte på å få disposisjonsrett over tilsvarende deler av kraftmengden, jfr. overenskomstens post 7, turde det i realiteten være avgjort, at andragendet må bli å innvilge. Kommisjonen kan for sitt vedkommende heller ikke se, at der foreligger almene hensyn, som taler imot tilladelse.

Man har under behandlingen festet sig ved, at kraftleiekontraktene av 1916, 1917 og 1918 ikke begrenser det leide kraftkvantum til de 1500 hk., som ansøkingen lyder på. Imidlertid må vel disse kontrakter være bortfalt samtidig med vedtagelse av den omhandlede overenskomst med Vaagaa kommune, noget som ansøkerens representant, overretts-saksfører O. Chr. Berg på forespørsel har bekreftet muntlig. Dette bør man for ordens skyld antagelig få stadfestet før saken avgjøres.

En eventuell tilladelse må antagelig omfatte all energi som ansøkeren skal leie, altså også de 500 hk., som han ifølge andragendet har erhvervet før, jfr. erhvervslovens § 22.

Hvad angår betingelserne bemerkes følgende:

For leietidens vedkommende finner man efter de foreliggende spesielle omstendigheter å kunne gå til lovens ordinære maksimum 50 år. Det må da være en forutsetning, at ak-

sjekapitalen blir helt norsk og at den utgjør ifinst halvparten av de samlede anleggskostninger. Skulde der mot formodning bli spørsmål om å gjøre innrømmelser på disse punkter, bør leietiden settes kortere. Man henviser til postene 1 og 2 nedenfor.

For bedømmelse av spørsmålet om avgift til stat og kommune må det tas for øie, at det vannfall, som skal levere kraften er konserverd og skal overgå vederlagsfritt til staten 60 år regnet fra 29de september 1916. Der hviler ingen reguleringsavgifter på vannfallet, idet vassdraget ennå er uregulert, men man må antagelig gå ut fra, at sådanne blir pålagt, når regulering i ovenforliggende sjøer skal gjennomføres. Kommisjonen innstiller på, at der betinges avgifter til stat og kommuner og at de av nevnte grunner settes lave. Man foreslår henholdsvis kr. 1,00 og kr. 1,00 pr. el. hk. — Et mindretall (Bødtker og Haug) foreslår avgiftene satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. el. hk.

Da den kommune hvori vannfallet ligger er parthaver og gjennom den oprettede kontrakt har sikret sig kraft, og da ennvidere 200 hk. skal leveres og brukes i nabokommunen Sell, bør man forsåvidt dertil er anledning ikke opstille vilkår om kraftavgivelse til kommunene, jfr. lovens § 23,5. Heller ikke antas der å være grunn til å kreve avgitt noget til staten.

En del av produksjonen bør komme det innenlandske forbruk tilgode, jfr. post 15 nedenfor. Hvor stor denne del bør være har kommisjonen liten oversikt over, man er efter overveielse blitt stående ved 1/3.

Kommisjonen fraråder, at ansøkeren nu får adgang til å overdra kraften helt eller delvis til eventuelle nye med ham forbundne bedrifter innen Vaagaa og Sell herreds grenser, se overenskomstens post 9. Statsmyndighetene bør stå fritt om og når dette spørsmål måtte bli aktuelt.

Man oppstiller nedenfor forslag til konsesjonsbetingelser med bemerkning, at dettes enkelte bestemmelser ligger så nær op til det nu vanlige, at der antagelig ikke trenges nogen nærmere begrunnelse.

Meddelt veddragkonsesjoner.

Betingelser:

1. Tillatelsen gjelder i 50 år regnet fra konsesjonens datum.

2. Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aksjer eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst halvparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part)-majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

3. Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

4. Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almenne hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bære bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innføderett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Av den kraft som benyttes erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. el. hk.
Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,00 pr. (el. hk.)
Avgiftene erlegges av det samme energikvantum som det, hvorav der betales leie.
Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, sva-

les derefter 6 pct. årlig rente. De inndrives ved utpantning.

Et mindretall (Bødtker og Haug) foreslår avgiftene satt til henholdsvis kr. 0,50 og 0,50 pr. el. hk.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer, (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som leveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter, hvad de har kostet konsesjonæren med nemlig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgode for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husram etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller

hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsattelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier og broer, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Meddelte vassdragkonsesjoner.

15. *Meddelte vassdragkonsesjoner.*

Der skal være adgang for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til å få kjøpt inntil 1/3 av produksjonen til en av departementet til enhver tid fastsatt pris, beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste.

Produkter som kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeide, skal i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

16.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

17.

Undergår selskapet sådanne forandringer, at foran anførte bestemmelse med hensyn til styrets sammensetning ikke lenger oppfylles, overtredes bestemmelsen vedkommende aksjekapitalen eller aksjemajoriteten i selskapet (jfr. post 2) eller overtredes bestemmelsene i postene 3, 14 eller 16, er den ved nærværende resolusjon meddelte tillatelse bortfalt, og selskapet underkastet bestemmelsene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917, §§ 31 og 32, jfr. § 34.

Man har som forholdene ligger an undlatt å medta vilkår om midlertidig forsamlingslokale, midler til geistlig betjening og om lægehjelp, sykehus og politi, jfr. lovens § 2,6. Endelig nevnes, at den omstendighet at anlegget såvidt skjønnes er i drift, har øvet nogen innflydelse på de opstilte betingelser.

Da der ved kongelig resolusjon av 14de august d.å. er meddelt approbasjon på Vaagaa herredstyes beslutning om å vedta overenskomst med A/S Østlandske Stenexport, hvorefter nevnte selskap og Vaagaa kommune hver for en halvdel overtar aksjene i A/S Eidefoss kraftanlegg, har kommisjonen ansett det overflødig å uttale sig angående spørsmålet om tillatelse for søkeren til å tegne aksjer i kraftselskapet.

Et eksemplar av de i kommisjonens erklæring omhandlede nye vedtekter av 30te oktober 1918 for A/S Østlandske Stenexport vedlegges.

Departementet vil anbefale, at der i medhold av § 36 i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Østlandske Stenexport tillatelse til å erverve halvdelen av aksjene i Eidefoss kraftanlegg A/S.

Likeledes vil man anbefale, at der i henhold til samme lovs kapittel IV meddeles det samme selskap konsesjon på den ansøkte kraftleie av inntil 1 500 el. hk.

Med hensyn til den nærmere begrunnelse herfor tillater man sig å henvise til departementets foredrag av 1ste august 1919, der ligger til grunn for kgl. res. av s. d. om approbasjon av Vaagaa herredsstyes beslutning om tiltredelse av denne ordning m. m.

For tillatelsen vil man anbefale opstilt følgende betingelser, der er tilblitt efter forhandling med selskapet og vedtatt av dette:

1.

Tillatelsen gjelder for den tid, Eidefoss Kraftanlegg A/S har konsesjon på Eidefossen. Hvis staten i henhold til bestemmelse i nevnte konsesjon innløser anlegget før konsesjonens utløp i 1976, ophører nærværende tillatelse.

2.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning teg-

nes, erverves eller aies av eller partsettes til andre (enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements) godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter, såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

3.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift, som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie der til, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt

stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper; hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Av den kraft som benyttes erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. el. hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,00 pr. el. hk.

Avgiftene erlegges av det energikvantum, som konsesjonæren uttar i henhold til overenskomst med Vaagaa kommune om overtagelse av en halvdel av aksjene i Bidéfoss Kraftanlegg A/S.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente. De inndrives ved utpantning.

9.

Selskapet er forpliktet til å avgi til de kommuner, som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommunen — inntil 5 pct. av den leide kraft.

Kraften leveres efter samme pris og på

Meddelelse vassdragkonsesjonær.

samme betingelser som fastsatt for A/S Eidefosk Kraftanlegg; kraftavgivelse til kommuner i henhold til konsesjon av 29de september 1916, jfr. dennes § 18.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som leveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter, hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbød for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert aarsregnskap anvendes til almenyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for, at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til å anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus

leiet hos ham. Uenighet om, hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer; hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier og broer, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

16. Der skal være adgang for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til å få kjøpt inntil 1/3 av produksjonen til en av departementet til enhver tid fastsatt pris, beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste.

Produkter som kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeide, skal i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utfærdiges av vedkommende departement.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utfærdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

18.

Udgår selskapet sådanne forandringer, at foran anførte bestemmelse med hensyn til styrets sammensetning ikke lenger oppfylles, overtreddes bestemmelsen vedkommende aksjekapitalen eller aksjemajoriteten i selskapet (jfr. post 2) eller overtreddes bestemmelsene i postene 3, 15 eller 17, er den ved nærværende resolusjon meddelte tillatelse bortfalt, og selskapet underkastet bestemmelsene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917, §§ 31 og 32, jfr. § 34.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates A/S Østlandske Stenexport i medhold av lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen

fast eiendom å erhverve inntil halvparten av aksjene i Eidefoss Kraftanlegg A/S samt leie inntil 1500 t. hk. fra Eidefoss i Vaagaa på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 4de juni 1920 anførte betingelser.

4. A/S Skrankefos Træsliperi.

(Yderligere fristforlengelse efter konsesjonen av 4de februar 1916).

Jfr. IV nr. 1 og V nr. 15.

Kgl. resol. av 4de juni 1920.

Ved kgl. resol. av 4de februar 1916 blev det i medhold av lov om vassdragsreguleringer i industrielt hjemmed av 4de august 1911, kfr. lov av 20de februar 1913, tillatt A/S Skrankefos Træsliperi å foreta en regulering av Trevandene i Søndre Land. Tilladelsen blev gitt på en del nærmere betingelser hvori blant at arbeidet skulde påbegynnes innen en frist av 2 år fra resolusjonens datum og fullføres inden en yderligere frist av 5 år, betingelsenes post 5.

Ved kgl. resol. av 13de desember 1918 blev den fastsatte frist for påbegynnelsen av anlegget tillatt forlænget med 2 år.

Man vedlegger de til grunn for ovennevnte resolusjoner liggende foredrag, hvortil man forøvrig tillater sig å henvise.

Fra A/S Skrankefos Træsliperi er til departementet innkommet et andragende dat. 30te januar 1920 om at fristen for påbegynnelsen av arbeidet yderligere må forlænges med 5 år.

Av andragendet hitsettes følgende:

«Ved kongelig resolution av 4de februar 1916 blev det meddelt os tilladelse til at regulere Trevand i Søndre Land. Fristen for arbeidets paabegyndelse blev sat til 2 aar fra resolutionen. Ved kongelig resolution av 13de december 1918 blev denne frist yderligere forlænget i 2 aar.

Vi tillater os herved at ansøke det ærede departement om at denne frist for arbeidets paabegyndelse yderligere maa bli forlænget i 5 — fem — aar. Grunden til at vi søker om denne forlængelse er den at det for et

Meddelte vassdragkonsesjoner.

lite anlegg som påaart under de nævnte omstendigheder vil være ekstraordinære forhold vil være forbundet med uforholdsmæssig store utgifter at overtage med reguleringen forbundne utgifter alene. Vi haaber imidlertid at faa samtlige vandfaldseiere i vassdraget med paa reguleringen. For tiden verserer der en proces med et andet anlegg i vassdraget, Lands Træsliperi. Resultatet av denne proces foreligger endnu ikke. For det fremtidige samarbeide i vassdraget vil det være av betydning at denne sak blev avgjort først.»

Gjennem fylkesmannen i Opland har man innhentet uttalelse angående andragendet fra Søndre Lands herredsstyre, innkommet hertil med fylkesmannens påtegningskrivelse av 13de mars 1920.

Herredstyrets uttalelse, som er avgitt i møte den 8de mars 1920 er sålydende:

«I anledning av at A/S Skrankefoss har ansøkt om en utsettelse med påbegynnelsen av reguleringen i 5/år, altså til februar 1925 vil heredet anbefale at den ansøkte utsettelse innvilges på betingelse av at Søndre Land får anledning til uforandret å fornye sin leiekontrakt på elektrisk energi fra A/S Skrankefoss, inntil de omkontraherte 120 hk. kan leveres fra Faldselven.

Til begrunnelse av foranstående bemerkes at kommunen ved salg av sine vannfall i Faldselven til A/S Skrankefoss har forbeholdt sig rett til å erholde 120 hk. til elektrisk energi efter produksjonspris, når fallene blir utbygget.

Herredet har også en løpende kontrakt med A/S Skrankefoss om leie av 60 hk. Denne leie utløper i 1925.

Med den knappe adgang til elektrisk energi er det selvfølgelig av stor betydning for kommunen å få forlenget den løpende leiekontrakt inntil de nevnte fall i Faldselven kan bli utbygget.

Dette siste er igjen avhengig av når Trevatnene blir regulert.»

Fylkesmannen har i ovennevnte påtegningskrivelse av 13de mars 1920 meddelt at han slutter sig til herredstyrets uttalelse.

I anledning av herredstyrets uttalelse

har A/S Skrankefoss Træsliperi i påtegningskrivelse av 9de april 1920 anført følgende:

«For den nevnte nu løpende leiekontrakt med Søndre Lands herred om leie av 60 hk. der utløper i 1925 er fiksert en leie av kr. 50,00 pr. hk.

Da denne leie er betraktelig under produksjonspris og da den utelukkende faller Skrankefoss til byrde, mens samtlige bruk i vassdraget nyder godt av reguleringen, er den opstillede betingelse både i og for sig urimelig og urettferdig og helt uantagelig for Skrankefoss.

Den løpende nuværende leiekontrakt der angår utleie av kraft fra Skrankefoss Træsliperi har dessuten ingensomhelst forbindelse med den omtalte eventuelle utleie av 120 hk. der angår et helt annet fall i vassdraget.»

Saken har vært behandlet av vassdragkommissionen i møte den 11te mai 1920, hvor der ifølge skrivelse av 18de samme måned blev tilført protokollen bl. a. følgende:

«Det forrige andragende (av 1918) om tilladelse til utsettelse var begrunnet med at selskapet lå i prosess med «Lands Træsliperi» angående den bestående dam ved Trévatn. Innen arbeidet påbegyndtes vilde det være av interesse å se endelig avgjørelse av de tvistigheter som prosessen berørte. Saken var på det tidspunkt vunnet av søkeren for under- og overrett og stod for høiesterrett hvor man tidligst kunde vente saken pådømt om et halvt år. Videre henvistes der til de rådende kritiske tider, idet det stadig blev værre å skaffe materialer likesom omkostningene vilde bli meget store i forhold til den industris størrelse som kunde anlegges i elven. Endelig nevnes at der siden tilladelsen blev gitt har pågått undersøkelser med sikte på mulig yderligere regulering.

Prosessens med «Lands Træsliperi» er efter det foreliggende endnu ikke avgjort. Ved siden herav angir Skrankefoss også nu de uforholdsmessige utgifter som grunn for utsettelse. Selskapet håper å få samtlige vannfallseiere med på reguleringen.

Vassdragkommissjonen mener at man under den herskende dyrtid bør stille sig villig til tanken om utsettelse, men finner at der i alle fall for tiden ikke er opfordring til å gå så langt som til 5 år. Det forekommer kommisjonen at man ikke nu bør gå til større utsettelse enn yderligere 2 år, så at arbeidet skal påbegynnes innen februar 1922. Da tidspunktet for fullførelsen — 7 år fra 1916, altså februar 1923 — derved antagelig blir for knapp bør den formentlig også tillates forskjøvet, man antyder til februar 1925.

En eventuell tilladelse til utsettelse foreslås gjort betinget av at Søndre Land får beholde de nu leiede 60 hk. uten endring i vilkårene inntil de kan avløses av de 120 hk. som skal leveres så snart fallene er utbygget.

Departementet vil overensstemmende med vassdragkommissjonens forslag anbefale at fristen for reguleringsarbeidets påbegynnelse yderligere forlenges med 2 år, samt at fristen for arbeidets fullførelse forlenges også med 2 år.

For sådan forlengelse vil man anbefale opstillet den av Søndre Lands herredstyre foreslåtte betingelse om at herredet skal ha anledning til uforandret at fornye sin nuværende leiekontrakt på elektrisk energi med A/S. Skrankefos Træsliperi inntil de med selskapet omkontraherte 120 hk. kan leveres fra vedkommende vannfall i Faldselven.

Man tillater sig således å innstille:

De ved kgl. resol. av 4de februar 1916 og 19de desember 1918 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av regulering av Trævandene i Søndre Land forlenges med 2 år henholdsvis til 4de februar 1922 og 4de februar 1925 på betingelse av at Søndre Land kommune får anledning til uforandret at fornye sin nuværende leie av 60 hk. fra A/S. Skrankefos Træsliperi inntil de omkontraherte 120 elektriske hk. kan leveres fra de vannfall i Faldselven som kommunen har solgt til selskapet.

5. Ringsaker og Nes Almenninger.

(Regulering av Tyrilielven).

Kgl. resol. av 2den juli 1920.
Gjennem fylkesmannen i Hedmark innkom i februar 1915 til departementet et andragende fra Ringsaker og Nes almenningsstyret om tilladelse til regulering av Tyrilielven.

Andragendet som er datert januar 1915, er sålydende:

«Ringsaker og Nes Almenning søker om Tillatelse til Regulering av Tyrilielvns Vandføring.

Ringsaker og Nes almenningsstyre har planlagt følgende Reguleringsarbeider til Utjevning av Tyrilielvns Vandføring:

1. Sjusjøen opdømmes 5,5 m. over nuværende laveste Vandstand.
2. Kroksjøen, opdømmes 3,00 m. over nuværende laveste Vandstand.
3. Melsjøen sænkes 1,50 m. og opdømmes 1,50 m. over nuværende laveste Vandstand.
4. Reinsjøen sænkes 0,50 m. og opdømmes 2,00 m. over nuværende laveste Vandstand.

De nuværende Dæmninger ved Utløpet av Sjusjøen og Kroksjøen fjernes.

Mesnavasdragets Brukseierforening har under 11te Mars 1912 ansøkt om Tillatelse til en mindre Regulering av Kroksjøen, Melsjøen og Reinsjøen med Bibehold av den nuværende Dam i Sjusjøen, hvorved der i disse Sjøer tilsammen vilde bli magasineret 8,84 mill. m.³.

For en Utnyttelse av Tyrilielvns Vandkraft vilde dette imidlertid være aldeles utilstrækkelig, og Almenningsstyret har derfor latt utarbeide nye Planer, hvorved den nuværende Minimumsvandføring paa ca. 0,4 m.³ forøkes til 1,416 m.³.

Det hele Fald mellem Sjusjøen og Nordre Mesnavand er ved normal Vandstand 286,50 m. og disponeres helt av Almenningen, dels (og for den alt overværende Del) som Grundeier, dels (for nogen mindre Falds Vedkom-

uende paa tilsammen 28,34 m.) ifølge Overenskomst med de private Grundeiere.

For at kunne utnytte Tyrilielven til Elektricitetsverk for Herrederne Ringsaker og Nes er det, at Almenningsstyret herved ansøker om Tillatelse til at utføre de projekterte Reguleringsarbeider, idet vi vedligger:

- A. Reguleringsplan for Tyrilielven, utarbeidet av Ingeniør Haaheim (Bilag 1) ledsaget av Oversigtskart (Bilag 2) og 3 Blade Tegninger (Bilag 3—5).
- B. Plan for Utbygning av Tyrilielven, utarbeidet av Ingeniør Haaheim, med Omkostningsoverslag og Beskrivelse (Bilag 6) ledsaget av Længdeprofil av Rørledningen (Bilag 7), Tegning av Kraftstationen (Bilag 8) og Kart over Lødningsnettet.
- C. Reglement for Manøvrering av Reguleringsdammene i Tyrilielvns Nedslagsdistrikt (Bilag 9).

Som det fremgaar av Planerne vil Tyrilielven maksimalt yde 7200 HK og gjennomsnittlig 4160 HK. Herav er ved Reguleringen indvundet

$$\frac{1016 \times 260}{75} \times 0,80 = 2800 \text{ HK.}$$

Desuten vil Reguleringen komme Vandfaldene i Mesnavelven til gode, idet dennes Mindstevandføring ogsaa vil bli forøket med ca. 1,0 m.³, hvilket for dens 338,80 m Faldhøide gir ca. 3400 HK. Man maa derfor gaa ut fra, at Mesnavasdragets Brukseierforening vil frafalde sin Ansøking om Regulering av Fjeldvandene og istedet yde Bidrag til den nu planlagte Regulering i Forhold til den derved indvundne Kraftmængde. Herom er under 24de Oktober d. A. skeet Henvendelse til Mesnavasdragets Brukseierforening, hvorpaa man imidlertid har faat det Svar, at Foreningen som saadan for Tiden ikke finder at kunne yde Bidrag til Reguleringsarbeiderne. Man maa derfor anmode om, at der av Departementet anordnes saadan Kontrol med Brukene i Lillehammer som omhandlet i Reguleringslovens § 10 Punkt 6.

Naar Almenningsstyret har optat denne Sak, som maaske kan synes at ligge det noget fjernt, da er det først og fremst, fordi Almenningen har Interesse av at faa reduceret Vedforbruket saa meget som mulig. Man maa nu, for at tilfredsstille de Bruksberettigedes Brændselsbehov, i stor Utstrækning hugge Tømmertrær ned til Ved, og det viser sig umulig at faa gjennomført en rationel Drift av Almennings Skoge, og Forholdet blir værre for hvert Aar eftersom Eiendommene opstykket og der blir flere og flere Bruksberettigede i Almenningen.

Man har tænkt sig, at der vilde opnaaes nogen Bedring i disse Forhold, dersom Elektriciteten kunde finde almindelig Anvendelse til Kokning og Opvarmning. Almenningsstyret har derfor fundet det at være sin Pligt at søke realiseret Tanken om et stort Kraftverk, der kan levere Elektriciteten baade i tilstrækkelig Mængde og saa billig, at den med Fordel kan benyttes ikke alene til Lys og Drivkraft, men ogsaa i stor Utstrækning til Kokning og Opvarmning. Inden Ringsaker og Nes Herreder er Tyrilielven det eneste Vandfald, der egner sig for Utbygning i dette Øiemed, og da Tyrilielven som tidligere nævnt er Almennings Eiendom og man ved fornuftig Hægst i Almennings Skoge kan tilveiebringe en væsentlig Del av Anlægskapitalet, har man fundet det naturligt, at Elektricitetsverket anlagdes og bekostedes av Ringsaker og Nes Almennings med Kommunens Garanti for de Laan, som maa optas.

Det er Forutsetningen, at alle Herredernes Indvaanere stilles likt med Hensyn til Leie av Kraft, og at denne settes saa lavt, at der intet Overskud blir. I Begyndelsen er man endog forberedt paa, at den maa bli noget Underskud paa Driften, indtil Konsumet er kommet tilstrækkelig op. Verket blir altsaa i Virkeligheten baseret paa samme Princip som et kommunalt Anlag, kun at Almenningsstyret som et lettere haandterlig Apparat og som repræsenterende de største økonomiske Interesser i Foretagendet indtil videre overlates Administrationen, og Driften av Anlægget. Man gaar derfor ut fra, at der

ikke blir Spørsmål om Avgift av Reguleringsanlegget.

Efter at Saken var optat og forberedt har Almenningsstyret fra Lillehammer Kommune faat Tilbud om Leie av Kraft, naar Byen faar utbygget sine Fald i Mesnælven. Almenningsstyret har imidlertid ikke fundet de tilbudte Vilkaar acceptable; men selv om der ved Forhandling kunde opnaaes saadanne Lempninger heri, at man foreløbig fandt at burde leie kraft fra Lillehammer, saa vilde det i alle Tilfælde kun bli et Tidsspørsmål, naar Herrederne selv maatte sørge for at skaffe sig den nødvendige Kraft, og man maa derfor under enhver Omstændighet saa snart som mulig faa Reguleringsspørsmålet bragt i Orden.

For, i Tilfælde Overenskomst sluttet med Lillehammer, ikke at maatte forrente Reguleringsanlegget længer end nødvendig, vilde det være ønskelig, om Fristen for Arbeidets Paabegyndelse og Fuldførelse i Henhold til Reguleringslovens § 11 Punkt 1 kunde forlænges med mindst 5 Aar.

Den planlagte Regulering vil efter vort Skjøn ikke medføre nævneværdig Skade eller Ulempe for almene eller offentlige Interesser. Av de regulerede Vand ligger nemlig de to, Sjusjøen og Kroksjøen, dels i Ringsaker Almønning, dels i den saakaldte Pihlske Almønning, mens Melsjøen og Reinsjøen ligger i Statsalmønning, og den Grundskade, som vokdes ved Opdæmningen, er meget liten, ialt ca. 987 Maal, hvorav ca. 17 Maal daarlig Slaatteland, Resten Myr og Lyngmark, hvis Værdi som Havnegang er forholdsvis liten. Færdselen berøres, saavidt man kan forstå, absolut ikke av Reguleringen, og Fløtning foregaar ikke, da samtlige Vand ligger over Tragrænsen. Den eneste almene Interesse, som kan tænkes at lide nogen Skade ved Reguleringen, er Fisket; men dette er ikke av større Betydning.

Man kan derfor ikke skjønne andet, end at dette er av de Tilfælde, som omhandles i Reguleringslovens § 13 tredje Punktum, hvor Tillatelse til Vassdragsregulering kan meddeles for ubegrænset Tid.

I Henhold til Foranførte tillater man sig

at andra om, at der blir meddelt Ringsaker og Nes Almønning Koncession paa Regulering av Tynnelven overensstemmende med vedlagte Planer paa lømpeligst mulige Vilkaar.

Specielt tillater man sig at andra om, at Koncessionen maa bli gilt for ubegrænset Tid og at der ikke maa bli betinget Avgifter hverken aarlige eller engang for alle. Som allerede anført er man nemlig av den Opfatning, at ingen Almeninteresse av nogen Betydning berøres av Anlegget og at dette ikke medfører nogen Skade — direkte eller indirekte — som ikke ved Skjøn kan vurderes og fastsettes engang for alle.

Av Grunde som tidligere anført andrar vi derhos om, at Fristen for Arbeidets Paabegyndelse og Fuldførelse maa bli fastsat til henholdsvis 7 og 10 Aar.

Endelig tillater vi os i Ærbødighet at henstille, at dette vort Andragende maa bli behandlet og avgjort snarest mulig, da det er Tanken, ifald Forhandlingerne med Lillehammer ikke fører til noget Resultat, allerede til Sommeren at gaa igang med Utførelsen av de projekterte Reguleringsarbeider.

Efter at foranstaaende andragende i januar 1914 var oversendt de interesserede til uttalelse, er den forandring skeet, at der er avskuttet kontrakt med Lillehammer om leie av kraft; men man tillader sig allikevel at søke om reguleringstilladelse, idet henvises til § 12 i den oprettede kontrakt med Lillehammer, hvorav avskrift vedlegges:

Uttalelser vedligger fra:

- a. Ringsaker herredsstyre.
- b. Faaberg herredsstyre.
- c. Øier herredsstyre.
- d. Mesnavásdragets brukseierforening.
- e. Pihlske almenningsstyre.

Det bemerkes, at Ringsaker og Nes almønning fra juli 1914 er delt mellem bygdene, uten at dette nødvendiggjør nogen forandring i vort andragende.

De i andragendet påberopte planer og omkostningsoverslag m. v. vedlegges.

Ifølge skrivelse fra Mesnavásdra-

Meddelt vassdragkonesjoner

g.s.s. b. Brukseierforening av 31te mars 1914 har foreningen i generalforsamling 25de februar enstemmig besluttet å frafalde sit konesjonsandragende av 11te mars 1912, forsåvidt angår regulering av Krokajen, Melsjøen, Reinsvandet og Nøvervandet, således at andragendet kun gjelder regulering av Nordre Mesnavand. Foreningen besluttet samtidig å anbefale det av Ringsaker og Nes almenning inngivne konesjonsandragende, idet den forutsetter, at forslag til manøvreringsreglement av konesjonsansøkerne senere blir brukseierforeningen forelagt.

Ifølge de med andragendet innkomne erklæringer fra de interesserte herredstyrrer har Ringsaker herredsstyre i møte 7de mars 1914 mot en stemme fattet sådan beslutning:

«Herredsstyret vil uttale, at denne regulering maa sidestilles med de helt kommunale reguleringer, og det vil indestendig tilraade, at koncessionen gives paa de rimeligst mulige vilkaar. De byrder, som paalægges reguleringen, vil virke til at fordyre elektriciteten for bygdens indvaanere.»

Faaberg herredsstyre har i møte 10de oktober 1914 enstemmig besluttet følgende:

Andragendet anbefales indvilget paa følgende betingelser:

a. At der avgives en aarlig avgift overensstemmende med reguleringslovens § 12 litra 1 a til Faaberg kommune av kr. 0,20 pr. naturhestekraft.

b. At der overensstemmende med reguleringslovens § 11 litra 10 avgives til Faaberg kommune 5 % av den ved reguleringen indvundne økning av kraft ut over 1000 hk.

c. At departementet bestemmer, at staten i betingelser sig yderligere 5 % av den økede kraft i henhold til reguleringslovens § 11 litra 10.

d. At reguleringen paalægges at erstatte al ved reguleringen forvoldt skade paa havnegange, fiske søterløkker og veier. Likeliges paalægges reguleringen at skaffe

adkomstvei for alle i Faaberg interesserte ved fornødne broer over Mesnavand elv.

I en medfølgende uttalelse fra en av herredsstyret nedsat komite er bl. a. anført følgende:

«Færdselen vil tilføies betydelig skade og ulempe. Nordre Mesna vand kan antagelig ikke passeres, da isen blir ufarbar. Man har allerede nu erfaring for, at isforholdene blir usikre. En forøket regulering vil antagelig betydelig forøke faren. Mesnaelven kan ikke passeres vintertiden uten broovergange. Dette vil paaføre vintertrafikken betydelig skade og ulempe. Isforholdene mellem Vingnæs og Lillehammer vil sikkerlig bli meget usikre ved en forøket regulering.» Komiteen antar at reguleringen vil bevirke adskillig skade og ulempe, som vanskelig kan bli erstattet gjennom et skjøn. Dens uttalelse vedlægges.

Øier herredsstyre har i møte 27de oktober 1914 enstemmig uttalt følgende:

«Herredsstyret har intet at erindre mot, at Reinsjøen blir regulert som av Ringsaker og Nes almenningsstyre ansøkt, idet man anbefaler koncession meddelt paa følgende vilkaar:

a. Herredsstyrets ret til indtil 5 % energi efter reguleringslovens § 11,10 forbeholdes.

b. Den aarlige avgift til kommunen efter § 12 sættes til 10 øre.»

Pihlske almenningsstyre har ifølge skrivelse av 18de december 1914 i et den 17de s. m. avholdt møte enstemmig anbefalt, at koncession blir git i overensstemmelse med andragendet paa rimeligst mulige vilkaar.

Som andragendet anført har Ringsaker og Nes almenninger avsluttet kontrakt med Lillehammer kommune om midlertidig leie av elektrisk energi. Ved § 12 i kontraktten er bestemt følgende:

«Ringsaker og Nes almenninger søker koncession overensstemmende med de for Ringsaker og Nes almenninge utarbejdede planer for utbygning av Tyrifjelven

Reguleringen blir at utføre til den tid som forlanges av Lillehammer kommune.

Anlegget blir dog i ethvert fald at utføre inden den i konsesjonen satte frist og efter de vedtagne planer, hvis man ikke skalde enes om en forandring heri. De samlede anlægsutgifter og vedlikeholdelsesutgifter bæres med en halvpart hver av Ringsaker og Nes almenninger og Lillehammer kommune. Paa samme maate deles eventuelle erstatninger efter reguleringslovens § 10.8.

Dog pligter ikke Ringsaker og Nes almenninger at utrede sin halvpart før 5 aar efter strømleveransens paabegyndelse.

Under kontraktstiden indtil Ringsaker og Nes almenninger har utbygget sit vandfald, forutsettes at tapningen av fjeldvandene overlates til Lillehammer kommune.

Fylkesmannen i Hedmark har ved innsendelsen av konsesjonsandragendet anbefalt, at den ansøkte reguleringstillatelse innvilges.

På foranledning har derefter vassdragsdirektøren avgitt følgende uttalelse datert 20de februar 1915:

«Ifølge andragendet er det tanken at regulere de nedenfor nævnte sjøer saaledes:

1. Sjusjøen opdømmes 5,5 m. over nuværende laveste vandstand.
2. Kroksjøen opdømmes 3,0 m. over nuværende laveste vandstand.
3. Mølsjøen sænkes 1,5 m. under og opdømmes 1,5 m. over nuværende laveste vandstand.
4. Reinsjøen sænkes 0,5 m. under og opdømmes 2,0 m. over nuværende laveste vandstand.

Ved hjelp av de derved opnaasde magasiner vil vandføringen i Tyriløelven om trent helt utjevnes. Økningen er beregnet til omkring 1 m.8 pr. sekund. I faldet mellem Sjusjøen og Nordre Mesnavand som oplyst at disponeres helt av almenningen og som angives at være 281,30 m. høit ved normalvandstand er kraftøkningen beregnet til 2800 turbin hk. Hertil kommer saa kraft-

økningen i Mesnaelven, for en faldhøide paa 338,8 m. beregnet til 3400 turbin hk.

Den skade som reguleringen skalde forvoldt angives at bestaa i at ialt 987 maal vil bli overdømmet, hvorav er 17 maal betegnet som daarlig skatteland, resten myr og lyngmark; fløtning foregaar ifølge andragendet ikke. Samtlige vand ligger over tragerenssen. «Den eneste almene interesse, som anføres der, kan tænkes at lide nogen skade ved reguleringen, er fisket, men dette er ikke av nogen større betydning.»

Andragendet sees at være behandlet av herredsstyrene i Øier, Faaberg og Ringsaker inden hvis grænser reguleringsbassengerne er beliggende.

Ifølge en medsendt erklæring har Mesnavandets braksøierforening paa generalforsamling 25de februar f. a. frafalt sit tidligere indsendte andragende om regulering av Kroksjøen, Mølsjøen og Reinsvand samt Nørvand saaledes, at dens andragende kun gjælder Nordre Mesnavand.

Vassdragsdirektøren skal bemerke, at den ved reguleringen paaregnede økning i vandføring og kraft synes rimelig ansat. Jeg antar videre, at de tilveiebragte opplysninger efter omstændighetene tilfredsstillende kravene i reguleringslovens § 6. Da saken desuten er behandlet i distriktet, skulde den formentlig kun optages til realitetsbehandling av administrationen. Dog tørde det for man skrider hertil være grund til at indhenté uttalelse fra amtmanden i Kristians amt.

Da anleggene saaledes som nu vanlig forutsettes at bli undergit teknisk kontrol fra det offentliges side har jeg ikke fundet grund til paa nuværende stadium at indgaa paa denne side av saken.

Heller ikke har jeg antat det nødvendig paa dette tidspunkt at uttale mig om det medsendte forslag til damreglement.

Det begjærte utkast til bekjendtgjørelse følger vedlagt.

Fylkesmannen i Oppland har under 6te mars 1915 på foranledning anbefalt at reguleringsandragendet innvilges på

de av Faaberg og Øier herredstyre foreslåtte betingelser.

Saken har derefter vært forelagt v.a.s. dragkommissionen, hvis uttalelse foreligger i skrivelse av 29de mars 1915, hvorav hitsettes:

«Vasdragkommissionen vil efter de foreliggende opplysninger anta, at de i reguleringslovens § 9 opstillede betingelser for meddelelse av tilladelse er tilstede. Den finder derfor at kunne anbefale saadan tilladelse meddelt.

I anledning av at der er søkt om reguleringstilladelse paa ubegrenset tid, skal kommissionen bemerke, at de interesserte faldes for en ikke ubetydelig del av private. Den finder bl. a. av denne grund ikke at kunne anbefale andragendet paa dette punkt. Heller ikke mener man, at forutsætningerne for avgiftsfrihet saaledes som ansøkt er tilstede. Angaaende reguleringstidens længde og avgifternes størrelse henvises til posterne 1—3 i nedenstaaende forslag til betingelser.

Der søkes om, at fristerne for arbeidets paabegyndelse og fuldførelse maa bli sat til 5 aar længere end i reguleringslovens § 11, fastsat, altsaa til henholdsvis 7 og 10 aar fra koncessionens datum. Dette begrundes med, at man for det tilfælde der sluttes overenskomst med Lillehammer om leie av kraft ikke skal behøve at maatte forrente reguleringanlægget længere end nødvendig. Da det er oplyst, at saadan leiekontrakt nu er kommet istand, og det saaledes kan forutsettes at vare en stund, før der blir behov for de omhandlede reguleringer, har kommissionen været inde paa den tanke, at der burde ventes en stund med at gi tilladelse. Man har imidlertid fundet efter omstændighetene ikke at burde motsatte sig, at reguleringstilladelse gives nu. Hvad fristerne angaar, mener kommissionen, der ikke foreligger tilstrækkelig grund til at fravike regelen.

Kommissionen foreslaar her som for regulering av Nordnesna opstillet vilkaar om at der ved foranstaltninger, bestemt av amtstyret saavidt gjørlig raades, bot paa skade og ulempe som for almenheten maatte opstaa paa is- og vinterveie i det hele vaadrag; man

henviser til post 12 i nedenstaaende forslag til betingelser.

I henhold til ovenstaaende vilkommissionen anbefale, at der i medhold av reguleringsloven av 4de august 1911 med tillæg av 20de februar 1913 meddeles Ringsaker og Nes almenningsstyre tilladelse til at regulere Tyrilielven overensstemmende med den fremlagte plan. Tilladelsen foreslaaes gitt paa følgende

Betingelser.

1.

Reguleringstilladelsen, der ikke kan overdrages, meddeles for et tidsrum av 1) aar regnet fra resolutionens datum. Ved reguleringstidens utløp er staten berettiget til at kræve reguleringsanleggene med tilhørende grund og øvrige rettigheter og de av hensyn til reguleringen søferte bygninger og indretninger avstaat til det offentlige uten vederlag.

Spørsmålet om, hvilke bygninger og indretninger, der skal ansees opført av hensyn til reguleringen, avgjøres i tvisttilfælde ved skjøn efter lagrettelovens § 23.

Ønsker staten ikke at overta anleggene og der heller ikke opnaaes enighet om ny koncession, pligter koncessionshaverne paa egen bekostning og vaagnad at fjerne anleggene.

Anleggene kan ikke nedlægges uten statsmyndigheternes samtykke.

2.

For den forøkelse av vandkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vandfald eller bruk i vaadraget, skal der av disse naar og efterhvert som den forøkede vandkraft tages i bruk erlægges følgende aarlige avgifter:

I henhold til lov av 4de august 1911 § 12 a til de kommuner, hvis interesser paa virkes av reguleringsanleggene (her 2) pr. nat. turhestekraft.

1) Vasdragdirektøren (Hugo Sørensen), Grivi og	
Valentinsen	60 aar.
Bugge	80 —
2) Vasdragdirektøren (Hugo Sørensen), Grivi og	
Valentinsen	0,50
Bugge	0,25

1) I henhold til samme lovs § 12 b til staten kr. 1) pr. naturhestekraft.

Økningen beregnes med udgangspunkt i vassdragets lavvandsføring før reguleringen d. v. s. den vandføring, som før reguleringen erfaringsmæssig har kunnet paaregnes aar om andet i 350 dage av aaret.

Hvad der skal anses som vassdragets lavvandsføring avgjøres med bindende virkning av vedkommende regjeringsdepartement efter indstilling av Vassdragkommissionen.

3.

For den i punkt 2 omhandlede forøkelse av vandkraften skal koncessionshaverne i henhold til forannevnte lovs § 16 erlægge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2) for hver ved reguleringen indvunden naturhestekraft. Godtgjørelsen blir at erlægge efterhvert som de forskjellige vandfald i vassdraget får reguleringsanleggene i bruk.

4.

Av den for hvert vandfald eller bruk indvundne økning av kraften (beregnet som angit i punkt 2) utover 1000 naturhestekræfter skal, efterhvert som utbygning sker, paa forlangende avgives indtil 5 procent til de kommuner, hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre interesserte kommuner efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anlægget har ret til at fordre et varsel av 1 aar for hver gang kraft uttages. Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet paa at dekke produktionsomkostningerne med et tillegg av 20 procent. Størrelsen av produktionsomkostningerne hvori medregnes 6 procent forrentning av anlægskapitalen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og anlæggets eier eller i mangel herav ved lovlig skjøn. Denne fastsettelse kan saavel av departementet som av anlæggets eier forlanges revi-

dert hvert 5te aar. Kraften avgives i den form, hvori den produceres. Elektrisk kraft uttages i kraftstationen eller fra fjernledning.

Det forbeholdes likeledes staten ret til paa samme vilkaar i hvilket som helst øiemed at utta andre 5 procent av kraftøkningen over 1000 naturhestekræfter.

5.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgifter efter punkt 2 og godtgjørelse efter punkt 3 erlægelsen herav og kontrol med vandforbruket samt angaaende avgivelse av kraft blir med bindende virkning for hvert enkelt tilfælde at træffe av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet skal paabegyndes inden en frist av 2 aar efter tilladelsens meddelelse og fuldføres inden en yderligere frist av 5 aar.

Ved tidsberegningerne medregnes ikke den tid, som det paa grund av overordentlige tildragelser (vis major) har været umulig at utnytte.

For hver dag nogen av disse frister uten tilladelse meddelt av Kongen maatte oversittes, erlægges koncessionshaverne en løpende mulkt til statskassen av kr. 25,00.

7.

Koncessionshaverne tilpligtes, forinden arbeidet paabegyndes, at forelægge vedkommende departement arbeidstegninger for dammene m. v., saaledes at arbeidet ikke kan iværksættes, forinden planerne av vedkommende departement er approbert. Anleggene skal utføres paa en solid maate. Deres utførelse saavel som deres senere vedlikehold og drift undergives offentlig tilsyn. De dermed forbundne utgifter ufretes av anleggernes eiere.

I tilfælde av at departementet finder det paakrævet pligter eierne at stille til raadighet for det offentlige sundhetsvæsen uten godtgjørelse et for øiemedet tjenlig isolationslokale med fornødent utstyr, berégnét paa et

1) Vassdragdirektøren (Hugo Sørensen), Grivi og Valentinsen	Kr. 0,50
Bugge	0,10
2) Vassdragdirektøren (Hugo Sørensen), Grivi og Valentinsen	Kr. 2,00
Bugge	1,00

Meddelelse. vasdragkoncessioner.

saa stort antal patienter, som departementet bestemmer.

Saafernt særskilt politisyn i anledning av arbeidets utførelse av amtmanden findes nødvendig, pligter eierne endvidere at utrede utgifterne herved.

8.

Arbeidet blir saavidt mulig at utføre ved norske funksjonærer og arbeidere. Norsk arbeide og norsk materiel blir likeledes at anvende forsaavidt det kan erholdes likesaa godt, tilstrækkelig hurtig og til en pris, der ikke med mere end 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiel kan erholdes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra disse regler naar særegne hensyn gjør det paakrævet.

9.

Reguleringsdammene blir at manøvrere efter reglementer utfærdiget av Kongen. Til at forestaa manøvreringen antages norske statsborgere, som godtages av vedkommende regjeringsdepartement.

Ekspropriationsforretningerne kan ikke paabegyndes forinden manøvreringsreglementerne er fastsat.

Forsaavidt dammene manøvreres i strid med reglementerne, kan koncessionshaverne paalægges en mulkt til statskassen av indtil kr. 2000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

10.

Reguleringsanlæggene eiere skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iagttagelser, som i det offentliges interesse findes paakrævet og stille det herved indvundne materiale til disposition for det offentlige. De tillatte opdamningshøider og de tillatte laveste tåpningsgrænser skal betegnes ved faste og tydelige vandstandsmerker.

11.

Eierne skal uten vederlag for de av dem utførte anlæg finde sig i enhver yderligere

regulering i vedkommende vasdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

12.

Reguleringsanlæggene eiere skal utføre de foranstaltninger, som amtsveistyret finder nødvendig for saavidt mulig at avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten maatte opstaa paa is- og vinterveier.

13.

Departementet kan under særlige omstændigheter meddele vandfalds- eller bruks-eier, som ikke er medeier i reguleringsanlæggene, tilladelse til at benytte det ved reguleringen tilveiebragte driftsvand, mot at han til reguleringsanlæggene eiere erligger en aarlig godtgjørelse, som i tvisttilfælde fastsettes av departementet efter indstilling av Vasdragkommissionen.

14.

Koncessionshaveren tilpligtes paa forlangende av vedkommende departement at stille reguleringsanlæggene tilhørende veier og broer til fri avbenyttelse for almenheten.

15.

For opfyldelsen av de forpligtelser, som ved anlæggene eller disses drift paadrages likeoverfor andre, saavel som for overholdelsen av de i tilladelsen opstillede betingelser, stilles av koncessionshaveren sikkerhet for et beløp av kr. 5000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

16.

Tilladelsen blir at tinglyse inden de tinglag, hvor reguleringsanlæggene er beliggende.

Til sikkerhet for de forpligtelser, som i henhold til nærværende tilladelse maatte paahvile eiendomme eller bruk i vasdraget, blir derhos at foreta tinglysning til auferøst paa vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

17.

Koncessionshaveren underkaster sig de bestemmelser, som til kontrol med foranstaa-

ende betingelsers overholdelse maatte bli truffet av vedkommende departement.

Kommissionen har fundet at kunne undvære at foresaa vilkaar om imitere foranstaltninger for opprøiming i krigetilsfælde, da reguleringsdamme er forholdsvis snaa.

Efterat reguleringsandragendet på anordnet måte har vært bekjentgjort har man fra Mesnavassdragets fiskeriforening pr. Lillehammer mottat en skrivelse av 26de mars 1915, hvori anføres, at foreningen i en rekke år har arbeidet for fiskets opphjelv i de heromhandlede 4 sjøer og fremdeles arbeider dermed.

Endvidere er der fra overrettsakfører B. Getz, Lillehammer innkommet en forestilling, datert 29de mars 1915, sålydende:

«I anledning andragende fra Ringsaker og Nes almenning om tilladelse til regulering av bl. a. Melsjøen og Kroksjøen i Faaberg — med oppdæmning og senkning av den 1ste henholdsvis 1,5 og 1,5 m., skal jeg paa vegne av de sæterbrukende gaarde tillate mig at meddele, at man befrykter større ulemper for sæterbrukene av denne regulering, saaledes som nu planlagt.

Saaledes vil antagelig beitet bli væsentlig forringet ved oversvømmelser av de lavt liggende strøkninger, der er forholdsvis store og med god græsvekst.

Yderligere vil meget land forsumpes og av de til tider oversvømmede myrer o. l. vil der ved uttappingen danne sig en stinkende og for kreaturerne farlig mørje.

Adkomsten til sætterne vil bli meget vanskeliggjort og sæterløkterne bli delvis oversvømmet og ødelagt.

Faaberg herved har meget lite fjeld- og fiskevand. De av reguleringen nu berørte strøkninger er det væsentligste.

Der vil saaledes ikke være adgang for sæterbrukene at skaffe sig erstatning andetsteds, hvorfor forringelsen eller ødelaggelsen av sætterne vil skaffe store vanskeligheter for vedkommende gaarde — der ikke for nogens vedkommende har tilstrekkelig hjemmekavn.

De vil derfor lide en værdiforringelse av væsentlig natur.

Melsjøen er meget grund, hvorfor uttappingen vil tørlægge meget av sjøgrunden og aldeles ødelægge fisket sammen med de ved oppdæmningen dannede forraadningsstoff i vandet. Der er i den senere tid utsat fiskeyngel og gjort hvad gjøres kan for at skaffe en god bestand.

Fisket har væsentlig været utøvet av de sæterbrukende eller folk, der har kjøpt sætergrunden og bygget.

Tomter av sætterne har derfor hat en viss verdi, der ved reguleringen vil forsvinde.

De interesserte sætereiere finder derfor paa det bestemteste at maatte protestere mot fremme av denne regulering forsaavidt angaar Melsjøen og Kroksjøen.

Foruten erstatning, der er selvfølgelig hvis reguleringen allikevel tillates, maa der kræves, at adkomstspørsmålet ordnes paa forhaand, og at de nydannede og farlige sumper indgjærdes forsvarlig, saa ikke kreaturerne og hesterne gaar sig ned.

Det andragendet vedlagte forslag til manøvreringsreglement for Tyriljelvens vassdrag er utarbeidet av Ringsaker og Nes almenningsstyrer i januar 1914 og er sålydende:

«Det forutsettes at alle Magasiner i ugunstigste Tilfælde er helt uttappet om Vaaren, like før Sneøsnningen begynder, og alle Damme staar da helt aapne. Saasnart Tilløpet til Sjusjøen alene er tilstrekkelig for Behovet, stenges Tapningsaapningerne i Dammene ved de andre Sjøer. Under en normal Vaarflom vil Magasinerne ikke bli fylt, og Dammene forblir derfor stengt, indtil Vandstanden i Sjusjøen er kommet ned paa Cote 792,5. Da aapnes Lukerne i Kroksjødammen saa meget som nødvendig for at vedlikeholde Vandstanden i Sjusjøen, og man kan ialmindelighet gjøre Regning paa, at det ikke blir paakrævet at aapne de andre Damme om Sommeren. Melsjøen og Reinsjøen vil altsaa fra de er fylt faa konstant Høivand hele Sommeren og Høsten, idet Avløpet foregaar gjennom Flomløpene.

Meddelte vassdragkonsesjonbr.

Om Høsten forutsettes alle Sjøer at være fylt, og der tappes da fra Kroksjøen, så længe det gaar an, av Hensyn til Frosten, saa Sjusjøen stadig holdes fylt. Ved indtrædende sterk Kulde stænges Kroksjødammen, og senere tappes saavidt mulig kun i Milkveir og da saa sterkt, at Sjusjøen fyldes. Naar Magasinet i Kroksjøen er tømt, tappes paa samme Maate fra Melsjøen direkte gjen- nem Kroksjøen til Sjusjøen, og først naar baade Kroksjøen og Melsjøen er tømt, begyn- der Tappingen fra Reinsjøen. I milde Vintre og naar der ikke er synderlig Tøle i Jorden, kan man saaledes gjøre Regning paa at ha hele Magasinet i Reinsjøen i Behold om Vaaren, og her maa da tappes under Vaarflom- men, dog ikke mer end nødvendig for at ikke Dammen skal ødelægges.

Ved alle Reguleringsdammer anbringes Vandstandsmaalere, hvorpaa man til enhver Tid kan avlæse Vandstanden i Sjøerne, og med specielt angit høieste og laveste Vand- stand efter Reguleringsplanen.

Approbation av reglementet vil bli gjen- stand for særskilt behandling.

Departementet skal bemerke, at der ved den planlagte regulering er påregnet en kraftinnvinding på 2800 hk. i det av Ringsaker og Nes almenninger disponerte fall, beliggende mellem Sjusjøen og Nordre Mesnavand. Da hele vassdragets minimums- vannføring vil bli øket med ca. 1 m³/s, vil reguleringen desuten medføre en kraftinn- vinding for fallene i Mesnavelven på ca. 3400 hk.

Efter den fremlagte anleggsplan er ut- bygningen av Tyrilielven projektert i to av- delinger: for en maksimalydelse ved hver utbygning av 8600 hk., altså tilsammen 7200 hk.

Den skade og ulempe, som vil bevirktes ved reguleringsforetagendet, antas efter de foreliggende opplysninger å være av mindre be- tydning sammenlignet med fordelene derved. Det areal, som vil bli sat under vann eller skadet ved de projekterte opdamninger, ut- gjør efter ansøkerens opgave ca. 1987 mål. Herav er tilfølgende i reguleringsplanen

meddelte opplysninger størsteparten beites- mark og kun nogen ganske få mål slåtteland. Da samtlige 4 vand ligger over tragrønnen, vil fløtningsinteressene ikke påvirkes av re- guleringen. Derimot vil antagelig fisket, som igrav ikke synes å være av nogen større betydning, skades, likesom endel båtnøst og et par beboelseshuse vil måtte flyttes.

På den anden side er omhandlede vass- drag ved sine gunstige reguleringsforhold og centrale beliggenhet for de her interesserte distrikter særlig skikket til å utnyttes i den almindelige elektrisitetsforsynings tjeneste. Dette er også i første rekke formålet med den heromhandlede regulering og utbygning av Tyrilielven.

Foretagendet er anbefalt av alle interes- serte herredsstyrelser og vedk. amtmænd.

Departementet vil således med vass- drag skommisjonen anbefale, at der meddeles reguleringskonsesjon i det væsent- lige overensstemmende med den fremlagte plan.

Der er dannet brukseierforening i vass- draget, hvor Lillehammer kommune er ho- vedinteressent. Da det er efter overenskomst med kommunen at almenningerne er ansøker antages der ikke at være noget til hinder for at tilladelsen meddeles almenningerne. Brukseierforeningens medlemmer antas ikke derved i nogen henseende at ville bli skade- lidende.

Man har utarbeidet et utkast til conse- sjonsbetingelser, som under 16de august 1916 er tilstillet almenningerne til vedtagelse. Sådant er meddelt i fellesmøte av almennings- styrene 20de desember 1919. Utkastet er ut- arbeidet i henhold til bestemmelsene i re- guleringsloven av 4de august 1911 jfr. lov av 20de februar 1918.

Da sakens behandling således var avslut- tet før loven av 14de desember 1917 trätte ikraft antas konsesjonen at burde meddeles på betingelser overensstemmende med først- neynte lov. Da vannfallene nedenfor Mesnavand for en mindre del er i privat eie og almennin- gerne i lovens forstand ikke er kommuner har man ikke kunnet anbefale konsesjon på ube-

grensetid. Da kraften fortrinnsvis skal anvendes i den almindelige elektrisitetsforsynings-tjeneste og efter samme prinsipper som for kommunale anlegg er der foreslått en koncessjonstid av 70 år.

Man har også forøvrig ved fastsettelsen av betingelsens ta hensyn til, at kraften efter det oplyste skal for den vesentligste del anvendes til lys, varme, gårdsdrift, håndverk og småindustri inden forskjellige kommuner, jfr. således bestemmelsene om forskjellige avgiftssatser til stat og kommuner efter utkastets § 2, 1ste og 2det led. Som godtgjørelse til staten en gang for alle er betinget kr. 1,00 pr. innvunden natur hk. av Reinsjøen, som antas ikke i sin helhet å være eiendomsret undergitt.

Angående kraftavgivelse til kommuner og stat som anbefales sat til henholdsvis 5 og 5 procent, henvises til utkastets § 4.

Utkastet til betingelser er sålydende:

1.

Reguleringstilladelsen, der ikke kan overdrages, meddeles for et tidsrum av 70 aar regnet fra resolutionens datum. Ved reguleringstidens utløp er staten berettiget til at kræve reguleringsanleggene med tilhørende grund og øvrige rettigheter og de av hensyn til reguleringen opførte bygninger og indretninger avstaat til det offentlige uten vederlag.

Spørsmålet om, hvilke bygninger og indretninger der skal ansees opført av hensyn til reguleringen, avgjøres i tvisttilfælde ved skjøn efter lagrettelovens § 23.

Ønsker staten ikke at overta anleggene og der heller ikke oppnaes enighet om ny koncessjon, pligter koncessionshaverne paa egen bekostning og vaagtiad at fjerne anleggene.

Anleggene kan ikke nedlægges uten statsmyndigheternes samtykke.

Ringsaker og Nes herreder skal med 5 aars varsel være berettiget til i forening at indløse almenningernes andel av reguleringsanlegget og almenningernes kraftanlæg i Tyrililven. Erstatningen bestemmes efter anleggernes tekniske verdi og fastset-

tes ved skjøn paa herredernes bekostning. Indløsning kan alene ske i forbindelse med indløsning av almenningernes kraftfordelingen inden nævnte herreder. Salgsprisen for kraft maa ikke ved eller efter indløsning forhoies uten Kongens samtykke.

For den forøkelse av vandkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vandfald eller bruk i vassdraget, skal disse erlægge følgende aarlige avgifter:

I henhold til lov av 4de august 1911 § 12 a til de kommuner, hvis interesser paavirkes av reguleringsanleggene kr. 0,50 pr. naturhestekraft, naar og efterhvert som den indvundne vandkraft tages i bruk.

I henhold til samme lovs § 12 b til staten paa samme maate kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

For vandfald som utnyttes av norske kommuner til deres egen eller indvaanernes eller nabokommuners forsyning med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller industri i mængder paa ikke over 500 el. hk. pr. konsument, nedsættes foran nævnte avgifter til kr. 0,10 pr. naturhestekraft aarlig til kommunerne og kr. 0,10 aarlig til staten. Ringsaker og Nes almenninger blir i denne henseende at likestille med kommuner.

Økningen beregnes med utgangspunkt i vassdragets lavvandføring før reguleringen d. v. s. den vandføring som før reguleringen erfaringsmessig har kunnet paaregnes aar om andet i 350 dage av aaret, naar den samtidig tillatte regulering av Nordre Mesnavand forutsættes utført. Hvad der skal ansees som vassdragets lavvandføring avgjøres med bindende virkning av vedkommende regjeringsdepartement.

I henhold til forannevnte lovs § 16 skal koncessionshaverne erlægge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved Reinsjøens regulering indvunden naturhestekraft beregnet efter regelen i

Meddelelse om vandreguleringsselskabet.

punkt 2) Godtgjørelsen blir at erlægge, efterhvert som de forskjellige vandfald i vassdraget blir reguleringsanlægget i bruk, og for hver gang det er nødvendigt at bygge nye eller ombygge de allerede anlagte. Av den for hvert vandfald eller bruk indvundne økning av kraften (beregnet som angitt i punkt 2) utover 1000 naturhestekræfter skal, efterhvert som utbygning sker, paa forlangende avgives indtil 5 pct. til de kommuner, hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre interesserte kommuner efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anlægget har ret til at forlange et varsel av mindst 1 aar for hver gang kraft uttages. Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet paa at dekke produksjonsomkostningerne med et tillæg av 20 pct. Størrelsen av produksjonsomkostningerne, hvori medregnes 6 pct. forrentning av anlægskapitalen, fastsættes ved overenskomst mellem vedkommende departement og anlæggets eier eller i mangel herav ved lovlig skjøn. Denne fastsettelse kan saavel av departementet som av anlæggets eier forlanges revidert hver 5te aar. Kraften avgives i den form, hvori den produceres. Elektrisk kraft uttages i kraftstationen eller efter departementets bestemmelse fra fjernledning.

Det forbeholdes likeledes staten ret til paa samme vilkaar i hvilket som helst øiemed at utta andre 5 pct. av kraftøkningen over 1000 naturhestekræfter.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgifter efter punkt 2 og godtgjørelse efter punkt 3, er lægges herav og kontrol med vandforbruket samt angaaende avgivelse av kraft, blir med bindende virkning for hvert enkelt tilfælde at træffe av vedkommende regjeringsdepartement.

Arbeidet skal paabegyndes inden en frist av 2 aar efter tilladelsens meddelelse og fuldføres inden en yderligere frist av 5 aar.

Ved tidsberegningerne medregnes ikke den tid, som det paa grund av overordentlige tildragelser (vis major) har været unntulig at utnytte.

For hver dag nogen av disse frister uten tilladelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlægges koncessionshaverne en løpende mulkt til statskassen av kr. 50,00.

7.

Koncessionshaverne tilpligtes, forinden arbeidet paabegyndes, at forelægge vedkommende departement arbeidstegninger for dammene m. v., saaledes at arbeidet ikke kan iverksættes, forinden planerne av vedkommende departement er approbert. Anleggene skal utføres paa en solid maate. Deres utførelse saavelsom deres senere vedlikehold og drift undergives offentlig tilsyn. De dermed forbundne utgifter utredes av anlæggenes eiere.

I tilfælde av at departementet finder det paakrævet, pligter eierne at stille til raadighet for det offentlige sundhetsvæsen uten godtgjørelse et for øiemedet tjenlig isolationslokale med fornødent utstyr, beregnet paa et saa stort antal patienter, som departementet bestemmer.

Saafernt særskilt politionsyn i anledning av arbeidets utførelse av fylkesmanden findes nødvendig, pligter eierne endvidere at utrede utgifterne herved.

8.

Arbeidet blir saavidt mulig at utføre ved norske funktionærer og arbeidere. Norsk arbeids og norsk materiel blir likeledes at anvende, forsaavidt det kan erholdes likesaa godt, tilstrækkelig hurtigt og til en pris, der ikke med mere end 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiel kan erholdes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, naar særegne hensyn gjør det paakrævet.

For hver dag som en person i strid med foranstaaende bestemmelse er i tjeneste ved anleggene, erlægges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00.

For overtrædelse av bestemmelsen om anvendelse av norsk arbeid og norsk materiale erlægges koncessionshaverne for hver gang en mulkt av indtil 15 pct. av værdien efter departementets bestemmelse.

I tilfælde av tvist angaaende sidste punkt avgjøres spørsmålet av departementet.

9.

Reguleringsdammene blir at manøvrere efter reglementer utfærdiget av Kongen. Til at forestaa manøvreringen antages norske statsborgere, som godtages av vedkommende regjeringsdepartement.

Ekspropriationsforretningerne kan ikke påbegyndes forinden manøvringsreglementerne er fastsat.

Forsaavidt dammene manøvreres i strid med reglementerne, kan koncessionshaverne paalægges en mulkt til statskassen av indtil kr. 2 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

10.

Reguleringsanlæggene, eiere skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iagttagelser, som i det offentlige interesse findes paakrævet, og stille det herved indvundne materiale til disposition for det offentlige. De tillatte opdæmningshøider og de tillatte laveste tappingsgrænser skal betegnes ved faste og tydelige vandstandsmerker.

Eierne pligter at indsende til Norges Geografiske Opmaaling kopier av sine originalkarter i tilfælde med fornøden oplysning om hvorledes maalingerne er foretat, særlig om de er tilknyttet landets trigonometriske net.

Eierne skal uten vederlag for de av dem utførte anlag finde sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

Ved damanlæggene skal der tillates truffet de fornødne militære foranstaltninger

for sprængning i krigstilfælde, uten at anlæggene eiere har krav paa godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller indskrænkninger med hensyn til anlæggene eller deres benyttelse, likesom anlæggene eiere uten godtgjørelse maa finde sig i den bruk av anlæggene, som øker i krigstid.

11.

Reguleringsanlæggene eiere skal utføre de foranstaltninger, som fylkesveistyret finder nødvendig for saavidt mulig at afhjælpe skade og ulempe, som for almenheten maatte opstaa paa færdselsveier sommer og vinter. Fylkesveistyrets bestemmelse kan indbringes for departementet til endelig avgjørelse.

12.

Koncessionshaverne tilpligtes paa forlangende av vedkommende departement at stille reguleringsanlæggene tilhørende veier og breer til fri avbenyttelse for almenheten.

13.

Departementet kan under særlige omstændigheter meddele vandfalds- eller bruks-eier, som ikke er medeier i reguleringsanlæggene, tilladelse til at benytte det ved reguleringen tilveiebragte driftsvand, mot at han til reguleringsanlæggene eiere erlægger en aarlig godtgjørelse, som i tilfælde av tvist fastsettes av departementet.

14.

For opfyldelsen av de forpligtelser, som ved anlæggene eller disses drift paadrages likeoverfor andre, saavel som for overholdelsen av de i tilladelsen opstillede betingelser, stilles av koncessionshaverne sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Tilladelsen blir at tinglyse inden de tinglysede reguleringsanlæggene er beliggende.

Til sikkerhet for de forpligtelser, som i henhold til nærværende tilladelse maatte

Meddelt vedstrøgkoncessjoner.

paahvile eiendommer eller bruk i vasdraget, blir derhos at foreta tinglysning til anferjel paa vedkommende eiendommers eller bruks tjeller i panteregistreret.

18. Koncessionshaverne underkaster sig de bestemmelser, som til kontrol med foranstaaende betingelsers overholdelse maatte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter utredes av anleggenes eiere.

Angaaende fastsettelse av matlovreringsreglement vil saerskilt innstilling bli avgit.

Der antas ikke at vere grunn til at fastsette at skjønsmenn ved de forestaende ekspropriasjoner skal opnevnes av Kongen.

Man tillater sig saledes a

Det tillates Ringsaker og Nes almenninger a regulere Tyriliefven i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og pa de i Arbeidsdepartementets foredrag av 2den juli 1920 inntatte betingelser.

6. Alby United Carbide Factories Ltd., Odda.

(Anvendelse av inntil 5000 el. hk. av den fra A/S Tyssefaldene leiede kraft til calcinering og partiell grafitering av anthracit m. v.).

Jfr. I, nr. 1 b.
Kgl. resol. av 9de juli 1920.

Ved kgl. resol. av 10de mai 1906 blev det engelske selskap «The Sun Gas Co. Ltd.», London, meddelt tilladelse til for et tidsrum av 30 ar fra 1ste april 1908 a regne av A/S Tyssefaldene a leie vannkraft og grunn til anlegg av fabrikker for carbid og cyanamid enten av g.-nr. 34 b.-nr. 1, 2, 3 og 5, Eitrheim, eller av g.-nr. 27 b.-nr. 1, Ragde, g.-nr. 28 b.-nr. 1, Freim, den 1ste g.-nr. 28 utskilte partiet Sjøarilaugen, g.-nr. 29 b.-nr. 1, Prestegård, g.-nr. 30 b.-nr. 2, 4 og 5, Opheim, g.-nr.

31 b.-nr. 4, 5 og 8, Bustetun og g.-nr. 32 b.-nr. 1, Bakke, samtligge i Ulensvang herred, Hordaland fylke.

I følge en mellem de nevnte selskaper undte 18de mars 1906 oprettet kontrakt gjelder den i resolusjonen omhandlede kraftleie et minimumskvantum av 18 000 hk. elektrisk energi, som skal betales med kr. 35,00 pr. hestekraft eller kr. 630 000,00 arlig, hvorhos det engelske selskap har rett til leie av yderligere inntil den hele kraftmengde fra Tyssefaldene, som var anslatt til 37 200 elektriske hk.

Det til grunn for resolusjonen liggende foredrag vedlegges.

«The Sun Gas Company Ltd.» har senere ifolge skrivelse av 18de januar 1907 fra advokat H. M. Helliesen forandret sitt firmanavn til «Alby United Carbide Factories Limited».

I skrivelse av 4de september 1919 til departementet har advokat Helliesen, Kristiania, pa vegne av Alby United Carbide Factories, Ltd., Odda, ansokt om tilladelse til a anvende inntil 5 000 elektr. hk. av det kraftkvantum selskapet leier fra A/S Tyssefaldene til calcinering og partiell grafitering av anthracit m. v.

Andragendet er saalydende:

«For Alby United Carbide Factories Ltd., Odda, tillater jeg mig herved at ansoke om det arede departements tilladelse til at anvende inntil 5 000 elektriske hestekrafter av det kraftkvantum Alby United leier fra A/S Tyssefaldene til calcinering og partiell grafitering av anthracit, til partiell grafitering av kuleelektroder samt til fremstilling av kunstig grafit og grafitelektroder.

I anledning av andragendet skal jeg oplyse folgende:

Alby United Carbide Factories Ltd. har i England en kuleelektrodefabrik, hovedsagelig beregnet paa at dekke Oddafabrikens behov av kuleelektroder for karbidfremstilling, og delvis paa salg av kuleelektroder til andre. Denne har hittil som raamateriale for en vesentlig del anvendt calcinert anthracit, d. v. s. anthracit, som ved opnetning i en kulfyret ovn er befriet for sine flygtige

bestanddele. Det har imidlertid vist sig, at elektrode kvaliteten blir betydelig forbedret, hvis der som raamateriale anvendes anthracit, som har været underkastet ophetning til ca. 1800—2000° i elektrisk ovn, saadan anthracit er foruten calcinert ogsaa delvis grafitert paa overflaten. Da Alby United for tiden paa grund af markedsforholdene ikke vil faa anvendelse for hele sin disponible kraftmængde til karbidfabrikationen, agter man under forudsætning af at tilladelse erholdes, straks at sætte igang en ovn for ovennævnte siemed. Ovnene beregnes at forbruke ca. 1500 hk. og producere ca. 12 tons grafitert anthracit pr. døgn.

Som raamateriale benyttes almindelig anthracit, det færdige produkt skal som nævnt sendes til Alby United's elektrodefabrik i England.

For at utnytte yderligere endel av den disponible kraftmængde har man videre tænkt at gaa igang med forsøk i fabrikmæssig skala med partiel grafitering av kuleelektroder i den hensigt at forbedre kvaliteten. Grafiteringen tænkes foretat ved ophetning av elektroderne til meget høje temperaturer i en elektrisk ovn. Det er ikke meningen at sælge saadanne partiel grafiterte kuleelektroder, de skal kun anvendes til karbidfabrikation her.

Videre agter Alby United at opta forsøk med fremstilling av kunstig grafit i pulverform samt grafit elektroder og andre formede grafitgjenstande, ved ophetning av kulholdige materialer i pulverform, respektive i formede og pressede stykker, i en elektrisk ovn. Disse produkter skal i tilfælde produceres for salg indenlands og utenlands.

Til ovner for de sidstnævnte forsøk tænkes disponert en transformator paa 3500 hk. Nogen opgave over den sandsynlige produktion av de forskjellige produkter kan desværre ikke gives paa nærværende tidspunkt.

Enhver yderligere oplysning det ærede departement maatte ønske skal straks bli meddelt.

Vassdragkommissionen har på foranledning i skrivelse av 10de desember 1919 anført følgende

Vassdragkommissionen skal bemerke at der ikke kan sees å foreligge almene hensyn som taler mot, at den ansøkte tilladelse meddeles og den finner derfor ingen grunn til å fraråde at andragendet innvilges.

Tilladelsen bør i tilfelle utløpe samtidig med konsesjonen av 1906. — Hvorvidt den nu ansøkte fabrikasjon medfører særlige ulemper, har kommissionen ikke kjennskap til, og det turde vel i det hele være vanskelig å få nogen sikker opplysning herom, før anlegget har vært i drift i nogen tid. For alle tilfellers skyld bør man antagelig innta den vanlige bestemmelse om, at departementet skal anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen, hvis bedriften ved røk, giftige gasarter eller på annen måte skader omgivelsene.

Videre foreslås betinget, at kraften ikke uten ny tilladelse kan brukes til annet enn de i andragendet angivne formål.

Ennvidere turde det være grunn til å betinge, at endel av produksjonen skal avgis til innenlandske næringsdrivende eller forbrukere på de i de seneste konsesjoner fastsatte vilkår. I mangel av sikre holdepunkter antydes denne del satt til 1/3.

I henhold til ovenstående foreslås oppstillet følgende

Alby United Electric Works Ltd
LONDON

Tilladelsen gjelder inntil 1ste april 1938.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift, som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føje dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tilladelse brukes til annet enn til de i andragendet angivne formål.

Der skal være adgang for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til å få kjøpt inntil 1/3 av produksjonen til en av departe-

mentet til enhver tid fastsatt pris, beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste.

Produkter som kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeide, skal i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

4.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelse av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale andragendet innvilget på følgende betingelser, som av selskapet er vedtatt den 19de mai 1920:

1.

Tilladelsen gjelder inntil 1ste april 1938.

2.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift, som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten efter ny tilladelse brukes til annet enn til de i andragendet angivne formål.

2 A .O.B.no.11 7

Luneulandske næringsdrivende og forbrukere skal ha fortrinsrett til kjøp av selskaps produkter, forsåvidt disse fremstilles til salg.

Disse produkter skal, forsåvidt de kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeide, i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

4.

Konsesjonshaveren har å underkaste sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse.

Vedkommende departement kan til utøvelse av denne kontroll opnevne en kontrollør, som efter nærmere av departementet utferdiget instruks har adgang til de kontrollmidler, som departementet anser nødvendige. Om berettigelsen av kontrollørens forlangender kan konsesjonshaveren kreve departementets avgjørelse.

De med kontrollen forbundne utgifter refunderes det offentlige av konsesjonæren.

5.

Konsesjonen skal være underkastet den til enhver tid gjeldende trustlovgivning.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates «Alby United Carbide Factories Limited», Odda, å anvende inntil 5000 el. hk. av det kraftkvantum, som selskapet ved kgl. res. av 10de mai 1906, har fått tilladelse til å leie fra A/S Tyssefaldene til kalcinering og partiell grafitering av anthracit m. v. som ansøkt og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9de juli 1920 angitte betingelser.

7. Titan Co. A/S.

(Leie av inntil 1000 el. hk. fra Fredrikstad Gas- & Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 9de juli 1920.

Fra Titan & Co. A/S, Fredrikstad, er til departementet innkommet et andragende, dat. 28de mai 1918, om tilladelse til at leie 1000 el. hk. fra Fredrikstad Gas- & Elektrisitetsverk (A/S Hafslund). Av andragendet hitsettes flg.

«Henvisende til loy av 14de december 1917 kapitel 4, tillater vi os herved at ansøke om at maatte faa anvende i vor fabrik i Østre Fredrikstad 1000 hk. Kraften blir leveret fra A/S Hafslund, der ogsaa vil installere transformator og nødvendige apparater. Vi kan oplyse, at det her dreier sig om en helt ny industri, idet der ved vor fabrik vil bli fremstillet hvit farve av titan-jernmalm.»

Man vedlegger avskrift av vedk. kraftleiekontrakt samt et eksemplar av selskapets statuter.

Den fra selskapets bestyrelse foreliggende erklæring av 10de august 1918 tilfredsstiller ikke kravet i konsesjonslovens § 24, om at der ikke må foreligge nogen avtale sikende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Det er departementets forutsetning for å anbefale konsesjon at sådan erklæring senere avgis.

Fredrikstad kommunestyre har i møte den 15de juli 1918 enstemmig anbefalt at andragendet innvilges.

Fylkesmannen i Østfold har i påtegningskrivelse av 24de august 1918 meddelt at han intet har at bemerke ved andragendets innvilgelse.

Saken har vært behandlet av vassdragkommissjonen i møte den 28de september 1918 hvor der ifølge skrivelse av 9de oktober s. å. blev tilført protokollen bl. a. flg.

«Vassdragkommissjonen antar at der ikke foreligger almene hensyn som taler

mot tilladelse og den anbefaler derfor andragendet innvilget på nærmere betingelser, hvortil man skal komme tilbake nedenfor.

Av de betingelser som eventuelt blir å opstille nevner man leietidens lengde, som overensstemmende med kontraktens § 10 foreslås satt til 10 år; regnet fra fabrikkens igangsetning, jfr. post 1 nedenfor. Styre og kapital bør være utelukkende norsk, se post 2.

For bedømmelse av avgiftsspørsmålet må man ha for øie at det vannfall fra hvilket kraften leveres ikke er konsedert, at det heller ikke er belagt med nogen reguleringsavgift og endelig at fallet er meget gunstig såvel hvad beliggenhet som hvad utbygningsomkostninger angår. Disse omstendigheter taler for en relativ høy avgift og kommisjonen er efter drøftelse stanset ved at foreslå den samlede avgift satt til kr. 2,50, pr. hk. og at denne deles med kr. 2,00 til staten og 0,50 til kommunene.

Et mindre et all (Bødtker) foreslår at avgiften til staten settes til kr. 1,25 og der ikke betinges nogen avgift til kommunene.

Da der ikke påhviler vannfallet nogen plikt til kraftavgivelse, blir der efter lovens § 23, å opstille krav herom. Efter de forøvrig meget sparsomme opplysninger kommisjonen sitter inne med har den stanset ved å foreslå kravet avgitt de ordinære 10 % til kommunene. Til staten antar man det efter omstendighetene mindre nødvendig å kreve avstått kraft. Når det i vilkåret (post 9) betinges at energien skal leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren, så må dette forståes således at den i leietilladelsen betingede avgift skal komme i tillegg. Ellers vilde konsesjonæren få direkte utgifter på den kraft som skal avståes.

Endel av produksjonen bør efter kommisjonærens oppfatning komme det innenlandske farbruk til gode, og man har i nedenstående post 14 gitt uttrykk herfor. Hvor stor denne del bør være har man liten oversikt over, men er efter overveielse blitt stående ved 1/3.

Meddelte vassdragkonsesjoner.

Forsvrig henvises til nedenstående forslag, tilhørende betingelser.

1.

Tilladelsen gjelder i 10 år regnet fra fabrikkens igangsettelse.

2.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med retsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst halvparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten serlig kongelig tilladelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part)majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

3.

Den erhvervede energi kan ikke overdrages videre uten samtykke av vedkommende departement.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsens, skal vedkommende departement, så-

fremt det av almene hensyn finner det der- til, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angivne formål.

5.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstedede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Før hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fås fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstedede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

Før overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Av den kraft som benyttes erlegges følgende avgifter

Til staten kr. 2,00 pr. hk. (= 0,75 kw.)
 Til de ams-, herveds- og bykommuner,
 som Kongen bestemmer, kr. 0,50 pr. hk.
 (= 0,75 kw.).

Avgiftene erlegges av det samme energi-
 kvantum som det hvorav der betales leie (jfr.
 § 4 i den mellom leier og utleier under 16de
 desember 1916—4de januar 1917 inngående
 kraftleiekontrakt).

Avgiftene forfaller til betaling ved årets
 utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, sva-
 res derefter 6 procent årlig rente. De inn-
 drives ved utpantning.

Et mindretall (Bødtker) foreslår
 avgiften til staten satt til kr. 1,25 og at der
 ikke erlegges nogen avgift til kommunerne.

9

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi
 inntil 10 procent av den leiede kraft til de
 kommuner, derunder også amtskommuner,
 som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på
 samme vilkår som etter leiekontrakten gjel-
 der for konsesjonæren og kan forlanges ut-
 tatt etter departementets bestemmelse i kraft-
 stasjonen eller fra fjernledningen eller fra
 ledningsnettets enten dette tilhører konsesjo-
 næren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å
 være vesentlig høyere enn om den var be-
 regnet overensstemmende med regelen i lov nr.
 14 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12,
 tredje avsnitt, første punktum, kan det for-
 lange at prisen fastsettes ved skjønn, hvis de-
 partementet og konsesjonæren ikke blir enige
 om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av led-
 ningen økede utgifter, bæres disse av den som
 uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenking
 av leveringen, som ikke skyldes vis major,
 streik eller lockout, må ikke skje uten depar-
 tementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et
 varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10

Arbeiderne må ikke pålegges å motta va-
 rer istedenfor penger som vederlag for ar-

beide eller pålegges nogen forpliktelse med
 hensyn til innkjøp av varer (herunder dog
 ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeids-
 materialer). Verktøi og andre arbeidsred-
 skaper, som utleveres arbeiderne til benyt-
 telse, kan bære kreves erstattet, når de bort-
 kastes eller ødelegges, og da bare med deres
 virkelige verdi beregnet etter hvad de har
 kostet konsesjonæren med rimelig fradrag
 for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjo-
 næren holder handelsbod for sine arbeidere,
 skal nettooverskuddet etter revidert årsreg-
 nskap anvendes til almenntilgjæld for ar-
 beiderne. Anvendelsen fastsettes efter sam-
 råd med et av arbeiderne opnevnt utvalg,
 som i tilfelle av tvist kan forlange saken fore-
 lagt for vedkommende regjeringsdepartement
 til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for
 at hans kontraktører oppfyller sine forpliktel-
 ser overfor arbeiderne ved anlegget.

11

Konsesjonæren er forpliktet til å rette
 sig efter de bestemmelser som vedkommende
 regjeringsdepartement gir til motarbeidelse
 av drukkenskap og smugghandel med beru-
 sende drikk blandt den befolkning som er
 knyttet til anlegget.

12

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning
 forpliktet til på rimelige vilkår og uten be-
 regning av nogen fortjeneste å skaffe arbei-
 derne og funksjonærene sunt og tilstrekke-
 lig husrom efter nærmere bestemmelse av
 vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkom-
 mende regjeringsdepartements samtykke be-
 rettiget til i anledning av arbeidstvistigheter
 å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller
 hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt op-
 sigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bin-
 dende virkning av departementet.

13

Konsesjonæren må ikke uten samtykke
 fra vedkommende regjeringsdepartement
 inngå nogen overenskomst til kånstig for-

Meddette vassdragkonsesjoner.

lignelse av prisene her i riket på de produkter som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

14.

Der skal være adgang for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til å få kjøpt inntil $\frac{1}{3}$ av produksjonen til en av departementet til enhver tid fastsatt pris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste.

Nærmere forskrifter om anvendelse av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

15.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

16.

Ungår selskapet sådanne forandringer at foran anførte bestemmelse med hensyn til styrets sammensetning ikke lenger oppfylles, overtredes bestemmelsen vedkommende aksjekapitalen eller aksjemajoriteten i selskapet (jfr. post 2) eller overtredes bestemmelsene i postene 3, 13 eller 15 er den ved nærværende resolusjon meddelte tilladelse bortfalt, og selskapet underkastet bestemmelsene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk, og annen fast eiendom av 14de desember 1917, §§ 31 og 32, jfr. § 34.

Man har som forholdene ligger an undlatt å medta betingelser om midlertidig forsamlingslokale, midler til geistlig betjening og om lægehjelp, sykehus og politi, jfr. lovens

§ 2,6. Det samme gjelder vilkårene i § 2,8 om istandsettelse av veier og broer m. v. Endelig har man da anlegget ligger i en større by funnet det upåkrevet å opstille krav om fond efter § 2,9, likesom nevnte forhold har øvet indflydelse på utformningen av post 12 angående husrum m. v.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles Titan Co. A/S tilladelse til å leie inntil 1000 ek. hk. fra Fredrikstad Gas- & Elektrisitetsverk (A/S Hafslund).

Tilladelsen vil man anbefale meddelt på følgende betingelser, som er tilblitt efter forhandling med selskapet og vedtat av dette:

1.

Tilladelsen gjelder for et tidsrum av 20 år regnet fra den dag kraftleveringen begynner.

2.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sit sete her i riket og skal til enhver tid udelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal lyde på navn. Aksjene kan kun retsgyldig tilhøre norske statsborgere eller selskaper med sete i Norge og helt norsk styre. For aksjer der kommer på persons eller selskaps hånd, som efter nærværende bestemmelse ikke rettelig kan eie dem, kan, sålenge dette forhold vedvarer, ingen aksjonærrettigheter utøves.

Majoriteten av selskapets aksjer må ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen, som eier eller bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksjemajoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra sådant vannfall.

Overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser medfører konsesjonens tap.

3.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regje-

ringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1000,00 efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4.

Forsåvidt selskapet anvender energi til bedrift, som ved røk, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føje til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtrædelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten efter ny tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angitte formål.

5.

Selskapet skal ved bygning og drift av vedkommende anlegg bare benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig, likesom departementet kan tillate benyttet fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

For hver dag, som nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Selskapet forplikter sig til ved bygning og drift av vedkommende anlegg å anvende norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av

norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtrædelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Av den kraft som benyttes erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. hk. (= 0,736 kw.) i de første 5 år, regnet fra konsesjonens datum, i de neste 5 år kr. 1,00 pr. hk. og senere kr. 1,50 pr. hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. hk. i de første 5 år, i de neste 5 år kr. 1,00 pr. hk. og senere kr. 1,50 pr. hk.

Avgiften erlegges av det samme energikvantum som det hvorav der betales leie (jfr. § 4 i den mellem leier og utleier under 16de desember 1916 inngåtte kontrakt) og betales efterskuddsvis innen hvert års 31te januar, hvorefter svares 6 procent årlig rente.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgiften blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 procent av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår, som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfalllets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse skade utgifter, høres disse av den, som uttar kraften.

Meddelte vassdragkonsesjoner.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi, beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren, med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for, at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved byggeforetagender, som utføres på konsesjonærens eiendom.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smugghandel med herusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget og dets drift.

12.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de tilvirkede produkter. Overtredelse herav medfører konsesjonens tap.

Innenlandske næringsdrivende og forbrukere skal ha fortrinsrett til kjøp av verkets produkter.

13.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser, som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen bæres av selskapet.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates Titan Co. A/S, Fredrikstad, i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og anden fast eiendom at leie inntil 1000 el. hk. fra Fredrikstad Gas- & Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9de juli 1920 anførte betingelser.

8. Statsregulering av Bygdin.

(Iverksettelse av regulering og fastsettelse av manøvreringsreglement).

Jfr. IV nr. 32.

Kgl. resol. av 23de juli 1920.

Ved kgl. resol. av 6te oktober 1917 blev der besluttet iverksatt en midlertidig statsregulering av bl. a. Bygdin for å muliggjøre øket kraftproduksjon i kraftanleggene i Glommen. Man henviser herom til Meddelte vassdragkonsesjoner IV side 181, hvor resolusjonen er trykt.

Arbeidet er på statens vegne utført av Glommens brukseierforening efter en av deane utarbeidet plan.

Planen går ut på dels ved senkning og dels ved hjelp av en provisorisk dam å opnå en reguleringshøide av 4,2 m.

Arbeidet var delvis ferdig allerede høsten 1917, men på grunn av vannføringsforholdene har reguleringen ikke vært i virksomhet før i perioden 1919—20. Den for re-

guleringsens gjennomførelse nødvendige rådighet over privat eiendom var forutsatt ekspropriert i medhold av lov nr. 5 av 14de mai 1917 om landets forsyning med livsfornödenheter m. v.

Med endel erstatningsberettigede, hvoriblandt hoteleierne ved Bygdin, er der av brukseierforeningen sluttet mindelig overenskomst om erstatning og foranstaltninger for å avverge skade.

Fra endel setereiere og andre interesserte ved Bygdin er der til departementet gjennom overrettssakfører Bredok Erichsen, Aurdal, fremkommet krav på erstatning for påstått skade ved reguleringen. Departementet har derfor truffet forføyning til å få erstatningen fastsatt ved skjøn i inneværende sommer.

Stortinget har bevilget midler til utarbeidelse av en fullstendig reguleringsplan for fjellsjøerne innen Glommens nedbørområde, og vassdragvesenet har optatt arbeidet hermed. For Bygdins vedkommende foreligger ikke plan helt utarbeidet, men ved henvendelse til vassdragdirektøren har man fått opplyst, at arbeidet av materialet for Bygdin er så langt fremskredet, at opdemnings- og senkingsgrensen kan angis.

Departementet har derfor optatt til behandling spørsmålet om å avholde ekspropriasjoner for full regulering av Bygdin i forbindelse med de takster, som skal avholdes i anledning av den midlertidige regulering.

I skrivelse av 12te juni 1920 har vassdragdirektøren på foranledning anført følgende:

I skrivelse av 28de mai 1920 har det arede departement anmodet om min uttalelse angående hensiktsmessigheten ved å holde ekspropriasjonstakster for endelig regulering av Bygdin i forbindelse med det skjønn, som departementet akter å avholde denne sommer i anledning den midlertidige regulering. Vassdragdirektøren skal i den anledning til late sig å anføre følgende:

Det magasin, som yderligere kan tilveiebringes i Bygdin utover det som er skaffet ved den midlertidige regulering, vil, såvidt

man kan se, stille sig som et av de økonomisk fordelaktigste, som i det hele tatt kan fås i Glommen. En økning av reguleringen i Bygdin vil det derfor utvilsomt bli spørsmål om å gjennomføre om ikke lang tid. Vassdragdirektøren er derfor av den mening, at ekspropriasjonstakster for endelig regulering bør avholdes i forbindelse med det skjønn, som aktes fremmet i sommer.

Reguleringsplanen for den endelige regulering foreligger bearbeidet, så man straks kan meddele de oppgaver, som i henhold til departementets ovennevnte skrivelse kreves for erhvervelse av ekspropriasjonstilladelse. Selve planen vil kunne leveres i løpet av kort tid.

Ved planleggelsen av den fulle regulering har man funnet å burde bli stående ved samme opdemningsgrense som valgt for den midlertidige regulering, nemlig cote 1057,40. Likeledes forutsettes som ved denne, at vannstanden kan komme yderligere 0,8 m. op til cote 1057,70 ved eventuelle utbrudd av den bredete sjø Øvre Melkedalsvatn. Laveste reguleringsgrense derimot kommer på cote 1048,25, som er 4,95 m. lavere enn hvad man har tilladelse til ved den midlertidige regulering. Man får da en samlet reguleringshøide av 9,15 m. Magasinstørrelsen blir 350 mill. m.³. Dette magasin er så stort, at det betinger en overføring av vann fra år til annet.

De anførte cotehøider refererer sig til vassdragvesenets fastmerkebolt i fjell like ved statens kai ca. 150 m. ovenfor utløpet av sjøen. Fastmerket har høiden 1057,952 m. o. h. Ved de tidligere anførte høider var gått ut fra høideangivelsene på rektangelkartet. Disse ligger 5,8 m. over de som er funnet ved nivellement fra presisjonsnivelementet over Filefjell.

Det er å forutse, at gjennomførelsen av full regulering i Bygdin vil komme til utførelse før utbygningen av Vinstrafallene eller i ethvert fall før hensynet til disse gjør en yderligere regulering i vassdraget nødvendig. Som en midlertidig foranstaltning er under utbygning de øverste 38 m. av disse fall, Kåmsfoss, planlagt for en regulert vannføring av 15 sm.³, som kan holdes ved den nuværende regulering i Bygdin. Man må gå

Meddelte vassdragkonsesjoner.

ut fra, at dette anlegg vil være i drift en tid også etterat full regulering av Bygdin er gjennomført.

Hensynet til dette kraftanlegg gjør det ikke nødvendig å påbegynne tapningen fra Bygdin, før de nedenfor liggende anlegg i Glommen behøver tilskudd. I slutten av lavvannsperioden om våren vil derimot anlegget i Kamsfoss trenge tilskudd noget lengere enn anleggene nedenfor Glommen, idet flommen nedenfor Vormen i almindelighet begynner omkring midten av april, mens den i Vinstra tar sin begynnelse i første halvdel av mai. På grunn herav må den siste del av magasinet være reservert kraftanlegget i Kamsfoss. Foretagne undersøkelser viser, at denne del må utgjøre ca. 25 mill. m.³. Man må således i midten av april ikke ha magasinet tappet lavere enn til cote 1049,00. Der vil imidlertid allikevel kunne inntrede en mindre driftsinnskrenkning noengang få dage ved slutten av lavvannsperioden.

Man antar, at denne regulering av Bygdin ikke vil øve nogen sådan innflydelse på fløtningsforholdene nedenfor i vassdraget, at dette kan bli av nogen avgjørende betydning for saken. Imidlertid bør fløtningens vedkommende gis anledning til å uttale sig herom. I denne forbindelse skal anføres, at Bygdins nedbørfelt er ca. 300 km.², mens Vinstras nedbørfelt ved Olstappen er 1290 km.².

I henhold til ovenstående tillater jeg mig å foreslå følgende tapningsreglement for den fulle regulering av Bygdin.

1. For regulering av Bygdin gjelder følgende reguleringsgrenser:

Regulert høivann	cote 1057,40
—«— lavvann	1048,25

Reguleringshøide 9,15 m.

Høidene refererer sig til fastmerkebolt i fjell ved statens kai ca. 150 m. ovenfor utløpet av Bygdin. Boltens høide er 1057,952 m. o. h.

2. Tapningen av magasinet skjer inntil videre i overensstemmelse med behovet for

de nedenfor Vormen liggende kraftanlegg, efter konferanse med brukseierforeningens bestyrelse. Dog må der påses, at kraftanlegget i Kamsfoss såvidt mulig får vann efter behovet, inntil 15. m.³. Magasinet må av den grunn ikke være tappet lavere ned enn til cote 1049,00 den 15de april. Tapningen må i vintertiden foregå mest mulig jevnt av hensyn til isforholdene.

3. Når kraftanleggene ved vårflommens inntreden ikke lenger behøver tilskudd, stenges dammen helt.

Vannstanden i Bygdin må ikke overstige regulert høivann uten at alle flomløp er åpne. Dog kan vannstanden heves til cote 1057,70 ved plutselige flommer forårsaket ved utbrudd av Øvre Melkedalsvatn.

4. Såsnart der iverksettes utbygning av fallene i Vinstra, kan departementet bestemme, at Bygdin reguleres med disses tarv for øie. De nærmere regler efter hvilke dette skal skje blir senere å fastsette.»

På foranledning har man mottatt en uttalelse fra Glommens brukseierforening datert 5te juli 1920, som er sålydende:

«I besvarelse av det ærede departements skrivelse av 24de f. m. tillater vi os at uttale, at det efter vor formening vilde være heldig, om der ved det skjønn, der skal holdes ved Bygdin i sommer, kunde bli avgitt takster i 2 alternativer: for den nu utførte regulering og for den yderligere sänkning efter vassdragsvæsenets plan, naar dertil er adgang. Da der ikke efter vor opfatning er forvoldt nogen skade fra Vinstervandene og nedover ved den provisoriske regulering, bør formentlig takst over den skade, som eventuelt vil bevirkes av den endelige regulering for denne del av vassdraget, først avholdes, naar reguleringen skal utvides, da man forhaabentlig til den tid baade har vundet lidt erfaring fra den nuværende regulerings virkninger og er kommet ned i et rimeligere prisnivaa.

Angaaende det av vassdragdirektøren foreslåede tapningsreglement skal man til

punkt 3 gjøre den bemerkning, at det muligens med rimelige omkostninger kunde la sig gjøre at hindre de pludselige skadeflomme fra Melkedalsvand. Vi vil derfor foreslaa, at der kommer følgende tilhæg til punkt 3: Hvis der ved foranstaltninger ved Øvre Melkedalsvands avløp kan forhindres, at der herfra opstaar pludselige gjennombrud, skal der være anledning til efter 10de september at hæve øverste reguleringsgrænse til 1057,70.»

Vassdragdirektørens skrivelse av 12te juni 1920 har gjennom Kristiania tømmerdireksjon vært forelagt Vinstra fellesfløtningsforening og Laagens fellesfløtningsforening, som intet vesentlig har hatt å bemerke ved planen eller det fra vassdragdirektøren mottatte utkast til manøvreringsreglement. Utskrifter av de nevnte to foreningers beslutninger av henholdsvis 6te og 13de juli s. å. vedlegges.

Departementet skal bemerke, at man med vassdragdirektøreu og Glommens brukseierforening finner det hensiktsmessig å få fastsatt erstatningen for den endelige regulering av Bygdin i forbindelse med de takster, som skal avholdes vedkommende den midlertidige regulering. Herved antas utgifter å ville spares. Man forutsetter, at der kan avgis alternativt skjønn, således at man får materiale til å bedømme, hvorvidt det vil være fordelaktig med en gang å ekspropriere for full regulering.

Erstatningen skal ifølge reguleringsloven fastsettes til årlige avgifter, således at man i tilfelle kun behøver å erlegge disse avgifter fra den tid avståelse for full regulering begjæres.

Man vil således anbefale, at der meddeles tilladelse efter reguleringsloven til regulering av Bygdin etter den av vassdragvesenet utarbeidede plan. Spørsmålet om hvorvidt reguleringen skal gjennomføres og betingelsene herfor forutsettes gjort til gjenstand for sedvanlig behandling med foreleggelse for distriktet og Stortinget.

Som det vil sees går planen for den endelige regulering ut på en opdemning til cote 1057,40 (eventuelt cote 1057,70) eller samme

demnehøide som for den midlertidige regulering tillatt, og en senkning til cote 1048,25, samlet reguleringshøide 9,15 (eventuelt 9,45 m.). (Cote 1063,2 er angitt i resolusjon av 1917 efter rektangelkartets høideangivelse. Denne er 5,8 cm. for høi).

Manøvreringsreglement må foreligge før takstens avholdelse.

Man vil anbefale fastsatt som gjeldende inntil videre det fra vassdragdirektøren mottatte utkast med den av brukseierforeningen antydede tilføielse til punkt 3, således at hvis det ved særskilte foranstaltninger kan hindres at der optrer pludselige flommer fra Melkedalsvatn, skal Bygdin efter 10de september kunne demmes til cote 1057,70. Spørsmålet om hvilke foranstaltninger skal treffes for å hindre de omhandlede pludselige flommer forutsettes avgjort av departementet.

Departementet antar, at ordene «av hensyn til isforholdene» i § 2 bør utgå, idet formentlig ikke isforholdene alene bør være rettesnor for tapningen.

I § 4 antar man at ordene «av fallene i Vinstra» bør rettes til «av noget fall ovenfor Mjøsen», idet man antar, at der vil kunne bli behov for nogen hensyntagen til de større fall i Laagen, forsåvidt noget av disse måtte utbygges før Vinstra.

Slipningsreglementet blir i henhold til foranstående følgende:

1. For regulering av Bygdin gjelder følgende reguleringsgrenser:

Regulert høivann	cote 1057,40
—«— lavvann	» 1048,25

Reguleringshøide 9,15 m.

Høidene refererer sig til fastmerkebolt i fjell ved statens kai ca. 150 m. ovenfor utløpet av Bygdin. Boltens høide er 1057,952 m. o. h.

2. Tapningen av magasinet skjer inntil videre i overensstemmelse med behovet for de nedenfor Vormen liggende kraftanlegg, efter konferanse med brukseierforeningens bestyrelse. Dog må der påsees, at kraftanlegget i Kamfoss såvidt mulig får vann efter behovet, inntil 15 sm.3.

Meddelte vassdragkonsesjoner:

Magasinet må av den grunn ikke være tappet lavere ned enn til cote 1049,00 den 15de april. Tapningen må i vintertiden foregå mest mulig jevnt.

3. Når kraftanleggene ved vårflommens inntreden ikke lenger behøver tilskudd, stenges dammen helt.

Vannstanden i Bygdin må ikke overstige regulert høivann uten at alle flømløp er åpne. Dog kan vannstanden heves til cote 1057,70 ved plutselige flommer forårsaket ved utbrudd av Øvre Melkedalsvatn.

Hvis der ved foranstaltninger ved Øvre Melkedalsvatns avløp kan forhindres, at der herfra oppstår plutselige gjennombrudd, skal der være anledning til etter 10de september å heve øverste reguleringsgrense til cote 1057,70.

4. Såsnart der iverksettes utbygning av noget fall ovenfor Mjøsen, kan departementet bestemme, at Bygdin reguleres med dettes tarv for øie. De nærmere regler efter hvilke dette skal skje blir senere å fastsette.

Man antar, at skjønnsmenn bør opnevnes av Kongen. Av hensyn til fiskeriinteressene finner man, at en av skjønnsmennene bør være sakkundig på dette område.

Efter å ha innhentet forslag fra fylkesmannen i Opland vil man anbefale opnevnt følgende skjønnsmenn:

1. Ingeniør Bergan, Breiskallen.
2. Ingeniør Sommerfeldt, Nygard.
3. Dr. Knut Dahl, Kristiania.
4. Ordfører O. Egge, Brandbu.
5. Gaardbruker Ingvar Fosheim, V. Slidre.

Av disse herrer er dr. Dahl fagmann på fiskeriområdet.

Som varamenn vil man anbefale opnevnt:

- For 1 og 2:
Avdelingsingeniør Pedersen, Aurdal,
og for nr. 3—5:
Gaardbruker Lars Lie, Dokka, og
ordfører S. Bakken, V. Slidre.

Man tillader sig således å

innstille:

I.

I henhold til reguleringsloven av 14de desember 1917 iverksettes statsregulering av Bygdin i det vesentlige overensstemmende med en av vassdragvesenet utarbeidet plan, gående ut på opdemning til cote 1057,40 (eventuelt cote 1057,70) og senkning til cote 1048,25.

II.

Til å utføre de ved reguleringen foranledigede skjønn og takster opnevnes følgende menn:

1. Ingeniør Bergan, Breiskallen.
2. Ingeniør Sommerfeldt, Nygard.
3. Dr. Knut Dahl, Kristiania.
4. Ordfører O. Egge, Brandbu.
5. Gaardbruker Ingvar Fosheim, V. Slidre.

Som varamenn:

For nr. 1 og 2:

Avdelingsingeniør Pedersen, Aurdal.

For nr. 3—5:

Gaardbruker Lars Lie, Dokka, og

ordfører S. Bakken, V. Slidre.

III.

Der fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de juli 1920 innlåtte utkast.

9. Mesnavassdragets Brukselverforening.

(Regulering av Mesnavatnene.)

Kgl. resol. av 13de august 1920.

Gjennem fylkesmannen i Opland innkom våren 1912 til departementet et andragende fra Mesnavassdragets brukselverforening om tilladelse til regulering av Mesnavassdraget.

Andragendet, som er datert 11te mars 1912, er sålydende:

«Vandfaldseierne i Mesnaelven har, som allerede i skrivelse til Arbeidsdepartementet av 25de oktober 1911 meddelt, til forøkelse av elvens vandføring planlagt følgende reguleringsarbeider i vasdraget:

1. Nordre Mesnavand sænkes 6 meter under nuværende damstok.
2. Næversjøen opdømmes 2 meter og sænkes 2 meter.
3. Reinsvandet opdømmes 1 meter og sænkes 0,40 meter.
4. Kroksjøen opdømmes 1,70 meter, idet den derværende gamle dam gjenopføres i tidligere høide.
5. Melsjøen opdømmes 1 meter og sænkes 0,30 meter.

Den nuværende stenfyltø lafteværksdam i Nordre Mesnavand erstattes med en stendam i samme høide.

Vasdraget er i aarene 1898—99 regulert ved en 1 meters opdømming og 1 meters senkning av Nordre Mesnavand samt ved en mindre opdømming av Søndre Mesnavand.

Sjursjøen har fra længere tid tilbake været opdømmet 2,40 meter, hvorhos der tidligere har været en 1,70 meter høi dam i Kroksjøen. Forøvrig er vasdraget uregulert. Til dammen i Kroksjøen has hittil ikke lovlig adkomst. Den har bestaaet i henhold til stiltiende overenskomst mellem vandfaldseierne og rettighetshaverne.

Elvens lavvandføring er for tiden ca. 2 m³ pr. sec.

Nordre Mesnavand ligger dels i Faaberg, dels i Ringsaker herred. Ifølge vedlagte kart er vandets største længde ca. 5,6 km. og største bredde ca. 1,2 km. Den tilstøtende grund er privat eiendom. For den allervæsentligste del er den utmark (skoggrund), kun paa en kortere strækning paa østsiden av den mindre værdifulde uopdyrket indmark.

Kroksjøen ligger i Ringsaker, Næversjøen og Melsjøen i Faaberg, Reinsvandet dels i Faaberg, dels i Øier herred. Disse vand ligger antagelig i stats-

almenning, de ligger alle i eller over trægrensens. Deres utstrækning vil fremgaa av vedlagte kart.

Idet vi ærbødigst andrer om tilladelse til at utføre nævnte reguleringsarbeider, ledsager vi andragendet med følgende opplysninger:

A. Beskrivelse utarbeidet av fløtningsinspektør Haaheim over de planlagte reguleringsarbeider med omkostningsoverslag samt beregning over den forøkelse i vandføringen, som vil indvindes ved reguleringen (bil. 1).

Profil m. m. av senkningskanalen i Nordre Mesnavand med lukearrangement samt av de planlagte damme i fjeldvandene (bil. 2—3). Kart over Nordre Mesnavand med dybdeangivelser (bil. 4) og kart over fjeldvandene (bil. 5—7) samt 2 blade av topografisk kart over Norge (bil. 8—9).

B. Den samlede faldhøide i Mesna elv, fra Skrefsrudshøiden til Mjøsen er opmaalt til 338,30 meter. Som av bil. 1 vil sees, vil man ved reguleringen indvinde 37,76 mill. m.³ vand, hvilket vil øke elvens vandføring fra 2 m.³ til 3,95 m.³ pr. sec. og den samlede vandkraft fra 6 775 hk. til 13 382 hk.

Økningen fordeler sig paa de forskjellige magasiner saaledes:

Nordre Mesnavand	28,40 mill. m. ³
Næversjøen	2,20 —»—
Kroksjøen	1,96 —»—
Melsjøen	2,30 —»—
Reinsvandet	3,30 —»—

Byens elektricitetsværk har for tiden anvendt al den kraft, som med elvens nuværende vandføring staar til dets raadighet, og kan ikke tilfredsstillere byens behov til elektrisk energi, medmindre kraftmængden økes, enten ved utbygning av nye fald eller ved regulering av vasdraget.

Byen er i sterk vækst og vil det være en væsentlig betingelse for dens trivsel, at dens indvaanere til enhver tid kan faa dækket sit behov for elektrisk energi.

En utbygning av byens hittil ubenyttede vandfald vil først være helt regningsvarende, naar elvens vandføring ved regulering er øket, men da vil Lillehammer kommune ogsaa faa saa meget kraft til sin disposition, at den, for-

uten at dække sit eget behov antagelig paa rimelige vilkaar vil kunne avse kraft til de omliggende kommuner.

En regulering av elven vil saaledes ha stor betydning for Lillehammer kommune paa samme tid som man har grund til at tro, at den er møteset med interesse av de omliggende distrikter.

Av de øvrige brukseiere ved Mesna elv er for tiden alene A/S Mesna træsliperi nødlidende, idet en øket vandføring i elven er en betingelse for denne bedrifts lønsomhet.

C. Efter vort skjøn vil reguleringsforetagendet ingen nævneværdig skadelig indflydelse ha for almene interesser.

Færdselen kan vistnok tænkes berørt av foretagendet, forsaavidt en vintervei over Nordre Mesnavand berøres av uttapningen. Denne vei er imidlertid av liten betydning for distriktet. Da ulempen formentlig særlig vil vise sig derved, at adkomsten til og fra vandet vil bli tyngre end før, mener vi at den vil kunne avhjælpes derved, at stranden avplaneres paa de steder, hvor veien fører ut paa isen.

Av bil. 10—13 vil sees, at grundeierne rundt vandet, som omtrent utelukkende er de, der bruker den ovenfor nævnte vintervei, har git reguleringsplanen sin tilslutning.

Forøvrig vil neppe reguleringen volde nogen skade eller ulempe for færdselen.

Fløtning har hittil ikke fundet sted i vasdraget. Imidlertid er der i disse dage av skogeierne i Ringsaker og Faaberg dannet en forening med det formaal at gjøre elven fløtbar. I det øiemed er der planlagt en tømmerrende fra høiden ovenfor Lillehammer (Skrefsrudhøiden) ned til Mjøsen.

Da reguleringen vil formindske vaarflommen, har fløtningsforeningen tænkt sig muligheten av, at der i fløtningstiden kan bli knapt driftsvand for tømmerrenden. For i denne henseende at neutralisere den mulig skadelige virkning av reguleringen har vi tilbudt fløtningsforeningen hver vaar i fløtningstiden uten godtgjørelse at sikre det til tømmerrendens drift fornødne vand (bil. 10). Dermed mener vi at ha gjort fløtningsforenin-

gen en indrømmelse, som ikke alene opveier reguleringens mulig skadelige indflydelse for denne, men endog byr den en fordel, idet skogeierne ellers var henvist til at erverve det til tømmerrendens drift fornødne vand paa lovens maate. Denne indrømmelse haaber vi blir regnet os til gode ved fastsettelsen av koncessionsvilkaarene.

Fiskeriet er i alle vande, som berøres av reguleringen, av mindre betydning.

I Nordre Mesnavand har fisket hittil git grundeierne liten eller, for de flestes vedkommende, ingen indtægt.

Fiskebestanden bestaar av ørret og abor. Saavidt skjønnes vil sænkningen av vandet ingen skadelig indflydelse ha paa ørretens formerelse, da dens gydepladse i elvene ikke vil berøres. Hvorvidt det samme vil være tilfældet for aborrens vedkommende tør vi ikke ha nogen sikker mening om. Det turde kanske være heldigst for vandet som fiskevand, om den blev helt utryddet. Fiskepladseenes utnyttelse vil i dette vand ikke berøres av reguleringen, da vandstanden vil være tilbake i regulær høide til den tid fisket begynder. Helst skulde fisket lettes derved, at flommen formindskes.

I Kroksjøen, Melsjøen, Næversjøen og Reinsvandet er fiskebestanden dels ørret, dels røye og sik. I de 3 førstnævnte vand tilhører fisket antagelig det enkelte bygdelag (for Kroksjøens vedkommende Brøttum anneks i Ringsaker), for Næversjøens og Melsjøens vedkommende Aals kredse i Faaberg. I Reinsvandet, hvor fisket er av forholdsvis størst betydning, tilhører dette 4 privatpersoner. Ved særskilt overenskomst (bil. 14) har disse git sit samtykke til reguleringen mot en erstatning en gang for alle.

I Melsjøen, Kroksjøen og Næversjøen vil reguleringen neppe gjøre noget avbrøk i fisket.

Nogen forandring i naturforholdene vil efter vort skjøn ikke finde sted, bortset fra, at D. opdamningen til enkelte tider vil sette endel havnestrækninger under vand. Det areal, som saaledes ved høieste opdamning vil settes under vand, utgjør 483,70

maal, hvorav 4 maal er naturlig eng (sæterløkker), mens resten er bløt myr og uproduktiv strand, som for Kroksjøens vedkommende allerede tidligere har været under opdamning. 4 baatnøst og en fiakebod vil maaatte flyttes eller ombygges (bil. 15—18).

E. Forslag til manøvreringsreglement for reguleringsdammene følger (bil. 19), liksom

F. opgave over de i vassdraget nytbare fald (bil. 20).

G. Alle eiere av vandfald fra Skrefsrudhøiden ned til Mjøsen deltar i reguleringsforetagendet med undtagelse av Gudbrandsdalens uldvarefabrik (B. Johnsen) og Hersougs frørenseri (H. Hersoug), hvilke begge er git anledning til at delta, men har undslaat sig, da de for tiden ingen bruk har for øket vandkraft (bil. 21—22).

Utgifterne fordeles ifølge overenskomst i forhold til de respektive vandfaldshøider, dog saaledes, at A/S Mesna træsliperi har overtat ogsaa den del av utgifterne, som falder paa H. Hersougs og B. Johnsens fald.

Ovenfor Skrefsrudhøiden er der kun et for tiden utnyttbart fald. Dette, Mesnasagens fald, er av hensyn til reguleringen indkjøpt av de reguleringsinteresserte vandfaldseiere for det samlede reguleringsforetagendes regning. Kjøpesummen indgaar i reguleringsutgifterne, og eiendomsretten fordeles i samme forhold som disse.

De vandfaldseiere, for hvis regning reguleringsforetagendet vil bli fremmet, har alle sluttet sig sammen i Mesnavassdragets brukaierforening. Utkast til love for denne forening vedlægges (bil. 23). Lovene er vedtat av brukaierne og Lillehammer formandskap, men endnu ikke approbert.

Vi tillater os at andra om, at regulerings-tilladelsen maa bli git paa mest mulige lempelige vilkaar for os.

Spesielt tillater vi os at andra om, at den maa bli git for ubegrenset tid og at der ikke maa bli betinget avgifter, hverken aarlige eller en gang for alle. Hvis statsmyndighetene mot formodning finder, at reguleringsforeta-

gendets art og omfang vil gjøre avgifter paa-krævet, ber vi om, at disse maa bli sat mindst muligt.

Til støtte for denne vor anmodning tillater vi os at anføre: Som av bil. 20 vil sees, eies $\frac{250}{338}$ av de samlede vandfald av Lillehammer kommune, som i første række agter at anvende kraften til bedste for byens egne indvaanere til lys, eventuelt opvarmning, og til drivkraft for industrielle bedrifter, navnlig til smaaindustri. Det man ikke trenger til byens eget behov, vil som allerede anført, paa rimelige vilkaar bli tilbudt omliggende kommuner.

Resten av vandkraften, $\frac{88}{338}$, eies av norske borgere eller norske selskaper i reguleringslovens forstand, som alle sitter i mindre bedrift (bil. 20).

Nær 75 pct. av vandførselen opnaaes ved sænkningen av Nordre Mesnavand, som efter vor og vistnok efter hele distriktets opfatning helt er privat eiendom. Grundeierne har alle git sit samtykke til reguleringen mot erstatning for skade en gang for alle.

Da vi derhos er av den opfatning, at ingen almeninteresse vil lide ved den planlagte regulering av dette vand, mener vi, at denne ikke er reguleringslovens bestemmelser undergit.

Arbeidsdepartementet har imidlertid i skrivelse av 27de november f. a. til amtmanden i Kristians amt antat, at vandet ikke i sin helhet er privat eiendomsret undergit og at reguleringsforetagendet bl. a. av den grund er koncessionspliktig.

Uten at kunne erkjende rigtigheten herav har vi for at undgaa en retstvist, som muligens for os ingen realitetsinteresse vil faa, besluttet os til at la ogsaa dette vand omfattes av vor ansøknings om regulerings-tilladelsen, idet vi forventer, at tilfældets tvilsomme karakter vil bli regnet os til fordel ved fastsættelsen av koncessionsbetingelserne.

Den vandmængde, som indvindes ved reguleringen av de øvrige i statsalmeningen liggende vand, utgjør kun ca. 25 pct. av den samlede førselse.

Den skade, som volderes ved reguleringen av disse vand, vil findes at være forholdsvis

Meddelelse vassdragskoncessioner.

liten, og kan reguleringen efter vort skjønn overhodet ikke medføre nogen skade eller ulempe for almene eller offentlige interesser eller i det hele nogen skade, direkte eller indirekte, som ikke kan fastsettes ved skjønn og erstattes en gang for alle.

Hvis administrationen finder, at reguleringen av Mesnavand under de foreliggende omstændigheter betinger gunstigere koncessionsvilkaar end reguleringen av de i statsalmenningen liggende vand, andrar vi om, at disse maa bli betragtet som to forskjellige reguleringsforetagender og at der maa bli fastsat særlige betingelser for hvert av dem.

Vi vil tilslut tillate os at meddele, at vi navnlig for at sikre Lillehammer kommunes elektricitetsverk den nødvendige kraft for vinteren, med støtte i departementets skrivelse av 27de november 1911 til amtmanden i Kristians amt paa eget ansvar allerede har sat reguleringsarbeidet i Nordre Mesnavand igang og er arbeidet saa langt fremskredet, at man fra 27de f. m. har opnaaet øket vandføring i elven.»

De i andragendet påberopte bilag vedlegges.

Av sakens dokumenter fremgik bl. a., at styret for interessentskapet for Mesnavassdragets fløtbargjørelse, som den 28de mars 1912 har iussendt andragende om tilladelse til fløtbargjørelse av vassdraget, i møte 10de april s. å. har fattet følgende beslutning:

«For at ha vishet for, at reguleringen ikke kommer til at lægge hindringer i veien for fløtningen, maa koncessionen paaheftes følgende betingelser:

1. At der avgives fornødent vand til fløtningen og til drift av tømmerrenden, og
2. At Brukseierforeningen paalægges at manøvrere reguleringsdammen saaledes, at tømmeret i fløtningstiden kan passere dammen eller at denne indrettes saaledes, at tømmeret kan fløtes gjennom uten hensyn til vandstandshøiden.»

Faaberg herredsstyre sees i møte 2den mai 1912 at ha uttalt følgende:

«Fra den i forrige møte valgte komite forelaa følgende indstilling til beslutning:

«Faaberg herredsstyre har intet at indvende mot, at Mesnavasdragets Brukseierforening gives tilladelse til regulering av Mesnavasdraget overensstemmende med ansøknings til Kongen av 11te mars 1912, naar følgende betingelser tilknyttes:

1. At der avgives den fornødne vandmængde til interessentskapet for fløtbargjørelse av Mesnavasdraget til drift av tømmerrenden, og at Brukseierforeningen enten tilpligtes at fylde magasinet (Nordre Mesnavand) til tømmeret kommer frem til reguleringsdammen ved Mesnaoset, eller tilpligtes at indrette denne saaledes, at tømmeret uhindret kan passere ved hvilkensomhelst vandstand.
2. At der overensstemmende med reguleringslovens § 11 litr. 10 avgives til Faaberg kommune 5 pct. av den ved reguleringen indvundne økning av kraft utover 1000 hestekræfter.
3. At Brukseierforeningen paalægges at erstatte den ved reguleringen forvoldte skade paa fiske, sæterløkker og havneganger samt veier. Likeledes at skaffe fremkomstvei for alle i Faaberg interesserte paa begge sider av Nordre Mesnavand indtil Oset med bro over elven.
4. At der avgives en aarlig avgift overensstemmende med reguleringslovens § 12, litra 1 a, av 10 øre pr. naturhestekraft.
5. Det henstilles desuten til departementet at bestemme, at staten betinger sig 5 pct. av den økede kraft i henhold til reguleringslovens § 11, litra 10, hvilken kraft Faaberg ogsaa ønsker at overta.
6. Herredsstyret tillater sig endelig at henlede opmerksomheten paa de følger, som Mesnas forøkede vandføring efter utført regulering vil foraarsage med hensyn til færdselsveien paa isen mellem Lillehammer og Vingsnes.»

Ved foreløbig votering stemte 18 medlemmer for komiteens indstilling, mens 10

stetate for, at den i post 4 betingede avgift bestemmes til 20 øre.

Ved den endelige votering bifaldtes komiteens indstilling enstemmig.

Ringsaker herredsstyre sees i møte 9de mai 1912 enstemmig at ha fattet saadant beslutning:

«Ringsaker herredsstyre har intet at indvende mot, at Mesnavasdragets Brukseierforening gives tilladelse til regulering av Mesnavasdraget overensstemmende med foreningens andragende til Kongen av 11te mars 1912, dog med følgende betingelser, tilknyttet tilladelsen:

1. Da de vand, der har den væsentligste betydning for denne regulering, omtrent i sin helhet er beliggende i Ringsaker herred, maa man gjøre krav paa, at denne kommune erholder mest mulig av den kraftmængde og den avgift, som reguleringsloven av 4de august 1911 hjemler. Likeledes vil man anbefale, at staten forbeholder sig den kraftmængde, hvortil der er anledning samt at denne overdrages de interesserte kommuner paa rimelige vilkaar.
2. (Vedkommer de ovenfor liggende fjeldsjøer).
3. Brukseierforeningen paalægges at erstatte den ved reguleringen forvoldte skade av enhver art.
4. Den fornødne vandmængde avgives til «Interessentskapet for fløtbargjørelse av Mesnavasdraget» til drift av tømmerrende, hvorhos Brukseierforeningen tilpligtes at indrette sine damanlæg — opførte som opførendes — saaledes at tømmeret eller andet skogsaavirke uhindret kan passere ved en hvilken som helst vandstand.
5. Da der paa grund av aarstiden ikke har været anledning til at foreta aastedsbefaring, hvad herredsstyret finder baade ønskelig og nødvendig først, maa ske, og andragendet fra Brukseierforeningens side er begjært behandlet uten ophold, forbeholder kommunen sig at fremkomme

me med en motiveret begrundelse av de i nærværende beslutning omhandlede betingelser og hvad dermed maatte staa i forbindelse.»

I skrivelse av 25de mai 1912 har Ringsakers ordfører som forklaring til herredsstyrets beslutning uttalt følgende:

«Vi gjør altså krav paa lovens maksimum hvad kraftmængde og avgift angaar, samt at Ringsaker herred maa erholde mest mulig herav, da de vand, der har den væsentligste betydning for denne regulering, omtrent i sin helhet ligger inden vor bygd.»

Lillehammerbystyre sees i møte 14de mai 1912, hvorav protokolutskrift vedlægges, at ha bl. a. begrundet nærmere, at reguleringsforetagendet er en betingelse for en senere utbygning av byens fald, som utgjør 250/333 av den samlede faldhøide, og at denne utbygning er nødvendig for at tilfredsstille byens og omliggende distrikters behov for elektrisk energi. Bystyret uttaler derefter, at det «forventer, at der for den anpart av reguleringsforetagendet, som falder paa byen, ikke gjøres hjemfaldspligt gjældende. Likeledes finder bystyret, at der heller ikke foreligger nogen nødvendighet for fastsettelse av avgifter. Hermed anbefales andragendet paa det bedste, og tillater bystyret sig at uttale forvisningen om, at tilladelsen gives paa grundlag av og under hensyn til de store almene interesser, som knytter sig til dette foretagendes fremme.»

Fylkesmannen i Opland bemerket i skrivelse av 21de mai 1912, hvormed koncessionsandragendet inkom, at han ikke finder det tvilsomt, at den skade og ulempe, som reguleringen vil medføre, maa ansees for at være av mindre betydning i sammenligning med de fordele som foretagendet vil medføre. Han anbefalte derfor tilladelse meddelt og paa de betingelser, som er foreslået av Faabergs herredsstyre og arbeidskomiteen for Mesnavasdragets fløtbargjørelse. Avgifterne til kommunerne foreslages sat til kr. 0,10 pr. nat. hk. og en lignende avgift til staten. Fylkesmannen anser det utvilsomt, at Nordre

Meddelelse vassdragkonseljonen.

Mesnavand ikke i sin helhet er privat eiendomsret undergit. Da endel av kraften skal selges til nabokommuner og heller ikke alle de øvrige medlemmer av brukseierforeningen kan siges at drive småindustri, kunde fylkesmanden ikke slutte sig til forslaget om avgiftsfrihet. Han anbefalte reguleringstilladelse paa ubegrenset tid.

Fylkesmannens skrivelse med bilage vedlegges.

Konseljonsandragendet blev av departementet forelagt vassdragdirektøren, som i en foreløbig erklæring av 15de juli 1912 bl. a. fremholdt ønskeligheten av en nærmere utredning angående flomavløpsforholdene ved Nordre Mesnavann. I henhold hertil anmodet departementet fylkesmannen om å forelegge saken for brukseierforeningen, for at den foreliggende reguleringsplan kunde undergis revisjon i de av vassdragdirektøren omhandlede punkter.

I skrivelse til departementet av 29de juli 1912 har fylkesmannen meddelt, at han efter senere fremkomne uttalelser fra Lillehammer bystyre og brukseierforeningen var kommet i tvil om, hvorvidt de av arbeidskomiteen for Mesnavassdragets fløtbargjørelse foreslåtte betingelser bør oppstilles. Han henstillet derfor, om det ikke skulde være hensiktsmessig, at reguleringsandragendet utstår, for at der gjennom forhandlinger mellom de to korporasjoner kunde søkes opnådd enighet.

Saken blev derefter forelagt vassdragkommisjonen, som i skrivelse av 6te september 1912 bl. a. uttalte:

«Begge de paatænkte foretagender (regulering og fløtbargjørelse) må antages i en saadan grad at representere almene interesser, at det ene neppe bør tillates fremmet paa saadanne vilkaar, at dets gjennomførelse muligens kunde bli til unødige hinder for det andet.

Forholdet mellem fløtning og industri kan imidlertid ikke ansees ved de foreliggende dokumenter at være tilstrækkelig utredet til at kommisjonen kan danne sig nogen formening om, hvorvidt der er grund til at tilknytte en eventuel reguleringstilladelse

visse betingelser for at mulighetene for vassdragets fløtbargjørelse ikke skal udelukkes eller unødige forværres.»

Vassdragkommisjonen sluttet sig derfor til fylkesmannens uttalelse om, at der burde forsøkes yderligere forhandlinger mellem partene.

I henhold hertil anmodet departementet under 31te oktober s. å. fylkesmannen om å gjøre brukseierforeningen bekjent med kommisjonens uttalelse med henstilling om å tre i forbindelse med fløtningens vedkommende for om mulig å få istandbragt overenskomst.

Av en senere skrivelse fra brukseierforeningen av 31te desember 1912 og øvrige til departementet innkomne dokumenter fremgik imidlertid, at partenes forhandlinger ikke hadde ledet til noget positivt resultat.

Interessentskapet for fløtbargjørelse har nemlig på sin side forlangt, at vannstanden i Nordmeana skal holdes på en saadan høide, at tømmer kan passere damstøkken, og der skal avgis 1 m.³ vann til tømmerrende, alt «mens fløtningen pågår». Altså uten tidsinnskrenkning. Videre er forlangt, at tømmerrenden skal legges gjennom Lillehammer by langs Mesna elv.

Brukseierforeningen har fremholdt, at det må være en forutsetning, at fløtningen skal foregå i flomtiden om våren og forpliktelsen til å avgi vann må være tilsvarende innskrenket. Ellers vil brukseierne liten eller ingen nytte få av reguleringen. Videre pekes på, at spørsmålet om tømmerrendens tracé er reguleringsaken uvedkommende og derfor må holdes utenfor denne.

I begge parters forslag til overenskomst er inntatt bestemmelse om, at fløtningens interessentskapet skal bekoste og vedlikeholde de innretninger, som utkrøves for å kunne slippe tømmeret gjennom nordre reguleringsdam. Fylkesmannen erklarte sig senere i skrivelse av 14de februar 1913 angående spørsmålet om tømmerrendens tracé ligger utenom reguleringsaken, likesom han anså det for tilstrækkelig betryggende, at reguleringen påblidtes plikt til å skaffe i et rimelig tidsrum det

fornødne vann til tømmerets fremfløtning. Han gikk ut fra, at det i så henseende påkrevde — i fornødent fall bestemt ved sakkyndig skjønn — vil kunne fastsettes som betingelse for reguleringsstilladelsen. Under denne forutsetning anbefalte fylkesmannen brukseierforeningens andragende om reguleringsstilladelse.

Fylkesmannen har senere innsendt følgende skrivelse fra Mesnavasdragets brukseierforening, datert 31te mars 1914:

«Ifølge anmodning fra Ringsaker & Nes almenning, der nu søker koncessjon paa regulering av Sjuvsjøen, Kroksjøen, Melsjøen og Reinsvandet, har brukseierforeningen i generalforsamling 25de f. m. enstemmig besluttet at frafalde det av Mesnavasdragets brukseierforening under 11te mars 1912 indgivne koncessionsandragende, forsaavidt angaar regulering av Kroksjøen, Melsjøen og Reinsvandet og at man likeledes frafalder sit andragende om regulering af Nøvervandet, saaledes at vort koncessionsandragende kun gjælder Nordre Mesnavand.

Man besluttete endvidere at anbefale det af Ringsaker & Nes almenning indgivne koncessionsandragende, idet man dog forudsætter, at forslag til manøvreringsreglement af koncessionsøgeren senere bliver Mesnavasdragets brukseierforening forelagt.

Nævnte beslutning av 25de februar er af Lillehammer bystyre under 7de mars enstemmig tiltraadt, hvad man ærbødigst tillader sig at meddele.»

Det omhandlede andragende fra Ringsaker og Nes almenningsstyre angående regulering av Tyrilielven innkom til departementet i februar 1915, og den ansøkte koncessjon er meddelt ved kgl. res. av 2nen juli 1920.

Efter yderligere korrespondanse angående brukseierforeningens reguleringsandragende og angående de av vasdragdirektøren antydede endringer i reguleringsplanen avga vasdragdirektøren nye erklæringer av 29de november 1912, 11te august 1913, 13de november 1914 og 20de februar 1915, som vedlegges. I sistnevnte erklæring ut-

talte direktøren sig angående fløtningsforholdene i samme retning som fylkesmannen og antydet, at det bør overlates skjønnet å fastslå, hvem utgiftene såvel ved skjønnet som ved de foranstaltninger, dets avgjørelse foranlediger, skal påhvile.

Saken blev påny forelagt vasdragkommissionen, som i skrivelse av 29de mars 1915 anførte:

«Vasdragkommissionen vil efter de foreliggende opplysninger anta, at den i reguleringslovens § 9 opstillede betingelse for meddelelse av tilladelse er tilstede. Den finder derfor at kunne anbefale andragendet imøtekommet.

I anledning av, at der er søkt om reguleringsstilladelse paa ubegrenset tid, skal kommissionen bemerke, at de interesserte fald eies for en ikke ubetydelig del av private. Den finder bl. a. av denne grund ikke at kunne anbefale andragendet paa dette punkt. Heller ikke mener man forutsetningerne for avgiftsfrihet saaledes som ansøkt er tilstede. Angaaende reguleringstidens længde og avgifternes størrelse henvises til posterne 1—3 i nedenstaaende forslag til betingelser.

Vedrørende forholdet til den paatænkte fløtbargjørelse av Mesna skal kommissionen bemerke, at den med amtmanden og vasdragdirektøren er enig i, at spørsmålet om tømmerrendens tracé ligger utenom regulerings-saken. Hvad angaar tømmerets gjennomgang gjennom reguleringsdammen og avgivelse av vand til fløtningen synes efter det foreliggende den eneste rimelige utvei at være den, at man legger avgjørelsen av disse spørsmaal i et sakkyndig skjøns hender. Man har i post 11 i nedenstaaende forslag til betingelser indtatt de vilkaar overfor Brukseierforeningen, som man med sigte paa en mulig fløtbargjørelse av Mesna har fundet paakrævet.

I anledning av, at det er foreslaatt at ordne ved skjøn spørsmålet om skade og ulempe ved at isveien berøres av foretagendet, skal kommissionen bemerke, at den uten at ville indlate sig paa hvorvidt den skade og ulempe som paaføres almenheten er gjenstand for erstatning bestemt ved skjøn, finder at dette spørsmaal i det foreliggende tilfælde

Meddelte vassdragkoncessioner.

kan løses bedst paa den maate, at der ved foranstaltninger saavidt gjørlig raades bod herpaa. Det synes at være hensigtsmæssig at lægge ordningen av dette spørmaal i hænderne paa amsveistyret. Man henviser til post 12 i nedenstaaende forslag til betingelser.

I henhold til det anførte vil kommissionen anbefale, at der i medhold av reguleringsloven av 4de august 1911 med tillæg av 20de februar 1913 meddeles Mesnavasdragets Brukseierforening tilladelse til overensstemmende med den fremlagte plan at regulere Nordre Mesnavand ved at sænke dets lavvandstand 6 m. Den samlede tapningshøide efter reguleringen blir derved 8,90 m. Tilladelsen foreslaaes git paa følgende

betingelser:

1.

Reguleringstilladelsen, der ikke kan overdrages, meddeles for et tidsrum av¹⁾ aar regnet fra resolutionens datum. Ved reguleringstidens utløp er staten berettiget til at kræve reguleringsanlægget med tilhørende grund og øvrige rettigheter og de av hensyn til reguleringen opførte bygninger og indretninger avstaat til det offentlige uten vederlag.

Spørmaalet om, hvilke bygninger og indretninger, der skal ansees opført av hensyn til reguleringen, avgjøres i tvisttilfælde ved skjøn efter lagrettelovens § 23.

Ønsker staten ikke at overta anlægget og der heller ikke opnaaes enighet om ny koncession, pligter koncessionshaveren paa egen bekostning og vaagnad at fjerne anlægget.

Anlægget kan ikke nedlægges uten statsmyndigheternes samtykke.

2.

For den forsøkelse av vandkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vandfald eller bruk i vasdraget, skal der av disse, naar og efterhvert som den forsøkte vandkraft tages i bruk, erlægges følgende aarlige avgifter:

1) Vasdragdirektøren (Hugo-Sørensen),
Grivi og Valentinsen 60 aar
Bugge og Lund 80 —

I henhold til lov av 4de august 1911 § 12 a til de kommuner, hvis interesser paa- virkes av reguleringsanlægget kr.1) pr. naturhestekraft.

I henhold til samme lovs § 12 b til staten kr.2) pr. naturhestekraft.

Økningen beregnes med utgangspunkt i vasdragets lavvandføring før reguleringen, d. v. s. den vandføring, som før reguleringen erfaringsmessig har kunnet paaregnes aar om andet i 350 dage av aaret. Denne ansættes for Mesna til 2 m.³/sek. Hvad der forøvrig skal ansees som vasdragets lavvandføring avgjøres med bindende virkning av vedkommende regjeringsdepartement efter indstilling av Vasdragkommissionen.

3.

For den i punkt 2 omhandlede forsøkelse av vandkraften skal koncessionshaveren i henhold til forannævnte lovs § 16 erlægge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr.3) for hver ved reguleringen indvunden naturhestekraft. Godtgjørelsen blir at erlægge efterhvert som de forskjellige vandfald i vasdraget tar reguleringsanlægget i bruk.

4.

Av den for hvert vandfald eller bruk indvundne økning av kraften (beregnet som angit i punkt 2) utover 1000 naturhestekræfter skal, efterhvert som utbygning sker, paa forlangende avgives indtil 5 pet. til de kommuner, hvor kraftanlæggene er beliggende, eller andre interesserte kommuner efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anlægget har ret til at fordre et værsel av 1 aar for hver gang kraft uttages. Kraften skal leveres efter en maksimalpris bereg-

1) Vasdragdirektøren (Hugo-Sørensen),	
Grivi og Valentinsen	kr. 1,00
Bugge	» 0,25
Lund	» 0,10
2) Vasdragdirektøren (Hugo-Sørensen),	
Grivi og Valentinsen	kr. 0,50
Bugge og Lund	» 0,10
3) Vasdragdirektøren (Hugo-Sørensen),	
Grivi og Valentinsen	kr. 2,00
Bugge og Lund	» 1,00

het paa et dækte produktionsomkostningerne med et tillæg av 20 pct. Størrelsen av produktionsomkostningerne, hvortil medregnes 6 pct. forrentning av anlægskapitalen, fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og anlæggets eier eller i mangel herav ved lovlig skjøn. Denne fastsettelse kan søyels av departementet, som av anlæggets eier forlanges revidert hvert 5te aar. Kraften avgives i den form, hvori den produceres. Elektrisk kraft uttages i kraftstationen eller fra fjernledningen.

Det forbeholdes likeledes staten ret til paa samme vilkaar i hvilket som helst øiemed at utta andre 5 pct. av kraftøkningen over 1000 naturhestekræfter. I und foreslaar, at ordene «eller fra fjernledningen» utgaar.

5.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgifter efter punkt 2 og godtgjørelse efter punkt 3, erleggelse herav og kontrol med vandforbruket samt angaaende avgivelse av kraft, blir med bindende virkning for hvert enkelt tilfælde at træffe av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet skal paabegyndes inden en frist av 2 aar efter tilladelsens meddelelse og fuldføres inden en yderligere frist av 5 aar.

Ved tidsheregningerne medregnes ikke den tid, som det paa grund av overordentlige tildragelser (vis major) har været umulig at utnytte.

For hver dag nogen av disse frister uten tilladelse meddelt av Kongen oversittes, erligger koncessionshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 25,00.

7.

Koncessionshaveren tilpligtes at foreleggé vedkommende departement arbeidstegninger for dammen m. v. og beskrivelse av arbeidet. Reguleringsanlægget skal godkjendes av vedkommende departement. Dets vedlikehold og drift undergives offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anlæggets eier.

8.

Reguleringsdammen blir at manøvrere efter et av Kongen utfærdiget reglement. Til at forestaa manøvreringen antages norsk statsborger, som godtages av vedkommende regjeringsdepartement. Reglementet maa bl. a. ogsaa indeholde bestemmelse om slipning av vand for fløtningen. Ekspropriationsforretningerne kan ikke paabegyndes, forinden manøvreringsreglementet er fastsat.

Forsaavidt dammen manøvreres i strid med reglementet, kan koncessionshaveren paa legges en mulkt til statskassen av indtil kr. 2 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

9.

Reguleringsanlæggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iagttagelser, som i det offentlige interesse findes paakrævet, og stille det herved indvundne materiale til disposition for det offentlige. Den tilladte opdemningshøide og den tilladte laveste tappingsgrænse skal betegnes ved et fast og tydelig vandstandsmerke.

10.

Eieren skal uten vederlag for det av ham utførte anlag finde sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vasdrag, som ikke forringer den tilladte regulerings effekt.

11.

I tilfælde av at Mesna skal gjøres fløtbar, har reguleringsanlæggets eiere at utføre anordninger for tømmerets løp gjennom reguleringsdammen, likesom de tilpligtes at avgi nødvendig fløtningsvand. Spørsmålet om, hvilke forføininger og bestemmelser der i henhold hertil blir at træffe, avgjøres i mangel av mindelig overenskomst ved skjøn, opnævnt av Kongen.

Hvem der skal bære omkostningerne ved skjørmet, bestemmes av skjønsmændene.

12.

Reguleringsanlæggets eiere skal utføre de foranstaltninger, som amsveistyrer finder

Meddelte vassdragkonsesjoner.

nødvendige for saavidt mulig at avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten maatte opstaa paa is og vinterveier.

13.

Departementet kan under særlige omstændigheter meddele vandfalds- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tilladelse til at benytte det ved reguleringen tilveiebragte driftsvand, mot at han til reguleringsanlæggets eier erlægger en årlig godtgjørelse, som i tvisttilfælde fastsettes av departementet etter indstilling av Vassdragkommissionen.

14.

For opfyldelsen av de forpligtelser, som ved anlegget eller dets drift paadrages likeoverfor andre, saavel som for overholdelsen av de i tilladelsen opstillede betingelser, stilles av koncessionshaveren sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Tilladelsen blir at tinglyse inden de tinglag, hvor reguleringsanlegget er beliggende. Til sikkerhet for de forpligtelser, som i henhold til nærværende tilladelse maatte paahvile eiendommer eller bruk i vassdraget, blir derhos at foreta tinglysning til anførsel paa vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

16.

Koncessionshaveren underkaster sig de bestemmelser, som til kontrol med foranstaaende betingelsers overholdelse maatte bli truffet av vedkommende departement.

Da anlegget efter det foreliggende allerede er utført, har man stiftet de vanlige vilkaar om anvendelse av norske arbeidere, norsk materiel. Av samme grund er betingelsen om approbation av planer m. v., jfr. post 7, noget omformet. Kommissjonen har funnet, at kuene undlate at foreslaa opstillet krav om militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfælde, idet reguleringsanlegget er forholdsvis litet.

Mens forhandlinger om de nærmere vilkår for konsesjonen pågik, innkom der et andragende fra brukseierforeningen av 7de desember 1916 om tilladelse til også at regulere Søndre Mesnavand. Dette andragende hitsettes:

«Det har vist sig paakrævet at regulere Mesnavasdraget utover den allerede stød-fundne regulering av Nordre Mesna og den av Ringsaker og Ness almenninger projekterte regulering av Tyrilielven. Lillehammer kommune har derfor sammen med Mesnavasdragets Brukseierforening planlagt en yderligere regulering av Søndre Mesna.

Efter tidligere overenskomst med grundeierne disponerer brukseierforeningen nu et reguleringsanleg i dette vand med en tapningshøide av 1,50 mtr. under dammens overløp.

Av vedlagte, av stadsingeniør Lind utarbeidet plan for reguleringen, vil fremgaa, at høivandstand efter den nye plan vil forbli uforandret, mens man ved anleg av en sidekanal opnaar en yderligere senkning av vandet av indtil 2 mtr. under nuværende lavvandstand.

Overensstemmende med vedlagte forslag til tapningsreglement vil reguleringen foregaa saaledes, at vandstanden i Søndre Mesna i tiden fra vaarflommen til 1ste december holdes oppe til ikke lavere end 0,75 mtr. under overløp.

Derefter foregaa tapningen utover vinteren inntil sneløsningen. Paa grund av det nedenforliggende store magasin i Nordre Mesnavand kan dette gjøres uten videre ulempe for brukseierforeningen, mens man paa den anden side opnaar, at vandstanden hele sommeren holdes i den for grundeierne gunstigste høide, likesom der ingen vanskelighet opstaa for gjærdehold og lignende.

De eneste mindre ulemper der skulde opstaa er noget brattere nedkjøring for et par vinterveie, et forhold der let lar sig rette, samt mulig nogen skade paa fisket. Fisket er ikke betydelig, men der vil dog bli truffet de foranstaltninger, fiskeriinspektøren maatte anse ønskelige.

Vi har da ogsaa straks opnaaet tilladelse fra samtlige grundeiere til at igangssette arbeidet allerede i vinter. Et eksemplar av denne overenskomst vedlegges.

Efter de erfaringer man hittil har gjort ved reguleringen av Nord-Mesna, vil den av Ringsaker og Nes almenninger projekterte regulering av fjeldsjøerne ikke tilfredsstillende kravet til en fullstendig regulering av vassdraget.

Enkelte av de projekterte anlegg vil ogsaa falde uforholdsmessig kostbare og vil vel søkes utsat, nu Ringsaker og Nes almenninger har avsluttet kontrakt om leie av elektrisk energi fra Lillehammer kommunale kraftanlegg. Ingen av disse anlegg kan fremmes slik, at de i nogen utstrækning kan øke Mesnas vandføring i indeværende vinter.

Mesnavasdragets mindste vandføring for regulering av Nord-Mesna utgjorde 2 m.³ pr. sek.

Regulering av Nordre Mesnavand er beregnet til at øke vandføringen med ca. 1 m.³. Etter de erfaringer man hittil har er det dog tvilsomt, om økningen er større end ca. 0,8.

Den samlede utbyggede faldhøide i Mesnavasdraget utgjør 351,8 m., nemlig:

Mesna træsliperi	24,85	mt. fald
Sorgendal mølle	7,73	—>—
Gudbrandsdalens uldvarefabrik	7,44	—>—
Hersougs frørenseri	5,82	—>—
Nymo bruk (Sag & høvleri)	8,00	—>—
Larsens pipefabrik	1,98	—>—
Lillehammer aktiemølle	4,28	—>—
Brofos bruk	9,00	—>—
Mesna bruk og Lillehammer bryggeri	20,20	—>—
Lillehammer kommune	262,50	—>—

Tils. 351,80 mtr. fald

Den ansøkte senkning av Sørmesna antas at øke Mesnas vandføring med ca. 0,6 m.³/sek., svarende til en samlet økning av den nytbare kraftmengde av ca. 2 800 naturhestekræfter, hvorav ca. 3/4 disponeres av Lillehammer kommunale kraftanlegg.

Samtlige eiere av bruk i vassdraget er git anledning til at delta i reguleringen.

I anledning det særede departements forslag til betingelser for regulering av Nordre Mesnavand har vi tilladt os at fremkomme med et par bemerkninger. Disse bemerkninger gjelder i endnu større grad Søndre Mesnavand, forsaavidt den skade, der muligens paaføres almene interesser, her maa antas at være forsvindende.

Vi tør derfor gaa ut fra, at regulerings-tilladelsen ogsaa for Sørmesna gives paa muligst rimelige vilkaar.

Idet vi tør henvise til ovennævnte skrivelse vedkommende regulering av Nordmesna, indsendt gjennom Lillehammer formandskap, og til foran anførte, tillater Mesnavasdragets brukseierforening sig at andra det særede departement om tilladelse til regulering av Søndre Mesnavand overensstemmende med vedlagte planer.

Man tillater sig likeledes at anmode om, at saken blir fremmet hurtigst mulig, idet man anmoder om, at regulerings-tilladelsen blir git under et for Nordre og Søndre Mesnavand.

De i andragendet påberopte bilag vedlegges.

Ringsaker herredsstyre sees i møte den 7de mars 1917 enstemmig å ha vedtatt følgende beslutning:

«Herredsstyret anbefaler, at Mesnavasdragets brukseierforening meddeles koncession paa regulering av Søndre Mesnavand i overensstemmelse med andragendet paa rimeligste vilkaar.»

Andragendet blev forelagt vassdragdirektøren, efter hvis anmodning departementet gjennom fylkesmannen lod innhente endel supplerende opplysninger angående den foreslåtte reguleringsplan. I en skrivelse av 30te juni 1917 anførte derpå vassdragdirektøren følgende:

«I anledning av det kongelige departements skrivelse av 19de f. m. med bilag skal jeg tillate mig at meddele, at der ikke forelaa saadanne opplysninger i de saken medfølgende dokumenter, at vassdragdirektøren hadde grundlag for at imøtekomme departementets anmodning. Jeg tilskrev derfor brukseier-

føringen direkte 12te juni for at faa endelig og derligere oplysninger, og svar datert 18de ds. er nu inkommet. Avskrift av ovennevnte skrivelser følger vedlagt. Da heller ikke det deri anførte var helt fyldestgjørende, fandt jeg at burde la forholdene undersøke paa stedet av avdelingsingeniør Braaten.

Derved er bragt paa det rene, at dammen for Søndre Mesna allerede er ombygget efter den med konsessionsandragendet indsendte plan av 26de oktober 1916. Sænkingskanalen er dog endnu ikke paabegyndt.

Efter de oplysninger, som saaledes er bragt tilveie, særlig under hr. Braatens befaring, finder jeg ikke grund til for det offentlige at kræve nogen forandring i planen.

Da en eventuel reguleringstilladelse antagelig kommer til at omfatte flere av vassdragets sjøer, bør reglementet for manøvreringen behandles for alle samtidig. Jeg har dog, siden ansøkeren har medsendt et forslag vedrørende Søndre Mesna, som er for litet uttømmende, trodd at burde utarbeide et utkast indeholdende de bestemmelser, som efter det foreliggende skulde trænges. Jeg har herunder gaat ut fra, at der ikke skal avgives vand til fløtningen fra nævnte vand.

Utkastet følger vedlagt. Nogen nærmere begrundelse angaaende de enkelte punkter, antar jeg er unødvendig.

Saken blev forelagt vassdragkommissionen, som under 13de september 1917 bl. a. bemerket:

«Vassdragkommissionens medlemmer — vassdragdirektøren (ved Hugo-Sørensen) og Grivi — er av den prinsipielle opfatning at avgjørelsen av konsessionssaker burde utstaa, til de under behandling værende løve om erhvervelse og regulering er færdig. Under de forhaandenværende omstendigheter er det imidlertid av betydning, at kraftproduksjonen blir størst mulig, og da det er et væsentlig kommunalt foretagende det her gjælder, finder de at kunne tilraade det foreliggende andragende optat til realitetsbehandling allerede paa nævrende tidspunkt.

Den samlede kommission antar efter de foreliggende oplysninger, at den i regulerings-

lovens § 9 opstillede betingelser for meddelelse av tilladelse er tilstede og anbefaler derfor andragendet imøtekommet. Da tilladelse for Nord-Mesna saavidt bekjendt endnu ikke er meddelt, synes der at være grund til, saaledes som omsøkt at behandle begge reguleringer under ett.

Med hensyn til betingelser henviser kommissionen til dens uttalelse i møte 24de mars 1915 vedrørende Nordre Mesnavand med tilføiende, at der efter senere indarbeidet praksis antagelig bør foretages nogen mindre forandringer og tilføielser saaledes:

ad 1, 2 og 3.

Kommissionen antar, at reguleringstid, avgifter og godtgjørelse engang for alle bør bli ensartet for Søndre som for Nordre Mesnavand.

Man foreslaar, at ordene i post 2 anden passus «hvis interesser paavirkes av reguleringsanlægget» ombyttes med «som Kongen bestemmer.» — Videre foreslaar kommissionen, at der i sidste passus efter ordet «lavvandføring» i næstsidste linje tilføies «og som den ved reguleringen indvundne økning».

ad 4.

Sidste punkt i første passus foreslaaes git saadan tilføielse: «eller fra ledningsnettets efter departementets bestemmelse uanseen om fjernledningen eller ledningsnettets tilhører konsesjonæren eller andre.»

ad 11.

Saavidt man har kunnnet bringe i erfaring, foregaar der fløtning i Bustokelven forbi dammen. I den anledning blir det antagelig nødvendig at tilføie den almindelige fløtningsbestemmelse saalydende:

«Reguleringsanlæggets eier tilpligtes at træffe saadanne anordninger ved anlægget og i tilfælde i vassdraget ned til Nordre Mesnavand (Bustokelven) samt at avgi vand i saadan utstrækning, at den almindelige fløtning paa denne strækning besværes saa litet som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger der i henhold hertil

blir at træffe, avgjøres i tvisttilfælde ved skjønn. Skade eller ulempe for fløtningen, der ikke paa denne maade avhjælpes, blir at erstatte de fløtningsberettigede overensstemmende med reguleringslovens § 15.»

Forsaavidt reguleringstilladelse blir meddelt for begge sjøer underrett, kan det være praktisk at slaa de omhandlede to bestemmelser sammen omtrent saaledes:

«Ved reguleringsdammen for Søndre Mesnavand skal der træffes saadanne anordninger ved anlegget og i tilfælde i vasdraget ned til Nordre Mesnavand (Bustokelven) samt avgives vand i saadan utstrækning, at den almindelige fløtning paa denne strækning besværes saa litet som mulig ved reguleringen. I tilfælde av, at Mesna skal gjøres fløtbar, har reguleringsanlæggets eiere at utføre anordninger for tømmerets løp gjennom reguleringsdammen for Nordre Mesnavand, likesom de tilpligtes at avgi nødvendig fløtningsvand.

Spørsmålet om, hvilke forføininger og bestemmelser, der i henhold til bestemmelserne i nærværende post blir at træffe, avgjøres i mangel av mindelig overenskomst ved særskilt skjønn opnavnt av Kongen.

Hvem der skal bære omkostningerne ved skjønnnet, bestemmes av skjønnsmennene.

Skade eller ulempe for fløtningen i Bustokelven, som ikke paa denne maade avhjælpes, blir at erstatte de fløtningsberettigede overensstemmende med reguleringslovens § 15.»

Sikkerhetsbeløpet foreslaaes for Søndre Mesnavand sat til kr. 5 000,00 saaledes, at det for begge vand kommer til at utgjøre tilsammen kr. 10 000,00.

Foreslaaes gi saadan tilføielse:

«De eventuelle utgifter med kontrollen bæres av koncessionæren.»

Da anlegget, efter hvad man har faat oplyst, allerede er utført, og da dammen er for-

holdsvis liten, har kommissionen i nærværende tilfælde indtat samme standpunkt til vilkaar om norske arbeidere, norsk materiel, approbation av planer samt militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfælde, som i uttalelsen av mars 1915 vedrørende regulering av Nordre Mesnavand. Man henviser derfor til denne uttalelse.»

Efter endel yderligere forhandlinger med ansøkerne blev saken påny forelagt for vasdragkommissionen, der i skrivelse av 22de juli 1918 avgav følgende nye uttalelse angående reguleringen av begge Mesnavand:

«Kommissionen har tidligere foreslaat tidsbegrenset koncession blandt andet av den grund, at en ikke ubetydelig del av de interessertes fald eies av private. — Efter den nye reguleringslovs § 10,2 kan en kommune eller flere kommuner i fællesskap, naar ikke almene hensyn taler mot det, faa tilladelse paa ubegrenset tid for vasdrag, hvis kraft i sin helhet eller for den væsentligste del agtes utnyttet til kommunens eller kommunernes eget behov eller til at forsyne deres indvaanere med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri. Dersom private vandfaldseiere deltar i reguleringen eller blir medeiere, skal koncessionen for disses vedkommende gives for begrenset tid, og saaledes at staten har ret til at kræve deres andel i anlegget m. v. avstaat eller indløst efter nærmere regler.

Kommissionen antar, efter hvad der er oplyst, at betingelserne for at kunne gi tilladelse paa ubegrenset tid er tilstede i nærværende tilfælde, forsaavidt angaar de Lillehammer kommune tilhørende fald. Derimot maa den efter lovens § 10,2 bli tidsbegrenset, forsaavidt angaar de private fald. Tilladelsen for disses vedkommende foreslaaes sat til 50. aar.

Videre blir der overensstemmende med § 10,5 at opstille vilkaar om indløsningsret for staten. Lovuttrykket opfattes som et paabud og vilkaaret trenger derfor ingen nærmere begrundelse. Hvad angaar avgiften henviser kommissionen til nedenstaaende post 3. Da den rent væsentlige del av kraften maa

antages at bli bragt til lys m. v. i det hele til dekkelse av almene behov antar kommissionen, at satsene bør bli faste for den hele kraftøkning. En regel som den av departementet foreslaaede antages desuten at bli vanskelig at praktisere og at ville gi anledning til uklarhet og tvist.

Valentinsen henviser hvad angaar satsernes størrelse til sit tidligere votum.

Med hensyn til godtgjørelsen en gang for alle finder man etter omstændighetene at kunne slutte sig til departementets forslag.

Av de øvrige betingelser nævner man bare den om avgivelse av kraft. Kommissionen har paa grundlag av de foreliggende meget sparsomme opplysninger stanset ved at foreslaa de ordinære 10 pct. til kommunerne og 5 pct. til staten. Man har liten oversikt over, hvor stort kraftbehov de omliggende distrikter fremover vil faa og hvorledes disse hensigtsmessigst skal tilfredsstilles. Bestemmelsen i lovens § 12,15 femte led om, at der naar 30 aar er forløpet fra koncessionens meddelelse er adgang til at faa avgit yderligere kraft til kommunerne, vil derfor kunne faa sin betydning.

Da vilkaarene i enkelthetene blir lidt anderledes formet efter den nye lov, har kommissionen trodd at burde opstille fuldstændig nyt forslag.

I henhold til ovenstaaende tilraader kommissionen, at der gives Mesnavasdragets bruks-eierforening tilladelse til at regulere:

Nordre Mesnavand ved at senke dets lavvandstand 6 m. Den samlede tappeshøide efter reguleringen blir derved 8,30 m.

Søndre Mesnavand ved at senke dets lavvandstand 2 m. Den samlede tappeshøide efter reguleringen blir derved 3,50 m. Fra vaarflommen til 1ste december holdes vandstanden ikke lavere end 0,75 m. under dammens overløp.

Tilladelsen foreslaaes git paa følgende

Betingelser:

1.

Reguleringskoncessionen gives for Lillehammer kommune paa ubegrenset tid og for private vandfaldseiere for et tidsrum av 50 aar regnet fra koncessionens meddelelse (§ 10,2, jfr. ogsaa 10,1).

Reguleringskoncessionen kan ikke overdrages. De utførte reguleringsanlæg eller andel deri kan ikke avhændes, pantsættes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlæg uten i forbindelse med vandfald i samme vasdrag nedenfor anleggene (§ 14,2).

Ved utløpet av den i reguleringskoncessionen for private vandfaldseiere fastsatte tid har staten ret til at kræve avstaat uten godtgjørelse deres andel i reguleringsanleggene med tilliggende grund og rettigheter og med de bygninger og andre indretninger, som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og indretninger staten kan forlange at bli deleier i, avgjøres i tilfælde av tvist ved skjøn (§ 10,3).

Anleggene maa ikke nedlægges uten statsmyndigheternes samtykke (§ 21,2).

2.

I det 35te aar efter at koncessionen er git, skal staten kunne indløse anleggene. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de aar derefter ha samme adgang og saaledes videre hvert 10de aar. Bestemmelsen om indløsning maa være meldt reguleringsanleggenes eier 5 aar i forveien. Indløsningssummen blir at beregne saaledes, at grundstykker og rettigheter samt vandbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med — for de private vandfaldseieres andeles vedkommende — fra drag for amortisation i forhold til den forløpne del av koncessionstiden, mens andet tilbehør indløses for den tekniske verdi efter skjøn paa statens bekostning (§ 10,5, jfr. ogsaa 4).

3.

For den økning av vandkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vandfald eller

bruk i vasdraget, skal disse erlægge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1) pr. naturhestekraft.

Til de amts-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 0,25 pr. naturhestekraft (§ 11,7).

Økningen av vandkraften beregnes med utgangspunkt i vasdragets lavvandføring før reguleringen, som for Mesna ansattes til 2 m.³ sek. Ved beregning av økningen forutsettes det, at magasinerne utnyttes paa en saadan maate, at vandføringen i lavvandsperioden blir saa jevn som mulig (§ 3, 3dje og 4de passus). Hvad der i hvert enkelt tilfælde skal ansees som den ved reguleringen indvundne økning av vandkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet efter indstilling fra vasdragkommissionen (§ 11,1, 2den passus).

Pligten til at erlægge de ovenfor omhandlede avgifter indtræder efterhvert som den ved reguleringen indvundne vandkraft tages i bruk (§ 11,8). De erlægges ogsaa for de aar, i hvilke reguleringen har fundet sted, før nærværende tilladelse blev git.

Et mindre tal, Valentinsen, foreslaar avgiften til kommunerne sat til kr. 1,00.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vandkraften skal der erlægges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen indvunden naturhestekraft. Godtgjørelsen blir at erlægge efterhvert som de forskjellige vandfald i vasdraget tar reguleringsanleggene i bruk (§ 13).

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter, efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og om kontrol med vandforbruket samt angaaende avgivelse av kraft, jfr. post 10, blir forsaavidt de ikke er fastsat av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfælde at gi av vedkommende regjeringsdepartement ef-

1) Brinck og Bugge foreslaar kr. 0,10
 Vasdragdirektøren 0,25
 Valentinsen og Wergeland 0,50

ter indstilling fra Vasdragkommissionen. Avgifter og godtgjørelse har samme pantsikkerhet som skatter paa fast eiendom, og kan inddrives paa samme maate som disse (§ 11,4).

6.

Koncessionæren tilpligtes at forelægge vedkommende departement arbeidstegninger for dammene m. v. og beskrivelse av arbeidet. — Reguleringsanleggene skal godkjendes av vedkommende departement. Deres vedlikehold og drift underlægges offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier (§ 12,10).

7.

Reguleringsdammene skal manøvreres overensstemmende med et reglement, som Kongen paa forhaand utfærdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestaa manøvreringen. Ekspropriationsskjøn kan ikke paabegyndes, før manøvreringsreglement er fastsat (§ 12,12).

Forsaavidt dammene manøvreres i strid med reglementet, kan koncessionshaveren paalægges en tvangsmulkt til statskassen av indtil kr. 2 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

8.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iagttagelser, som i det offentlige interesse findes paakrævet og stille det indvundne materiale til disposition for det offentlige. De tilladte opdemningshøder og de tilladte laveste tapningsgrænser betegnes ved faste og tydelige vandstandsmerker, som det offentlige godkjender (§12,13).

Kopier av alle karter, som koncessionæren maatte ta opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmaaling med opplysning om, hvordan maalingen er utført, særlig om de er tilknyttet landets trigonometriske net.

9.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlag finde sig i enhver yderligere regule-

ring i vedkommende vasdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings-effekt (§ 12, 14).

10.

De vandfalds- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen indvundne driftsvand, er forpligtet til at avgi til den kommune, hvor kraftanlægget er beliggende eller andre kommuner, derunder ogsaa amtskommuner, efter departementets bestemmelse efterhvert som utbygning sker, indtil 10 pct. av den for hvert vandfald indvundne økning av kraften (beregnet som angit i post 3). Staten forbeholdes ret til at erholde indtil 5 pct. av kraften beregnet paa samme maate.

Naar 30 aar er forløpet fra konsessionens meddelelse, kan de samme kommuner uanset den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke kræve avgit yderligere kraft saavidt fornødent til at dække deres eget behov eller til at forsyne deres indvaanere med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri.

Kraften avgives i den form, hvori den produceres. Elektrisk kraft uttages efter departementets bestemmelse i kraftstationen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller indskrænking av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out, maa ikke ske uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet paa at dække produktionskostningerne — deri indbefattet 6 pct. rente av anlægskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet paa denne maate vil bli uforholdsmæssig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vandfaldet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgit efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsessionæren eller i mangel av overenskomst ved skjøn. Denne fastsettelse kan saavel av departementet som av konsessionæren forlanges revidert hvert 5te aar. Hvis eieren leier ut

kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttages fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfælde forlange kraften avgit til samme pris og paa samme vilkaar som leierne av lignende kraftmængder under samme forhold.

Eieren har ret til at forlange et varsel av 1 aar for hver gang kraft uttages.

11.

Ved reguleringsdammen for Søndre Mesnavand skal der træffes saadanne anordninger ved anlægget og i tilfælde i vasdraget ned til Nordre Mesnavand (Bustokelven) samt avgives vand i saadan utstrækning, at den almindelige fløtning paa denne strækning forulempes saa litet som mulig ved reguleringen.

I tilfælde av, at Mesna skal gjøres fløtbar, har reguleringsanlæggenes eiere at utføre anordninger for tømmerets løp gjennom reguleringsdammen for Nordre Mesnavand, likesom de tilpligtes at avgi nødvendig fløtning vand til drift av en tømmerrende.

Spørsmålet om, hvilke forføininger der i henhold til bestemmelseerne i nærværende post blir at træffe og om utredelsen av de hermed forbundne utgifter indbefattet skjønnskostninger, avgjøres i tilfælde av tvist ved skjøn, opnevnt av Kongen.

Skade eller ulempe for fløtningen i Bustokelven, som ikke paa denne maate avhjelpes, blir at erstatte overensstemmende med reguleringsløvens § 16 (§ 19).

12.

Reguleringsanlæggenes eiere skal utføre de foranstaltninger, som amtsveistyreter finder nødvendig, for saavidt mulig at avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten maatte opstaa paa is- og viaterveier.

Departementet kan under særlige omstændigheter gi en vandfalds- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlægget, tilladelse til at benytte driftsvand, som er indvundet ved reguleringen mot en aarlig godtgjørelse til reguleringsanlæggenes eier. Denne

13.

Departementet kan under særlige omstændigheter gi en vandfalds- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlægget, tilladelse til at benytte driftsvand, som er indvundet ved reguleringen mot en aarlig godtgjørelse til reguleringsanlæggenes eier. Denne

godtgjørelse skal i tilfælde av tvist fastsettes av departementet efter indstilling fra Vassdragkommissionen (§ 9,7).

14.

For opfyldelsen av de forpligtelser, som ved anlæggene eller deres drift paadrages likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i koncessionen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement (§ 12,16).

15.

Reguleringskoncessionen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlæggene er beliggende. Et utdrag av koncessionen skal tinglyses som heftelse paa de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpligtelser (§ 14,1).

16.

Alle heftelser, som hviler paa anlæggene, falder bort, naar og i den utstrækning disse i henhold til reguleringskoncessionen gaar over til staten efter postene 1 eller 2 eller begge (§ 14,4).

17.

Reguleringsanlæggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid maatte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontrol med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanlæggenes eier (§ 12,19).

Som nævnt ved tidligere anledninger er anlæggene allerede færdige, hvorfor man har sløffet en række vilkaar, som væsentlig har betydning under utførelsen, jfr. § 12, postene 1—6 og 7 anden passus. Videre har man som forholdene ligger an i nærværende tilfælde ikke fundet grund til at opstille krav paa saadant fond, som omhandlet i § 12,7 første led. Da anlæggene er forholdsvis smaa, har man heller ikke foreslaaet krav om militære foranstaltninger for spærning i krigstilfælde, jfr. § 12,17).

Hvis erstatninger for skade ved foretagendet blir erlagt i form av aarlige beløp til grundeierne, maa koncessionshaveren depone hos vedkommende departement en kontrabok med autorisert sparebank lydende paa det 25-dobbelte beløp, jfr. reguleringslovens § 16, punkt 5.

Der foreligger ikke saadant opplysninger, at man har kunnet oppgjøre sig en mening om, hvorvidt det er nødvendig at opstille dette som et koncessionsvilkaar.

Departementet skal bemerke: Ved den planlagte regulering av Nordøe og Søndre Mesnavand har søkerne paaregnet en kraftinnvinning i Mesnaelven av ca. 7 500 nat. hk. Der er herunder vistnok forutsatt en samtidig regulering av Tyrilielven. Ifølge koncessionen paa denne regulering skal den imidlertid betraktes som efterfølgende. Effekten av Mesnavandenes regulering blir da formentlig noget større.

Efter de foreliggende opplysninger antas den skade og ulempe, som vil bevirkes ved reguleringsforetagendet å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene derved. Ved sin centrale beliggenhet for de her interesserte distrikter er vassdraget særlig skikket til å utnyttes i den almindelige elektrisitetsforsynings tjeneste. Dette er også i første rekke formålet med den projekterte regulering og utbygning av vassdraget. Foretagendet er anbefalt av alle interesserte herredsstyrelser og vedkommende fylkesmenn.

Der er dannet brukseierforening i vassdraget, hvor Lillehammer kommune er hovedinteressent, idet byen efter opgave av 29de maj 1920 eier 306 fallmeter av 350. Foreningens love er i henhold til reguleringsloven av 4de august 1911 § 10 blitt approbert ved kgl. resol. av 5te mars 1915.

Departementet vil i tilslutning til vassdragkommissionen anbefale, at der meddeles koncesjon paa regulering av Mesnavandens, i det væsentlige overensstemmende med den fremlagte plan.

Begge andragender har vært bekjentgjort paa anordnet måte.

Man har utarbeidet et utkast til konse-

sjonsbetingelser, som er vedtatt av brukseierforeningen og Lillehammer kommune. Ved fastsettelsen av betingelsene er der tatt hensyn til, at kraften efter det oplyste skal for den vesentligste del anvendes til lys, varme, gårdsdrift, håndverk og småindustri innen forskjellige kommuner.

Angående avgiftssatsene til stat og kommuner henvises til utkastets § 3. Som godtgjørelse til staten en gang for alle er betinget kr. 1,00 pr. innvunnen natur hk., idet Mesnavatnene antas ikke i sin helhet å være eiendomsrett undergitt.

Angående kraftavgivelse til kommuner og stat, som anbefales satt til henholdsvis 10 og 5 pct., henvises til utkastets § 10.

Reguleringsarbeiderne i Nordmesna er med departementets tilladelse utført og tatt i bruk. Vilkaene vil derfor ha tilbakevirkende kraft til det tidspunkt, da reguleringen blev tatt i bruk.

Utkastet til betingelser er sålydende:

Utkast

til reguleringsbetingelser for Mesnavatnene.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andele i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de private vann-

fallseieres andele av anleggene. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være medt reguleringsanleggenes efter 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således, at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeidet og hus betales med hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens annet tilbehør innløses for den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

3.

Før den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 0,25 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes med utgangspunkt i vassdragets lavvannføring før reguleringen, som for Mesna ansettes til 2 m.³ sek. Ved beregning av økningen forutsettes det, at magasinene utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreder efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk. De erlegges også for de år, i hvilke reguleringen har funnet sted, før nærværende tilladelse blev gitt.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft.

Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert som de forskjellige vannfall i vassdraget tar reguleringsanleggene i bruk.

Meddelte vassdragkonsesjoner:

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og om kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 10, blir for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle å gi av vedkommende regjeringsdepartement. Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

6.

Konsesjonæren tilpliktes å forelegge vedkommende departement arbeidstegninger for dammene m. v. og beskrivelse av arbeidet. Reguleringsanleggene skal godkjennes av vedkommende departement. Deres vedlikehold og drift underlegges offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

7.

Reguleringsdammene skal manøvreres overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes, før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 2.000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

8.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med oplysning om, hvordan målingene er utført.

9.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg fenne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

10.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, etter departementets bestemmelse etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften beregnet på samme måte.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de samme kommuner, uanset den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig kreve avgitt yderligere kraft, såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form, hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjøn.

Meddelte vassdragkonsesjonen.

Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledningen til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

11.

Ved reguleringsdammen for Søndre Mesnavatn skal der treffes sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget ned til Nordre Mesnavatn (Bustokelven) samt avgis vann i sådan utstrekning, at den almindelige fløtning på denne strekning forulempes så litet som mulig ved reguleringen.

I tilfelle av at Mesna skal gjøres fløtbar, har reguleringsanleggenes eiere å utføre anordninger for tømmerets løp gjennom reguleringsdammen for Nordre Mesnavatn, like som de tilpiktes å avgi nødvendig fløtningsvann til drift av en tømmerrende.

Spørsmålet om, hvilke forføininger der i henhold til bestemmelsene i nærværende post blir å treffe og om utredelsen av de dermed forbundne utgifter innbefattet skjønnsomkostninger avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen i Bustokelven, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

12.

Reguleringsanleggenes eiere skal utføre de foranstaltninger, som fylkesveistyret finner nødvendig, forsåvidt mulig å avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten måtte opstå på is- og vinterveier.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hen-

siktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning.

Kraftstation og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således, at anlegget kan sammenluttes og drives underrett med andre lignende kraftanlegg.

Omkostningene ved de forandringer av anlegget, som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide, fordeles i mangel av enighet mellem de forskjellige anlegg, som er interessert i samarbeidet efter bestemmelse av vedkommende departement.

14.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukæier, som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tilladelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

15.

For oppfyllelsen av de forpliktelser, som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

16.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

17.

Alle heftelser, som hviler på anleggene, faller bort når og i den utstrekning disse i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten efter postene 1 eller 2 eller begge.

18.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli

traffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier.

Angående fastsettelse av manøvreringsreglement vil særskilt innstilling bli avgitt.

Der antas ikke å være grunn til å fastsette, at skjønsmenn ved de forestående ekspropriasjoner skal opnevnes av Kongen.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Mesnavassdragets Brukseierforening å regulere Mesnavatnene i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13de august 1920 inntatte betingelser.

10. Gloppen kommune.

(Yderligere fristforlengelse efter konsesjon av 12te november 1913).

Jfr. II nr. 28 og IV nr. 28.

Kgl. resol. av 17de september 1920.

Ved den norske regjerings resolusjon av 12te november 1913 blev der gitt Gloppens Elektrisitetsverk tilladelse til å regulere Breimsvann.

Tilladelsen blev gitt på endel nærmere angitte betingelser, hvoriblandt at arbeidet skulde påbegynnes innen 2 år fra tilladelsens meddelelse og fullføres innen en yderligere frist på 5 år, betingelsenes § 6.

Det til grunn for resolusjonen liggende foredrag og de fastsatte betingelser, findes trykt i Meddelte Vassdragkonsesjoner II side 121 ff.

Ved kgl. resol. av 17de oktober 1914 blev den elektrisitetsverket meddelte regulerings-tilladelse tillatt benyttet av Gloppen kommune på uforandrede vilkår, jfr. Meddelte Vassdragkonsesjoner II side 266.

Ved kgl. resol. av 24de august 1917 blev dernest ovennevnte frister forlenget med 8 år eller henholdsvis til 12te november 1918 og 12te november 1923, jfr. Meddelte Vassdragkonsesjoner IV side 172.

Med følgeskrivelse fra amtmannen i Nordre Bergenhus amt av 6te desember 1918 er til departementet innkommet et andragende fra Gloppen formannskap av 24de september 1918 hvori på kommunens vegne søkes om yderligere forlengelse av terminene for anleggsarbeidenes fullføring inntil et år efter krigens slutt.

Andragendet er sålydende:

«Gloppen kommune søker herved i ærbødighet om utsettelse med regulering av Breimsvann.

Kommunen har i Eidsfossen bygget ut for 1000 hk. Derav er det i bruk ca. 500 hk. til lys, oppvarming og småindustri.

Da krigen fremdeles er igang, og arbeidsforholdene, som følge derav, er vanskelige og utrygge, finner kommunen det økonomisk uforsvarlig nu å fortsette arbeidet.

Man tør be om at reguleringsfristen utsettes til et år efter krigens slutt.»

Ovennevnte fremsendelsesskrivelse fra amtmannen tillater man sig å hitsette:

«Vedlagte ansøking om utsættelse med regulering av Breimsvassdraget oversendes det kongelige departement.

Jeg har altid været av den opfatning, at Breims herred var blitt svært uheldig stillet ved koncessionen angående Breimsvandet. Jeg vil ikke snakke om den private overenskomst angående kirketeigene — den er jo nu utløpet, så der kan kanskje — trods alt — bli spørsmål om en rimelig betaling for de private rettigheter. Men hele koncessionen ligger efter mit skjønn slik, at der skal meget til, forat Breimsbygden skal bli skadesløs. Bygden vil skjæmmes i høi grad, samtrafiken mellem bygdens forskjellige strøk vil vanskeliggjøres, og det er vel at befrygte, at nogen av bygdens beste grønder — Rud og Førde — vil risikere adskillig ved en senkning av Breimsvandet. Hertil kommer også, at

Meddelte vasdragkoncessjoner.

Breimsbygden kan bli uheldig stillet med hensyn til elektrisk kraft, hvis man skal tenke sig en spekulationsutbygning fra Gloppens side med bortleie til storindustri av den overflødige kraft. Det er vel neppe helt at stole på, at Gloppen vilde by Breim særlig billige vilkår med hensyn til kraftleie. Forholdet mellem Gloppen og Breim har i den senere tid været adskillig tilspidset av forskjellige grunde. Under hensyntagen hertil finder jeg det ikke urimelig, at Breim herredsstyre motsetter sig forlængelse av koncessionen. Jeg hadde håpet, at der skulde kunne findes en løsning derved, at Aalfotselskapet overtog koncessionen for Breimsvasdraget. I så fald tror jeg, at Breim vilde kunne gjøre regning på slike vilkår og så stor fordel av utbygningen, at det vil kunne opveie adskillig av ulemperne ved Breimsvandets regulering. Der pågår underhandlinger mellem Gloppens herredsstyre og Aalfotsammenslutningen om en ordning, hvorved Gloppenvasdraget skulde indgå som et supplement til Aalfot-anlægget. Et slikt supplement vil være i høj grad ønskelig også, når saken sees i forbindelse med amtets anden store projekterte sammenslutning — Viksdalsanlægget. Til en begyndelse syntes det, som om Gloppens herredsstyre stillet helt uantagelige vilkår for samarbeide, og jeg uttalte i herredsstyremøtet, at jeg fandt vilkårene ganske urimelige, og at jeg ikke vilde kunne anbefale nogen forlængelse av koncessionen, efter den stilling Gloppens herredsstyre indtog. Imidlertid arbeider nu en komite med saken, og jeg håper, der må kunne findes en rimelig løsning. Jeg vil anbefale, at avgjørelsen av denne an søkning utstår, til det viser sig, hvorledes samarbeidet blir mellem Gloppen og Aalfotsammenslutningen.»

Med den her citerte skrivelse fra amt-mannen fulgte følgende uttalelse innhentet i sakens anledning fra Breims herredsstyre datert 28de november 1918:

Nærværende andragende blev forelagt Breims herredsstyre i lovligt møte den 18de oktober sidstleden hvor der da enstemmig fattedes saadan beslutning:

Breims herredsstyre oppnevner en komite paa 2 mand der sammen med vasdragsingeniøren og 2 mand fra Gloppen anmodes om at utrede spørsmålet om forlængelse av fristen for reguleringen av Breimsvandet i forbindelse med spørsmålet om samarbeide paa grundlag av Gloppenvasdragets tilknytning til eller samtrafik med Aalfotselskapet.

Som medlemmer av denne komite valgtes: Forhenværende ordfører J. Myklebust og lærer I. R. Næss.

I paavente av at faa se resultatet av forhandlingerne har jeg ladet andragendet ligge indtil nu. Imidlertid er her indkommet meddelelse til Breims herredsstyre fra direktjonen for Aalfotselskapet om, at Gloppens elektrisitetskomite har haandgit Gloppenvasdraget til Aalfotselskapet (amtet) men paa saa urimelige vilkaar at direktjonen for Aalfotselskapet ikke kan antage tilbudet.

Senere har spørsmålet været behandlet av Gloppen herredsstyre, men noget resultat av forhandlingen har jeg ikke mottat, kun har jeg mottat en skrivelse fra ordføreren i Gloppen datert 17de november d. a. med anmodning om at andragendet om utsættelse av reguleringen av Breimsvand maa bli behandlet straks, hvilken skrivelse vedlægges.

I møte av Breims herredsstyre den 27de november 1918 behandledes som sak nr. 11: Skrivelse fra ordføreren i Gloppen med henstilling til herredsstyret uopholdelig at behandle det fra Gloppen kommune tidligere indsendte andragende om forlængelse av tidsfristen for reguleringen av Breimsvand.

Enstemmig besluttedes: Andragendet indvilges ikke. Herredsstyret kan heller ikke anbefale nogen utsættelse av koncessionstiden.

Riktig avskrift av beslutningerne bevidnes:

Breims formandskap den 28de november 1918.

B. Bøgstad,
ordfører.»

I kontinuasjon til det innsendte andragende har dernest Gloppen kommune inn-gitt en nærmere utredning i saken, hvor-i også er berørt spørsmålet om Gloppenvasdragets tilknytning til Aalfot-anlægget.

Nevnte skrivelse datert 7de desember 1918 undertegnet av kommunens ordfører og formannen i styret for Gloppens elektrisitetsverk hitsettes:

«Med di vi viser til søknaden fraa Gloppens kommune dagsett 24de september d. a. um utsetjing med regulering av Breimsvatnet skal vi vyrdnadsfullt paa nytt leggja fram for det høgde departement grunnarne for søknaden med opplysning um dei umstende som er komme til etter at søknaden var send.

Vi vil ogsaa faa visa til «Betingelser for regulering av Breimsvand», post 6, 2det punkt som lyder soleis:

«Ved tidsberegningerne medregnes ikke den tid som paa grund av overordentlige tildragelser (vis major) har været umulig at utnytte.»

I medfør av denne punkt hev Gloppens heradstyre gaatt ut fraa som nokorlunde visst at det vilde verta gjeve løyve til utsetjing med nemnde regulering.

Som det høgyvrde departement veit, hev tilhøvi i det siste vore «overordentlige».

For ein kommune som Gloppen er det økonomisk set mest raadlaust aa gaa til regulering no, og desuten er det no mest umogleg aa faa tak i fleire av dei ting, ein treng til eit slikt arbeid.

Sidan nemnde søknad var innsend til departementet gjenom N. B. amt, hev «Aalfot interkommunale kraftselskap» sendt spursmaal til styret for Gloppens elektrisitetsverk um Gloppens kommune er viljug til aa yverdraga til kraftselskapet kommunen sine eigedomar med innløyse og kontrahera rettar i Gloppenvasdraget og Breimsvatnet med reguleringsretten.

N. B. amt er interessera i nemnde kraftselskap med 1/20.

Styret sa seg viljugt til aa underhandla um dette, og den 20de oktober d. a. kom vassdragsingeniør A. Møllø Christensen til Gloppen med fullmakt fraa Aalfot interkommunale kraftselskap til aa underhandla med styret for Gloppens elektrisitetsverk um yverdraging av vassdraget.

Det vart daa uppsett ei handgjeving til Aalfotselskapet paa kommunen sine eigedomar og rettar i vassdraget, undanteke det ferdigbygde elektrisitetsverk med leidningsnett og ei kraftmengd paa 1500 turbinhestekrefter, som nokorlunde svarer til laagvassføring i Eidsfossen utan regulering.

I møte i direksjonen for Aalfot kraftselskap den 23de oktober d. a. vart nemnde handgjeving ikkje godtekt.

Gloppens heradstyre hadde saki fyre i møte den 16de november d. a. Amtmann J. Christensen var med paa møtet, og etter hans framlegg vart det valt ei nemnd paa 5 mann som skulde underhandla vidare um yverdraging av vassrettarne.

Paa spursmaal opplyste herr amtmanden i same møtet at søknaden fraa Gloppens kommune til departementet um utsetjing med reguleringsarbeidet var av honom send til Breims heradstyre, som endaa ikkje hadde sendt søknaden attende.

I skriv fraa ordføreren i Breim til ordføreren i Gloppen dagsett 28de november d. a. vert meldt at Breims heradstyre i møte den 18de oktober hev som sak nr. 11 tilført protokollen soleis:

«Andragende fra Gloppens kommune til Kongen om utsettelse med regulering av Breimsvand øversendt Breims heradstyre fra amtmanden til uttalelse.

Amtmanden var tilstede under denne saks behandling. Amtmanden fremsatte saadant forslag:

Breims herredsstyre opnøyner en komite paa to mand som sammen med vassdragingeniøren og to mand fra Gloppen anmodes om at utrede spørsmålet om forlængelse av fristen for regulering av Breimsvandet i forbindelse med spørsmålet om samarbeide paa grundlag av Gloppenvasdragets tilknytning til eller samtrafik med Aalfotselskapet.

Forslaget vedtokes enstemmig.

Som medlemmer av den i forslaget nevnte komite valgtes liketedes forhenværende ordfører J. Myklebust og lærer J. Næss.»

Og vidare at Breims heradstyre i møte den 27de november d. a. hev gjort slikt vedtak i same sak:

«Andragendet indvilges ikke. Herredsstyret kan heller ikke anbefale nogen utsættelse av koncessionstiden.»

I tilhøve av dette vil vi faa gjera det høgvyrde departement merksom paa:

1. At Aalfot interkommunale kraftselskap ynskjer aa faa kjøpa Gloppen sine eigedomar i Gloppenvassdraget og Breimsvatnet.
2. At Nordre Bergenhus amt er interessera i selskapet med 1/20.
3. At det er meiningi at ogsaa Breim og Gloppen og desuten Innvik og Stryn herader i tilfelle skal gaa inn i det nemnde interkommunale kraftselskap.
4. At Breims heradstyre under disse omstende etter framlegg av amtmannen — sette ut aa svara paa søknaden fraa Gloppen til departementet paa uviss tid.
5. At Breims heradstyre fyrst tek avgjerdsla i saki etter den tid daa Gloppen skulde ha teke til med reguleringsarbeidet, og at svaret daa er avvisande.

Etter den stoda Gloppen kommune med dette er kommen i vert det so mykje meir um aa gjera for oss aa faa utsetjing.

I tilfelle det vert so at Gloppen heilt eller delvis kjem til aa yverdrage sine eigedomar til Aalfotselskapet — som det truleg vert, ifall Gloppen kommune vert boden rimelige vilkor — vilde det verta svært ulagleg for baade parter um Gloppen skulde verta nøydd til aa taka til med regulering fyrr det er ende paa underhandlingarne.

Og vert det ikkje yverdraging, er det ei stor velferdssak for Gloppens kommune aa faa utsetjing med reguleringsarbeidet til det atter vert nokorlunda normala tider.

Det som no er utbygt av vassdraget, er langtifraa nok til kommunen sitt eige bruk til ljøs, jordbruksdrift, koking, oppvarming, småindustri o. m.

Vi vil derfor vyrdnadsfullt atter be det høgvyrde departement um aa gjeva den ut-

setjing med reguleringi som kommunen hev søkt um.»

I skrivelse til fylkesmannen i Sogn og Fjordane av 20de januar 1919 fant departementet å burde innvilge i foreløbig utsettelse med reguleringens påbegynnelse under sakens behandling, idet man samtidig utba sig meddelelse om det mulige resultat av de innledelede forhandlinger angående Gloppenvassdragets tilknytning til Aalfotanlegget.

Man forela paa samme tid utsettelsesandragendet for Vassdragkommisjonen til erklæring.

Under 30te juni 1920 er imidlertid Gloppen Elektrisitetsverk på kommunens vegne fremkommet med et nytt andragende i saken, denne gang på et endret grunnlag.

Elektrisitetsverket har nu under utarbeidelse planer for en mindre og billigere regulering, som skulde gi kraft nok til Gloppens kommune og desuten til Breim og Innvik kommuner om disse skulde ha interesse av sådan kraftforsyning fra Eidsfoss i Breimselv. Denne mindre regulering er forutsatt å inngå som ledd i den tidligere koncederte plan.

Andragendet er sålydende:

«Gloppens kommunale Elektricitetsverk søker med dette det høgvyrde departement um løyve til utsetjing med regulering av Breimsvatnet, soleis at kommunen kann ta til med reguleringsarbeidet naar planerne for reguleringi er ferdige og godkjende av departementet, likevel so tidleg at reguleringsarbeidet kann vera ferdigt i januar 1925.

Vi skal vyrdnadsfullt opplysa at den av departementet gjevne konsesjon gjeld ei regulering paa 2 m. oppdæmning og 4 m. tapping; i alt ei regulering paa 6 m.

Daa det i desse tider er vanskeleg aa faa leiga burt elektrisk energi til industrielt bruk, og det ikkje trengst so stor regulering til elektrificering av bygdene kring Eidsfossen vil det falla tungt for kommunen aa regulere til 6 m., med di ein stor part av den ved slik regulering innvunne kraftmengd vilde koma til aa liggja unytta i lenger tid.

Etter oppmoding av Gloppens Elektrici-

tetsverk, hev. Difor overingeniøren i fylket, herr A. Mollø Christensen, i arbeid planer for ei mindre og billegare regulering, som skulde gjeya kraft nok til Gloppen kommune og desutan til Breim og Innvik kommunar, um desse skulde ha interesse av aa faa kraft fraa Gloppen.

Den mindre regulering er tenkt som led i den store konsederte regulering, soleis at ein seinare kann gjera resten av reguleringsarbeidet, byggt paa den mindre regulering.

Planerne for denne mindre regulering skal verta fyrelagde det høgvyrde departement so snart dei er ferdige.»

Andragendet blev forelagt Vassdragkommissjonen med anmodning om uttalelse i saken etter det således foreliggende.

Av kommissjonens uttalelse i møte 19de august 1920 tillater man sig å hitsette:

«Vassdragkommissjonen har med utgangspunkt i fylkesmannens skrivelse av 6te desember 1918 ventet med å uttale sig i nærværende sak. Da kommissjonen imidlertid nu skal opheves, har man funnet å burde sende saken tilbake til det ærede departement med den bemerkning, at man efter de foreliggende opplysninger bør stille sig velvillig til andragendet således at tidspunktet for reguleringsarbeidets fullførelse utsettes til 1925. Til spørsmålet om foreløbig å gjennomføre reguleringen i mindre utstrekning enn oprindelig planlagt bør man formentlig vente med å ta standpunkt til de bebudede planer foreligger.

Det tilføies at man er ubekjent med hvorledes stillingen er med hensyn til den antydede overdragelse til Aalfot sammenslutning.»

Departementet finner på grunnlag av det ovenfor anførte med Vassdragkommissjonen at man bør stille sig imøtekommende til andragendet forsåvidt angår en utsettelse med reguleringsarbeidets fullførelse til 12te november 1925.

Under hensyn til sakens stilling antar man derhos at terminen for arbeidets påbegynnelse bør forlenges til 12te november 1922, idet man dog forutsetter at herved in-

tet vil være foregrepet m. h. t. spørsmålet om samtykke til et eventuelt andragende fra konsesjonæren, Gloppen kommune, om tilladelse til foreløbig kun å iværksette reguleringsplanen i en mindre utstrekning, der angivelig skal kunne tilfredsstillte det aktuelle behov for elektrisk energi til almene formål såvel i Gloppen som i Breim og Innvik kommuner.

Man tillater sig derfor å

innstille:

De ved kgl. resol. senest av 24de august 1917 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av regulering av Breimsvann forlenges henholdsvis til 12te november 1922 og 12te november 1925.

11. Selbu kommune.

(Regulering av Slindvatnene).

Kgl. resol. av 17de september 1920.

Gjennem fylkesmannen i Sør-Trøndelag fylke er med påtegningskrivelse av 12te september 1919 til departementet innkommet et andragende fra Selbu herredsstyre om konsesjon til regulering av Lille og Store Slindvatn i Selbu mellom kotehøidene 349,0 og 353,0 m. over havet, altså med en effektiv reguleringshøide av 4,0 m.

Andragendet, dat. 8de september 1919, er sålydende:

«Selbu herredsstyre har i møte den 6te september iaar fattet beslutning om at utbygge faldet i Slindelven fra Nedre Slindvand av i overensstemmelse med ingeniørene Grøndahl og Kjørholts planer av 14de august dette aar.

Ved første utbygning forutsattes i planene at Lille og Store Slindvand reguleres mellom cotene 349,0 og 353,0.

Man tillater sig herved at ansøke om tilladelse til at utføre denne regulering. Den nuværende dam for Lille Slindvand muliggjør en regulering av dette mellom cotehøidene 350,20 (luketærskel paa 350,0) og 351,20

Meddelelse vassdragkonesjonene:

og Store Slindvand mellom cotehøidene ca. 350,00 og 351,00.

Ved den planlagte regulering vil oppnaas at faa et magasin paa ialt 12,5 mill. m.³. Det nuværende magasin er omtrent 5,00 mill. m.³, saaledes at den effektive økning utgjør 7,5 mill. m.³. Etter reguleringskurven for 1914-15 vil dette medføre en økning av den regulerede vandføring fra 760 til 1325 l/sek. eller med 880 natur hk. paa en bruttosaltdhøide av 116,5 m.

Reguleringen vil ikke medføre nogen skade eller ulempe for almene interesser. For færdseien vil anslaget bety en fordel forsaavidt som det skaffes en ny veiforbindelse over dammen for Lille Slindvand og likesaa fra Gulsetgaardene over Slindelven til kraftstationen. Fløtning vil kunne foregaa paa samme maate som hittil og fisket maa antages at ville bli bedre da ernæringsforholdene for fisken blir gunstigere.

Ved den nuværende dam, hvis krone ligger paa cote 351,00 gaar vandet ved flom over den sidste. Flomvandstand kan lavt regnet sættes til cotehøide 352,00.

Etter regulering vil flommen kun rent undtagelsesvis gaa høiere end til cote 353,00. Vandenes overflate er efter det av Nordenfjeldske opmaaling optatte kart 358,5 ha. ved cote 352,0 og 389,0 ha. ved cote 353,00. Det areal som ved reguleringen sættes under vand er saaledes 30,5 ha. Regnes skadegrænsen op til cote 354,0, økes arealet til 397,5 — 358,5 = 39,0 ha.

Grunden er skoggrund og i noksaa stor utstrækning myrlendt, saa værdien er relativt liten.

Forslag til reglement for manøvreringen av dammen for Lille Slindvand følger hoslagt.

Fra den planlagte kraftstation til Selbusjøen har Slindelven et fald paa ialt avrundet 78 m. paa en elvestrækning av ca. 4000 m. Det antages at ca. 65 m. faldhøide fra Haldofossen av senere med fordel vil kunne utbygges. Foruten et Slindelven vil den planlagte regulering komme til nytte i de forskjellige fald i Nidelven mellem Selbusjøen og Trondhjemsfjorden.

Samtligge eiere av grund støtende til Slindelven og Nidelven er blitt forespurrt om de ønsker at delta i dannelse av brukseierforening eller paa anden maate delta i reguleringen; men svaret er benegtende fra alle, som har svart paa henvendelsen, saaledes ogsaa fra Trondhjems Elektrisitetsverk og Fjæremfossens kommunale kraftselskap.

Den ved reguleringen i vassdraget indvundne kraft skal benyttes til herredets eget behov eller til at forsyne dets indvaanere med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri og eventuel jernbanedrift.

Andre herreder end Selbu berøres ikke ved reguleringen. Man tillater sig derfor at henstille at vandfaldet blir fritat for avgifter saavel til kommuner og til staten samt at koncessionen gives for ubegrenset tid.

Videre andrages om at der sættes mest mulig lempelige vilkaar m. h. t. reguleringslovens § 12. Saavel Store som Lille Slindvand antages at være privat eiendomsret undergit.

Man tillater sig ogsaa at oplyse at det planlagte anlag ikke vil komme til at kollidere hverken med andre kommunale anlag eller med fylkesplanen for Sør-Trøndelag. I sin utredning av denne har nemlig professor Heggstad forutsat at Selbu herred skal danne eget utbygningadistrikt med kraftanlag i Slindelven, saaledes som den vedlagte plan gaar ut paa.

Bilag: 1) I Mappe indeholdende utredning med planer for utbygning i Slindelven.

2) Forslag til manøvreringsreglement for reguleringsdammen for Slindvandene.

3) Bekræftet avskrift av herrhedsstyrebekendtgørelse.

De i andragendet påberopte bilag tillater man sig å vedlegge.

Paa foranledning har vassdragdirektøren under 19de november 1919 avgitt følgende uttalelse angående andragendet:

Etter de foreliggende planer akter Selbu kommune å bygge ut et 116,5 m. høit

fall i Slindelven, som løper ut i Selbusjøen, med sikte på å forsyne herredet med elektrisk energi. Der er projektert reguleringer i Lille Slindvatn, Store Slindvatn og Østrungen, likesom der ogsaa er planlagt overføring av vann fra Østrungen, hvis avløp nu støter sammen med Slindelven litt nedenfor den projekterte krafttassjon. Foreløbig er det kun hensikten å regulere Slindvatnene og heller ikke disse til full høide. Ved den første utbygning tenkes de regulert mellom kotene 349 og 353 ved anbringelse av en dam i Lille Slindvatn som demmer begge sjøer samtidig med at der foretas en utdypning av forbindelsen mellom de 2 vann, således at reguleringshøiden på det nærmeste blir effektiv også for Store Slindvatn. Den nuværende dam for Lille Slindvatn muliggjør efter det foreliggende regulering mellom kotene 350,2 og 351,8 og for Store Slindvatn mellom 350,3 og 351,8. Da flomvannstanden lavt regnet er oplyst å kunne settes til kote 352 dreier det sig her således om en opdemning av ca. 1 m. over flom.

Med det opnådde magasin, som er angitt til 12,5 mill. m.³ er der påregnet en regulert vannføring på 1925 l/sek. Med den gamle regulering er det tilsvarende forutsatt opnådd 760 l/sek., så foretagendet skulde bringe en økning av 575 sekl. motsvarende 880 nat. hk. i kommunens fall. Den samlede kraftmengde i dette fall utgjør ca. 1000 turb. hk. Der er regnet med en belastningsfaktor på 0,5 således at man ved første utbygning skulde få ca. 2000 turb. hk. som maksimum.

I andragendet er anført at reguleringen ikke vil medføre nogen skade eller ulempe for almene interesser. Flotningen vil kunne foregå på samme måte som hittil, og fisket mener søkeren vil bli bedre enn før. Forutsettes flommen efter regulering å kunne gå op til anslagsvis 353,50 og den gamle flom forutsettes å løpe av på 352, vil der bli satt under vann 30,5 ha. som er angitt å være skoggrunn, i nokså stor utstrekning myrlendt, så verdien skulde være relativt liten.

Foruten i Slindelven vil reguleringen komme til nytte i de forskjellige vannfall i Nidelven mellem Selbusjøen og Trondhjems-

fjorden. Samtlige eiere angis å være blitt forespurt om de ønsker å delta i dannelsen av en bruksierforening, men svaret er benektende fra dem som har svaret, således også fra Trondhjems elektrisitetsverk og Fjæresøfossens kommunale kraftselskap. Det fremgår av andragendet at bare Selbu kommune berøres med reguleringen. Videre anføres det at anlegget ikke vil komme til å kollidere hverken med andre kommunale anlegg eller med fylkesplanen for Sør-Trøndelag, idst professor Heggstad i sin utredning har forutsatt at Selbu herred skal danne eget bygningsdistrikt med kraftanlegg i Slindelven.

Der er i den medfølgende plan opstillet omkostningsoverslag for første utbygning, basert på dagens priser. Forutsatt bare 1 maskin på 1000 hk. lyder det for regulering og utbygning på kr. 1 060 000,00 motsvarende henimot kr. 1100,00 pr. hk. Innsattes der straks 2 maskiner à 1000 hk. kommer man op i henimot 1 300 000,00. Utgifter til overføring er ikke medregnet i disse tall. Heller ikke vannfallets verdi og grunnavstøelse.

Det kan ha sin interesse å nevne at der i den av Trondhjems elektrisitetsverk utarbejdede plan for regulering av Nidelvens vassdrag ikke var anført noget bestemt med hensyn til reguleringshøiden i Slindvatnene. Der regnedes approksimativt med et magasin på 15 mill. m.³ som man tenkte sig at brukenes eiere sannsynligvis vilde gjennomføre. Selbu kommunes fremtidige plan går adskillig videre idet der i Slindvatnene og Østrungen regnes med magasiner på tilsammen 39 mill. m.³.

Vassdragdirektøren har efter det foreliggende i det væsentlig å bemerke til den opstillede beregning over vannføringer og kraftmengder. Uaktet opplysningene angående den grunn som berøres ved reguleringen er temmelig sparsomme tarde de dog være brukbare til bedømmelse av hvorvidt den ønskede tilladelse kan meddeles.

Vassdragdirektøren finner efter gjennemgåelse av de innsendte tegninger inder væsentlig å bemerke til de skematisk viste anordninger.

Meddette vassdragkonesjoner.

Man går forøvrig ut fra at der hvis den ansøkte reguleringstilladelse meddeles som vanlig betinges kontroll med anleggets utførelse så at detaljtegninger blir innsendt til godkjennelse før arbeidet igangsettes.

Vassdragdirektøren har antatt det overflødig ved nærværende anledning å gå inn på det medsendte forslag til manøvreringsreglement, idet jeg går ut fra, at der vil bli anledning til å uttale sig herom senere.

Da andragendet bare omfatter første utbygning har jeg kun behandlet dette byggestadium. Dette så meget mere som der ikke er medsendt opplysninger til bedømmelse av hvorvidt betingelsene for tilladelse til den projekterte yderligere regulering av vassdraget — herunder overføring av Sørungen — er tilstede. Disse spørsmål får man ta standpunkt til når den tid kommer.»

Under 14de november s. å. fremkom Selbu formannskap med anmodning om foreløbig tilladelse til påbegynnelse av de forbedrende arbeider for reguleringens gjennomførelse, idet der anførtes at det var av interesse for kommunen snarest mulig å komme igang med arbeidet.

Departementet fant etter å ha innhentet vassdragdirektørens erklæring herom, i skrivelse til fylkesmannen i Sør-Trøndelag av 3dje februar 1920 å kunne innvilge i arbeidets påbegynnelse på betingelse av at anlegget undergås sedvanlig teknisk kontroll av Vassdragesenet.

Det var dog herved en uttrykkelig forutsetning at intet blev foretrep med hensyn til konsesjonsakens avgjørelse.

Reguleringsandragendet har vært behandlet av Vassdragkommisjonen i møte den 3dje desember 1919, hvor der ifølge skrivelse av 6te s. m. blev tilført protokollen bl. a. følgende:

Vassdragkommisjonen skal bemerke følgende:

For bedømmelse av spørsmålet om hvorvidt andragendet bør innvilges har man på den ene side fordelene ved reguleringen representert av kraftinnvindingen som av

søkeren er beregnet til 800 natur hk. i det kommunen tilhørende 116 m. høie fall i Slindelven. Hertil kommer økningen i det nedenforliggende 73 m. høie vannfall som efter innhentet underhåndsoplysning tilhører Thomas Angells Stiftelser. Endelig har man økningen i de tilsammen ca. 150 m. høie fall i Nidelven nedenfor Selbusjøen. På den annen side står skaden og ulempen, til hvis bedømmelse det er oplyst at man vil sette ander vann 80,5 ha. skoggrunn, som er angitt å være myrlendt i nokså stor utstrekning. Hertil kommer skaden på det nær ned til opdemningsgrensen liggende areal som vil bli vannsykt og virkningen på fiske og fløtning m. v. Vassdragkommisjonen antar efter de foreliggende noget sparsomme opplysninger, at lovens betingelser for meddelelse av den ansøkte reguleringstilladelse er tilstede og den anbefaler derfor andragendet innvilget.

Det fremgår av dokumentene, at der består en ca. 1,5 m. regulering i de omhandlede 2 vann, og at ansøkeren regner med at denne regulering er effektiv for utjevning av vannføringen. Det turde være grunn til når man i sin tid skal fastsette kraftøkningen for bedømmelse av avgiftsbeløp m. v. å få bragt på det rene, hvorvidt den gamle regulering var fullt effektiv i reguleringsøiemed. Man har inntrykk av at dens egentlige hovedhensikt har været fremme av fløtningen. Nærmere skal kommisjonen ikke uttale sig på dette tidspunkt.

Under drøftelsen av betingelsene har man hat for øie at der nylig, nemlig under 6te juni 1919 er gitt tilladelse til å regulere Selbusjøen og i forbindelse med denne en rekke mindre sjøer der har avløp til Selbusjøen og som i det store og hele ikke kan skjønnes å adskille sig vesentlig fra den regulering det her er spørsmål om. Det synes derfor naturlig å opstille de samme betingelser her, så meget mere som en rekke av vilkårene får anvendelse overfor vannfall i Nidelven hvor det av praktiske grunner vil være meget heldig at vilkårene såvidt mulig faller sammen.

Nævnte betingelser går i hovedsaken ut på tilladelse på ubegrenset tid for de fall

som tilhører staten eller norske kommuner og på 50 år for andre falleiere. Med hensyn til innløsningsrett henviser kommisjonen til sin for nylig avgitte uttalelse angående Tromsø kommunes andragende om konsesjon på regulering av Skarsfjordsvassdraget på Ringvassan. Kommisjonen har her i sin almindelighet behandlet spørsmålet om innløsningsrett likeoverfor reguleringsstilladelser som gis på ubegrenset tid. Under hensyn til, hvad der er anført, finner kommisjonen ikke å kunne foreslå medtatt noget vilkår likeoverfor søkeren om innløsningsrett, selv om den absolutt mener at der også i tilfelle som dette burde være adgang til å medta en sådan bestemmelse.

Av hensyn til fösseeiere, som eventuelt senere, og da for en bestemt tidsfrist måtte komme til å inntre som medeiere i reguleringsanlegget, bør der imidlertid inntas bestemmelse om innløsningsrett vedkommende deres andel, hvorfor kommisjonen i betingelsesens post 2 har fornet en sådan.

Afgiften til staten og kommunene blev i Selbukonsesjonen fastsatt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 1,00 pr. natur hk. og godtgjørelse til staten engang for alle til kr. 2,00. Der betingedes avgitt til kommunene en meget stor del av den innvundne kraft, nemlig 45 % og til staten 5 %.

Vassdragkommisjonen finner ingen grunn til å gjøre disse vilkår anderledes når det gjelder Slindvatnens regulering. Dog bør man vel innskrenke sig til de vanlige satser for kraftavståelse fra fallene i selve Slindelven og her også bare for den del som ikke måtte tilhøre norske kommuner. Man minder i dene forbindelse om at elven i sin helhet ligger innen Selbu, og at kraften i kommunens fall skal brukes til herredets forsyning. Da den samlede påregnelige energimengde synes å stå i et rimelig forhold til hvad herredet kan forutsettes å ville trenge, og det ser ut til at de tilgrensende kommuner, hensiktsmessig bør få sin kraft fra andre fall, antas der ikke å være grunn til å behefte Selbus anlegg i Slindelven med plikt til kraftavståelse til kommuner. Heller ikke foreslås der

fra dette nogen avståelse til staten. Det nedenforliggende Thomas Angells stiftelse tilhørende fall bør antagelig få plikt til kraftavståelse med de normale satser, henholdsvis 10 og 5 % til kommuner og staten. Vedrørende den blandt betingelsene foreslåede post 18 — omhandlende manøvreringsreglementet — må følgende bemerkes:

Når det i planene er antydnet at søkeren skulde benytte døgnregulering, så har kommisjonen forutsatt at manøvreringsreglementet kommer til å inneholde bestemmelse om at vannslipningen om fornødent skal skje også med nedenforliggende falls tarv for sig.

Av de for Selbureguleringen opstilte betingelser har man sløffet nogen få, der antas å være upåkrevet eller overflødige. For det første disses post 13 om å stille penger til rådighet til almindelig virksomhet m. v. blandt anleggsarbeiderne, idet anlegget er relativt litet og ikke meget avsides beliggende. Nr. 16 om å erstatte vedkommende fattigkommune mulige utgifter til fattigunderstøttelse av anleggsarbeidere trenges antagelig ikke, idet den kommune innen hvis grenser anleggene er beliggende er byggherre.

Endel av de øvrige betingelser har måttet omformes noget med sikte på de foreliggende særlige forhold. Man nevner spesielt nr. 3 om beregningen av kraftøkningen og nr. 17 om reguleringsforhold til veier og broer, hvis siste to passuser er antatt å være overflødige.

Forøvrig faller vilkårene, så nær sammen med de for Selbureguleringen opstilte, at de ikke trenger nogen nærmere begrunnelse. Man tilføier bare at der er medtatt et nytt punkt, nemlig nr. 23 om at der skal være adgang for vannfalleiere som ikke er medeier i reguleringen til å bruke vannet mot årlig godtgjørelse, jfr. lovens § 97.

I henhold til ovenstående anbefaler Vassdragkommisjonen at Selbu kommune får tilladelse til å regulere Slindvatnens mellom kotene 349 og 353, og forøvrig i det vesentlige overensstemmende med den foreliggende plan.

Tilladelsen forelæs gitt på følgende

Betingelser.

1. Reguleringskomsjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget gjelder komsjonen for disses vedkommende i femti år fra komsjonens datum.

Ved komsjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andele i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskomsjonen kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40de år etterat komsjonen er gitt skal staten kunne innløse de andele i reguleringsanlegget, som måtte tilhøre eiere, for hvem reguleringstilladelsen er tidsbegrenset. Bestemmelsen om innløsning må være meldt eierne 5 år i forveien.

Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til, at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi tilsvarende hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen men med fradrag for amortisasjon i 50 år.

For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjøn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjøn av uvillige menn på statens bekostning.

Komsjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som innvinnes ved reguleringen skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. natur hk.

Til de fylkes, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. natur hk.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet ved tidligere tillatte reguleringer i vassdraget. Ved beregning av økningen forutsettes det, at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet efter innstilling fra Vassdragkomsjonen.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse engang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnen natur hk. Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og om kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21 blir for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle å gi av vedkommende regjeringsdepartement efter innstilling fra Vassdragkomsjonen. Avgifter og godtgjørelsen har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan mindrives på samme måte som disse.

6.

Komsjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at

arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av vedkommende departement. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

7.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjon er gitt og fullføres innen en yderligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vi major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

8.

Arbeidet skal såvidt mulig utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Norsk arbeid og norsk materiell anvendes forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

9.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbød for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til al-

menyttig siemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører opfylder sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smugghandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

12.

Såfremt særskilt politiovern i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes, nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

14.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister eller å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyre bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istand-

settelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øst ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

16.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning departementet måtte forlange å anlegge og drive fiskeutklekningsanstalter i vassdraget. Planer og nærmere bestemmelser herfor fastsettes av departementet.

17.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøimed.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

19.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte ha opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han skal vederlagsfritt avgi forhødent driftsvann til mulige senere kanallegg for statens regning.

21.

Til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, kan der efterhvert som utbygning skjer kreves avgitt en viss andel av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3) efter følgende grenser:

For vannfall nedenfor Selbusjøen inntil 45 % og for vannfall ovenfor Selbusjøen (som ikke tilhører staten eller norske kommuner) inntil 10 %.

Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 % av kraften i samtlige vannfall beregnet på samme måte.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 % rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 %. Herunder regnes med gjennemsnitt for samtlige samme vannfallseier tilhørende vannkraftanlegg.

Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren, eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledningen til nogen av leietagerne kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere

av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har for levering av iantil 10 % kraft til kommuner og 5 % til staten rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. For levering av yderligere kraft til kommuner kan eieren forlange et varsel av 3 år.

For 20 % av den til kommuner betingede kraft må begjæring om avståelse være fremsatt innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum og for 15 % innen 15 år derefter.

Krav som senere måtte fremkomme kan alene forlanges imøtekommet etterhvert som kraften blir ledig.

For de resterende 10 % til kommunene og statens 5 % gjelder ingen frist for frømsættelse av begjæring.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tilladelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet etter innstilling fra Vassdragkommisjonen.

23.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette, samt avgi vann i sådan utstrekning, at den almindelige ferdseil og fløtning forulempes så litet som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på ferdseilen eller fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Departementet skal bemerke:

For å dekke sitt behov for elektrisk energi til lys, gårdsdrift og lignende almene distriktsformål har Selbu herred ifølge den inngitte plan til hensikt å utnytte fallet i Slindelven fra Lille Slindvass og nedover til Selbusjøen på en strekning av vel 1 km., dog således at det ikke er meningen å bygge ut anlegget for full ydelse med en gang.

For den nu aktuelle første utbygning, der er planlagt for 2000 turbin hk., vil det være påkrevet å iverksette en regulering av Store og Lille Slindvatn mellom kotene 349,0 og 353,0 altså med en reguleringshøide på 4 m., der er tenkt tilveiebragt ved en dam for Lille Slindvatn samt en senkningstunnell fra sistnevnte vann.

Den allerede eksisterende dam for Lille Slindvatn muliggjør angivelig en regulering av dette mellom kotehøidene 350,30 og 351,80 og av Store Slindvatn mellom kotene 350,30 og 351,80.

De nu igangsatte reguleringsarbeider angis av ansøkeren at ville skaffe en effektiv økning i magasinet fra 5 mill. til 12,5 mill. m.³, hvilket motsvarer et tilskudd i den regulerede vannføring på 665 sekl. I henhold her- til påregnes en krafttilvekst av 880 natur hk. på en bruttofallhøide av 116,5 m.

Kraftøkningen vil imidlertid senere bli fiksert etter reglene i lovens § 11 punkt 1 jfr. § 3. Spørsmålet om hvorvidt den gamle regu-

Meddelte vassdragkonsesjoner.

lering var fullt effektiv i reguleringsmed vil herunder bli gjenstand for avgjørelse og vil få betydning for konsesjonsavgiftenes størrelse.

Den skade og ulempe som vil berøres ved heromhandlede reguleringsforetagende antas etter de foreliggende opplysninger å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene derved. Kun Selbu herred vil berøres av reguleringen. Det areal som vil bli satt under vann eller skadet ved den projekteerte opdemning, utgjør etter søkerens oppgave ca. 390 mål skoggrunn, angivelig myrlendt i nokså stor utstrekning.

Almene interesser vil ikke berøres skadelig i nevneverdig grad ved reguleringen. Man henviser i så henseende til de i herredstyrets andragende givne opplysninger idet man samtidig tør fests oppmerksomheten ved de i departementets utkast til konsesjonsbetingelser §§ 16, 18 og 23 inntatte bestemmelser.

Ifølge andragendet har der overensstemmende med lovens § 5 litra g, jfr. § 9 vært gitt alle eiere av nedenforliggende bruk og vannfall anledning til å ta del i foretagendet.

Anlegget vil ikke komme til å kolliderer med andre kommunale anlegg eller med fylkesplanen for Sør-Trøndelag.

Departementet vil således med Vassdragkommissjonen anbefale, at der meddeles reguleringskonsesjon i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan.

I bygningsteknisk henseende har vassdragdirektøren intet vesentlig hatt å bemerke til de i planen skematisk viste anordninger.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Man forutsetter at departementet i tilfelle vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planen.

Man har utarbeidet et utkast til reguleringsbetingelser, der er vedtatt av Selbu herredstyre.

Nevnte utkast er med et par nødvendige avvikelser i sin helhet overensstemmende med de ved kgl. resol. av 6te juni 1919 utferdigede betingelser vedkommende tilladelse for Trondhjems kommune til å regulere Selbu-

sjøen samt Stråsjøen, Borsjøen, Dragtsjøen og Sørungen der alle likesom Slindvatnene har avløp til Selbusjøen.

Man henviser i denne forbindelse til St. prp. nr. 190 for 1918, Innst. S. LVII for s. å. samt til St. forh. for s. å. s. 2589—94 og det til grunn for Trondhjems konsesjon liggende foredrag, der vil finnes inntatt i vedl. avtrykk av Meddelte vassdragkonsesjoner, bind VI side 42 fig.

Da en rekke av vilkårene i det opstillede utkast får anvendelse overfor vannfall i Nidelven, har man funnet det rimelig at vilkårene i de 2 konsesjoner såvidt mulig faller sammen.

Forsåvidt angår vannfall, som tilhører norske kommuner, vil man således anbefale reguleringskonsesjonen gitt på ubegrenset tid. For private vannfallseiere er foreslått en konsesjonstid av 50 år, hvorefter vedkommende vannfallseieres andele i reguleringsanlegget skal tilfalle staten uten vederlag, hvorhos der er betinget innløsningsrett overfor de andele av anlegget, der måtte tilhøre andre enn staten eller norske kommuner. Innløsningsfristen er satt til 35 år fra konsesjonens dato.

Avgiftene til staten er foreslått satt til 50 øre pr. natur hk. og til kommuner kr. 1,00.

Godtgjørelsen en gang for alle foreslås satt til kr. 2,00 pr. natur hk.

Lovens § 11 punkt 7 åpner adgang til å fritta kommuner for reguleringsavgifter, herunder også reguleringsgodtgjørelse en gang for alle, jfr. lovens § 13 siste punktum.

Eventuelle andragender herom vil bli behandlet overensstemmende med de for sådan fritagelse i lovens § 11 punkt 7 opstillede betingelser.

Under henvisning til utkastets post 18 bemerkes at utferdigelse av damreglement vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling.

I post 21 er bestemmelsene i Trondhjems konsesjonens post 23 om kraftavgivelse foreslått bibeholdt med den forandring at der for vannfall ovenfor Selbusjøen avstås inntil 10 procent

Utkastet til betingelsen er sålydende:

Utkast

til betingelser for regulering av Slindvatnene m. v.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disse vedkommende i femti år fra konsesjonens datum.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andele i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjon er gitt, skal staten kunne innløse de andele av anleggene, der måtte tilhøre andre enn staten eller norske kommuner. Benytter staten sig ikke herav skal den, i det 10de år derefter ha samme adgang og således videre hvert 10de år. Bestemmelsen om innløsning må være meldt vedkommende eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således, at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus ansettes til, hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen, mens annet tilbehør takseres efter den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning. Av den således fastsatte sum for det hele anlegg utbetales vedkommende eier en andpart svarende til hans andel i anlegget.

Forsåvidt angår andele av reguleringsanleggene der på innløsningstiden måtte tilhøre andre enn staten og norske kommuner blir i innløsningssummen å gjøre fradrag for amortisasjon i 50 år av grunnstykker, rettigheter, vannbyggningsarbeider og hus.

Anleggene skal ved innløsningen være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre, hvad skjønnet i så høende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som innvinnes ved reguleringen skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. natur hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. natur hk.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet ved tidligere tillatte reguleringer i vassdraget. Ved beregning av økningen forutsettes det, at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntres efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnen natur hk. Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og om kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfn. post 21, blir forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle å gis av vedkommende regjeringsdepartement.

Avgifter og godtgjørelsen har samme pantelikkhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

6.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av vedkommende departement. Anleggene skal utføres på en solid måte. Deres utførelse såvel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

7.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en yderligere frist av 5 år.

I fristerne medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

8.

Arbeidet skal såvidt mulig utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Norsk arbeide og norsk materiell anvendes forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrævet.

9.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for ar-

beide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødetegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for, at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

12.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

14.

Konsesjonæren er i fornøden utstrækning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartementets samtykke berettiget til innledning av arbeidstvister og opptil arbeidene fra bekvemmeligheter eller husholdet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til, i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsattelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren skal ombygge veier, broer og kaier, hvor dette nødvendig gjøres ved reguleringen. Videre skal han utføre de foranstaltninger, som fylkesveistyret finner nødvendig for såvidt mulig å avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten måtte opstå på is- og vinterveier.

Fylkesveistyrets avgjørelse kan innankes for departementet.

16.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning departementet måtte forlange å anlegge og drive fiskeutklekningsanstalter i vassdraget. Planer og nærmere bestemmelser herfor fastsettes av departementet.

17.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget, som skjer i krigstilfelle.

18.

Reguleringsdammen skal manøvreres overensstemmende med et reglement, som

Kongen på forhånd utfordiger. Norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes, før manøvreringsreglementet er fastsatt.

19.

Reguleringsanleggets eier skal, etter nærmere bestemmelse av departementet, utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøide og den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om, hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han skal vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

21.

Til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, kan der efterhvert som utbygning skjer, kreves avgitt av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3): For vannfall nedenfor Selbusjøen inntil 45 procent og for vannfall ovenfor Selbusjøen inntil 10 procent. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 procent av kraften beregnet på samme måte.

Kraften avgis i den form, hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Herunder regnes med gjennomsnitt for samtlige samme vannfalls-eier tilhørende vannkraftsanlegg. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledningen til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder ved konsesjonærens anlegg under samme forhold.

Eieren har for levering av inntil 10 procent kraft til kommunene og 5 procent til staten, rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. For levering av yderligere kraft til kommuner kan eieren forlange et varsel av 3 år.

For 20 procent av den til kommuner betingede kraft må begjæring om avståelse være fremsatt innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum og for 15 procent innen 15 år derefter.

Krav som senere måtte fremkomme kan alene forlanges imøtekomet etterhvert som kraften blir ledig.

For de resterende 10 procent til kommunene og statens 5 procent gjelder ingen frist for fremsettelse av begjæring.

22. Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tilladelse til å benytte driftsvann som er innvannet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

§ 2 A. S

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette samt å avgi vann i sådan utstrekning, at den almindelige ferdsel og fløtning forulempes så litet som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på ferdselen eller fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

25.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort, hvis og når staten i henhold til post 2 innløser anlegget.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Selbu kommune å foreta regulering av Sludvatnene mellom kotene 349,0 og 353,0 i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 17de september 1920 inntatte betingelser.

12. A/S Matrefaldene.

(Yderligere fristforlengelse efter konsesjon av 16de september 1908).

Jfr. I nr. 39 og IV nr. 4.
Kgl. resol. av 17de september 1920.

Ved kgl. resol. av 16de september 1908 blev der meddelt A/S Matrefaldene tilladelse til å erhverve en rekke eiendomme og rettigheter i Masfjorden, Hosanger og Laviks tinglag i Hordaland samt Sogn og Fjordane fylker og til å foreta reguleringsarbeider m. m. i Matre- og Haugsdalsvassdraget sammesteds bl. a. på betingelse av, at regulerings- og utbygningsarbeidene skulde være fullført og driften av anleggene påbegyndt inden 16de september 1920.

Herom henviser man til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» I, side 144—151.

Ved kgl. resol. av 8de mars 1916 blev ovennevnte frist forlenget med 1 år til 16de september 1921 på betingelse av, at selskapet vedlikeholder arbeidsdrift omtrent i samme utstrekning som hittil til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» IV, side 24—27.

Fra A/S Matrefaldene har departementet mottatt et andragende, datert 25de oktober 1919 om yderligere utsettelse med fullførelsen av vannkraftanleggene m. v.

Andragendet er sålydende:

«Ved kgl. resol. av 16de september 1908 har underskrevne A/S Matrefaldene faat konsesjon paa erhvervelse av diverse vassdragsrettigheter m. v. paa vilkaar, som bl. a. fastsetter, at vort selskap skal ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt paa-begyndt anlaggets drift senest den 16de september 1920 (vilkaarenes avsnitt 1, post 2).

Videre er ved kgl. resol. av 8de mars 1916 den nevnte frist for fullførelsen av de omhandlede utbygningsarbeider m. v. forlangt med 1 år til den 16de september 1921, efter Arbeidsdepartementets skrivelse av 31de september 1916. Forlangelsen er gjort betinget av, at

vort selskap — som det i den kgl. resol. heter — vedlikeholder arbeidsdrift omtrent i samme utstrekning som hittil til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

Aktiensjoriteten i vort selskap er senere hen, nemlig høsten 1917, overgaaet fra «Norsk Hydro» til en Bergensk finansgruppe. Det var ved kjøpet de nye interessenters tanke snarest at gaa igang med den endelige utbygning av vandfaldet for industrielt oienmed. Imidlertid viste det sig i tiden efter aktiekjøpet av forskjellige grunde helt ugjærlig at opta arbeider i større stil.

Paa den ene side fandt man det nødvendig kritisk at gjennemgaa det meget vidtløftige tekniske materiale, som forelaa fra «Norsk Hydro»s tid. Og det maatte nødvendigvis for de nye folk, som efter aktieovergangen blev knyttet til selskapet, ta adskillig tid at arbeide sig ind i det foreliggende stof. De nye ingeniører, hvem den tekniske ledelse blev overdraget, fandt heller ikke at kunne gi de for reguleringsarbeiderne foreliggende planer sin tilslutning. Man maatte derfor gaa igang med en indgripende revision av planerne, hvilket atter krevet nye befaringer, undersøkelser og maalinger i marken. — Et væsentlig moment ved denne revision av reguleringsplanerne var det ogsaa, at man — som det av selskapets tidligere korrespondance med Arbeidsdepartementet fremgik — ikke hittil var naaet frem til en utformning av reguleringsplanerne, som baade av departementet ansaaes at tilfredsstillende oprindelig givne konsesjon, og som samtidig gav en rationel løsning av reguleringsproblemalet.

Baade sommeren 1918 og sommeren 1919 har der i henhold hertil paa-gaaet undersøkelser i marken. Og paa grundlag av disse undersøkelser og for optagne kurter og maalinger er der nu utarbejdet en række projekter med sigte paa at konstaterer, hvorledes vassdragene bedst bør nytteggjøres. Vi er nu færdige med dette arbeide og vil samtidig med indsendelsen av nærværende andragende eller ialfald meget snart komme til at fore-

lægge Arbeidsdepartementet projekter over de forskjellige alternativer, som forsaavidt kommer i betragtning, tilikemed de nødvendige utredninger.

Samtidig gjælder det, imidlertid ogsaa, at arbeidsforholdene gjennom krigsaarene efterhvert blev saa ekstraordinære og alt nødvendig materiel og maskineri saa meningsløst dyrt, at man ikke fandt det økonomisk forsvarlig at gaa igang med de større utbyggningsarbeider, dette saa meget mere som arbeidskraften var sterkt beslaglagt ved andre offentlige og private anlag, som allerede tidligere var igangsatt.

Vi fandt det derfor rettest at se tiden an — i motsætning til andre foretagender, som ved en forceret bygning i krigsaarene er blitt belastet saa sterkt, at de, saaledes som forholdene efterhvert har utviklet sig, er kommet i en vanskelig situation.

Vi tilføjer i denne forbindelse, at vi gjennom længere tid har ligget i underhandling med og fremdeles forhandler med et par store kraftkonsumenter om bortleie av kraft. Men dels har de paagjældende nye industrier selv bestemt sig for at la sine anlagsarbeider utstaa av hensyn til de nuværende høie byggepriser, der ogsaa for vedkommende industrier har fremstillet sig som prohibitive. Og dels har forhandlingene foreløbig stanset derpaa, at det ikke var mulig for kraften at opnaa den ekstraordinært høie pris, der maatte motsvare de vældige anlegsgifter, som arbeidets utførelse gjennom heromhandlede periode vilde ha tilfølge.

De arbeider, som har været drevet efter aktiemajoritetens overgang til de nye interessenter, innskranke sig derfor i det væsentlige til dette, at man — foruten at oparbeide nye veie og vedlikeholde de av selskapet tidligere anlagte veie — har bygget et provisorisk kraftverk. Vi har gått til anlegget av dette provisoriske kraftverk med sigte paa at være klar til paa kort varsel at kunne gaa igang med den endelige utbygning, saasnart tiden herfor fandtes at være inde. Det provisoriske kraftverk vil iøvrigt ogsaa sette os istand til at skaffe distriktet kraft for en eller de nuværende forhold rimelig pris, om

der forsaavidt skulde gjøre sig noget behov gjældende, forinden den endelige kraftstation blir bygget. — Det vil etter dette forstades, at de forberedende arbeider i Matre i de sidste aar har været drevet i adskillig større utstrækning end forutsat ved avgivelsen av den kgl. resol. av 8de mars 1916, cfr. ovenfor.

Slik som den økonomiske situation for tiden arter sig, gjælder det ogsaa fremdeles, at det vilde være helt uforsvarlig nu at gaa igang med byggearbeider i stor stil. Under den økonomiske situation, som er indtraadt efter krigens avslutning, og henseet til den pessimistiske stemning, som nu gjør sig gjældende paa det industrielle felt, vilde det foreløbig være forbundet med betydelige vanskeligheter at financiere et foretagende av dimensioner som utbygningen av Matrevassdragene. Industrien her hjemme har i de sidste aar — væsentlig derved, at de under krigen byggede anlag er blitt saa meningsløst dyre — faat en knæk, som ikke saa hurtig vil overvindes. — Men ganske bortsett fra de forutsatte vanskeligheter ved paa dette tidspunkt at reise den fornødne kapital, kan der ikke forretningsmessig være spørsmål om at gaa igang med en millionutbygning av denne art, beregnet paa kraftleverance til industrielle foretagender, under forhold, hvor anlegsgifterne med sikkerhet kan beregnes at ville gaa op i det fjerdobbelte av, hvad de i nogenlunde normale tider vilde andrage til. Like meget sett fra aktionærstandpunkt som fra nationaløkonomisk synspunkt maa det ene rette være, at man avventer bedre tider med rimeligere byggepriser.

Nu har som bekjendt vore koncessionsvilkaar i avsnit I, post 2, 3die led, en bestemmelse, hvorefter «ved tidsberegningerne» (o: ved beregningen av fristen for anlaggets færdførelse o. s. v.) ikke skal medregnes «den tid, som paa grund av overordentlige hindringer» (vis major), herunder indbefattet streik, lockout og deslike, har været umulig at utnytte.

Vi kan ikke være i tvil om, at denne bestemmelse rammer den foreliggende situa-

tion og likefrem gir os krav paa en tilsvarende forlængelse av utbygningsterminen. Forretningssmessig sett, maa utbygningarbeidet i Matre i større stil, ansees gjennom længere tid, at ha været umuliggjort.

Inidlertid skal vi ikke opholde os nærmere herved, idet vi under enhver omstændighet gaar ut fra at det vil findes stemmende med billighet, at der blir indrømmet os en rimelig forlængelse av den omhandlede frist. Og vi ser ogsaa selvsagt gjerne, at saken ordnes gjennom en saadan forlængelse, der vil gi os et sikkert utgangspunkt for våre videre beregninger.

Vi antar, at en forlængelse av ialt 5 aar motsvarende krigsperioden — heri medregnet den ved kgl. resol. av 8de mars 1916 indrømmede forlængelse av 1 aar, vil findes naturlig og rimelig. Og vi tillater os i henhold hertil at andrage om en saadan forlængelse, hvilken altsaa, om den indvilges, vil innebære, at regulerings- og utbygningarbeidene maa være tilendebragt senest den 16de september 1925. Hvis forholdene i de kommende aar stiller sig nogenlunde rimelige, og eftervirkningen efter krigen ikke kommer til at vedvare vventet længe, skulde vi anta, at en forlængelse av denne varighet vil vise sig tilstrækkelig for vort behov.

Vi finder at burde gjøre uttrykkelig oppmerksom paa at en indvilgelse av dette vort andragende forutsettes at være uten indflydelse paa koncessjonens varighet. Kraftanlegget m. v. vil m. a. o. i ethvert tilfælde overgaa til den norske Stat pr. 16de september 1925 cfr. koncessionsvilkårenes avsnitt I, post 8.

På foranledning av fylkesmannen i Hordaland har Masfjorden herredstyre i anledning av andragendet under 27de mai 1920 enstemmig vedtat følgende uttalelse:

«Masfjordens herredsstyre gir de i andragendet anførte grunde om at det for tiden er vanskelig for ikke at sige umuligt, at drive arbeide med omfang som dette, sin fulde tilslutning og vil anbefale at den ansøkte utsettelse indvilges.

Herredstyret har ved forhandling med

A/S Matrefaldene opnaset endel ydelser som erstatning for de lidte skattetap, som påføres Masfjorden ved at der fremdeles ikke sattes noget større arbeide igang.

De i herredstyrets erklæring omhandlede ydelser fra selskapets side gaar ut på følgende:

1. At der leveres fra selskapets provisoriske kraftstasjon i Hummelfoss ved kraftstasjonens vegg og med maskinspenning inntil 100 hk. fra den dag herredet kan motta og nyttiggjøre sig disse til en pris av kr. 30,00 pr. hk. år. Skulde herredet innen hovedanlegget kan levere de i koncessjonen betingede 500 hk. trenge mere kraft, leveres yderligere 150 hk. på samme måte for kr. 70,00 pr. hk. år. Hvis der ved den påtenkte sammenslutning med Gulen og Brekke herreder skulde bli fastsatt en mindre kraftpris gjelder denne ogsaa for Masfjordens vedkommende for de siste 150 hk. Selskapet er villig til å levere de 3 herreder: Brekke, Gulen og Masfjorden inntil 1000 hk. fra den ny utbyggede stasjon.

2. Selskapet betaler herredet i utsettelsestiden kr. 7 500,00 årlig, der erlegges efter skudavis 30te juni og 31te desember, første gang 31te desember 1921.

3. Selskapet vedlikeholder arbeidsdriften i Matre i omtrent samme utstrekning som hittil til beskjæftigelse av den i vedkommende bygd hjemmehørende arbeiderbefolkning efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

Fylkesmannen i Hordaland har under 19de juli 1920 anført, at han ikke har noget å bemerke ved herredstyrets beslutning.

Saken har derefter været forelagt Vassdragkommissionen, som i møte den 19de august 1920 har anbefalt at man av hensyn til de meget betydelige vanskeligheter av forskjellig art som krigen har medført, stiller sig velvillig til tanken om utsettelse. Dog bør den under hensyn til kommunens interesser og til stillingen på arbeidsmarkedet søkes truffet en ordning hvorved der ikke blir nogen stans i arbeidsdriften. Kommis-

Meddelte vassdragkonsesjoner.

sjonen foreslår derfor, at en eventuell tillatelse til utsettelse gjøres betinget av, at selskapet vedlikeholder arbeidsdriften i Matre i omtrent samme utstrekning som hittil til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende arbeiderbefolkning efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

Departementet vil i tilslutning hertil anbefale, at der tilståes A/S Matrefallene den ansøkte utsettelse med regulerings- og utbygningsarbeidens fullføring og påbegynnelse av anleggets drift, på betingelse av, at selskapet opprettholder arbeidsdriften i omtrent samme utstrekning som hittil efter nærmere forhandling herom med departementet til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning. Herom vil man rette henvendelse til selskapet.

Departementet tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resol. av 8de mars 1916 fastsatte frist for fullførelsen av de ved kgl. resol. av 16de september 1908 tillatte regulerings- og utbygningsarbeider i Matre- og Hagsdalsvassdragene i Hordaland samt Sogn og Fjordane fylker og for påbegynnelsen av anleggets drift forlenges med 4— fire år til 16de september 1925, på betingelse av, at selskapet vedlikeholder arbeidsdriften i omtrent samme utstrekning som hittil til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende arbeiderbefolkning efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

13. A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co.

(Fornyelse i henhold til vassdragslovens § 69 av tillatelse til regulering av Kraakevassdraget.)

Jfr. IV nr. 19.

Kgl. resol. av 3de desember 1920.

Ved kgl. resol. av 2den april 1917 blev det meddelt A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co., konsesjon på regulering av Kraakevassdraget i Sogn, efter en plan, som

tillike omfattet overføring av vann fra Kraakevassdraget til Øreelven i Høyanger. Man vedlegger et eksemplar av «Meddelte Vassdragkonsesjoner» IV, hvori konsesjonen finnes inntatt side 98 ff.

Når kongelig tilladelse til vassdragsfarbærgjørelse, sjøers uttapning, kanaler, damningers eller vannlednings anlegg med videre er meddelt, må ifl. vassdragslovens § 69 det anordnede skjøn tilståes innen 1 år fra resolusjonens avgivelse, idet i motsatt fall foretaket ikke kan iverksettes, forinnan ny tilladelse er erhvervet. Denne bestemmelse er ved reguleringsloven av 4de august 1911 § 25 også gjort anvendelig på ekspropriasjoner i henhold til samme reguleringslovs § 15.

Den A/S Høyangfaldene meddelte reguleringsstillatelse blev avgitt i henhold til loven av 4de august 1911 og er således undergitt bestemmelsen i vassdragslovens § 69.

Fra advokatene Platou & Heyerdahl er på vegne av A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co., til departementet innkommet følgende andragende, datert 13de november 1920:

«Ved kgl. resol. av 2den april 1917 blev det tilladt A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. at erhverve og regulere Kraakevassdraget i Sogn overensstemmende med en fremlagt plan, som tillike omfattet overføring av vand fra Kraakevassdraget til Øreelven i Høyanger.

I henhold til denne tilladelse blev det holdt ekspropriasjoner den 12te—17de juli 1917. Av de rettighetshavere, som selskapet ikke hadde kontrakt med, var det en enkelt, nemlig Chr. Hansen, som ikke blev indstevnet til disse ekspropriasjoner. Hansen hadde nemlig bare et litet sagbruk ved Kraakeelvens aller nederste del — nedenfor cote 10 — og har det ikke gaaende. A sagbrukets render at indta det vand, som trengtes til sagbrukets drift i det omfang, hvori dette i sin tid var opført av den første eier. Selskapets kraftstation skulde bygges ovenfor cote 10, og man gikk ut fra, at heller ikke den planlagte overføring av vand fra Utdalsvand til Øreelven vilde komme til at berøre Han-

sens rettigheter, idet man antok at der selv effert vandoverføringen vilde gaa fuldt tilstrækkelig vand i Krækeelven til drift av sagbruket.

Imidlertid synes det nu som om disse forutsetninger ikke skulde holde stik. I al-fald har Hansen inden Ytre Sogns sørenskri-veri anlagt sak mot selskapet med paastand om at selskapet tilpligtes at fjerne den ved Uldalsvand opførte dam og til at betale Han-sen erstatning, fordi denne var berøvet driftsvand ved den av selskapet foretagne regulering.

Selskapet kan ikke erkjende rettigheten av Hansens anførsler med hensyn til den paastaaede vandmangel og dens mulige aar-saker. Men da det har vist sig umulig at komme til en mindelig ordning med Hansen, og da selskapet naturligvis ikke ønsker at løpe nogensohmest risiko, tillater vi os her-ved paa selskapets vegne at andrage om fornyelse av den i konsesjonen indeholdte eks-proprietationstilladelse.

Vi tillater os at henstille, at saadan fornyelse maa bli indvilget snarest mulig og uten andre betingelser end de, som indeholdtes i den oprindelige konsesjon.»

Departementet vil efter det av søkeren anførte anbefale den ved kgl. resol. av 2den april 1917 hjemlede eks-proprietationsret fornyet i det ansøkte piemed.

Man tillater sig således å

innstille:

Den A/S Høyangfallene, Norsk Aluminium Co., ved kgl. resol. av 2den april 1917 meddelte reguleringstillatelse fornyes i henhold til § 69 i lov om vassdragenes benyttelse m. v. av 1ste juli 1887.

14. A/S Bremanger kraftselskap.

(Fristforlengelse. Jfr. kgl. resol. av 23de april 1915, bind III nr. 5).

Kgl. resol. av 17de desember 1920.

Ved kgl. resol. av 23de april 1915 blev det tillatt A/S Bremanger kraftselskap å er-hverve vannrettigheter i Svølgenvassdraget

i Bremanger samt foreta reguleringsarbeider i vassdraget bl. a. på betingelse av, at sel-skapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum samt ha utbygget den hele kraft og fullført regule-ringen og påbegynt anleggets drift innen yderligere 5 år.

Avtryk av konsesjonsbetingelsene ved-legges.

Fra selskapet mottok departementet ifjor sommer en forespørsel, dat. 28de august 1919 om, hvorvidt man i betraktning av de herskende konjunkturforhold vilde ha noget å innvende mot, at annleggsdriften blev stan-set. Som grunn for andragendet anførtes det, at både nasjonal- og privatøkonomiske hensyn taler for stans.

Under 4de september f. å. meddelte de-partementet, at man ikke hadde noget at innvende mot en midlertidig stans, men da anlegget ifølge konsesjonen skulde være fær-dig innen 23de april 1922, vilde der i til-felle trenges utsettelse av fristen.

Fra Bremanger Kraftselskap er derpå innkommet følgende andragende om fristfor-lengelse, dat. 10de september 1919:

«Idet jeg takker for det ærede departe-mets svar paa min henvendelse av 28de august tillater jeg mig at meddele, at vi, paa grund av usikkerheten med hensyn til tilgangen paa raastof, idet den britiske re-gjering har kjøpt størstedelen av Broken Hell minernes produktion av Zinkeconcentrat — vanskelighetene for de til fabri-kerne nødvendige bygningsmaterialer og maskinelle indretninger, disse høye priser og arbeidslønnens stigning, har seet os nød-saket til at indstille arbeidet paa fabrikan-lægget og kun har fortsat arbeidet paa vas-dragutbygningen. Vi kan med den arbeidsstyrke vi har, i løpet av 1920, muligvis først den 1ste april 1921, ha 12 000 hestekræfter færdig. Men kan vi av ovennævnte hensyn hvortil vil komme mangel paa tilgang paa kapital under den mistillid, som hersker til al industri, og hvorunder ogsaa vore aktier har lidt, ikke faa fabrikerne for zinksmelt-

ning op, er der jo ingen fornuftig mening i at forcere vandkraftsbygningen hverken fra et almindelig nationalekonomisk eller fra vort privatekonomiske standpunkt.

Vi forhandler med Aalfot interkommunale kraftselskap om fra late april 1921 at leie til dette selskap 6000 hestekræfter for 7 1/2 aar til en pris av kr. 65,00 pr. hestekraft.

Fra vor side skal intet forsømmes, for snarest mulig at komme i virksomhet. Jeg gaar saaledes i maanedens sidste halvdel over til England for at forhandle om Zinkconcentrat og et eventuelt samarbeide i en eller anden form. Gaar dette i orden vil fabrikkens opførelse bli forceret.

Men den engelske regjeringens zinkpolitikk har det hittil været umulig, at faa rede paa. Av tidskrifter fremgaar, at Belgien vil faa aarlig 125 000 tons. Men hvorvidt Norge vil faa sig tildelt noget betragtelig, om noget kvantum, er fuldstændig usikkert.

Om nogen anden fabrikation er der for øieblikket ikke tale idet Bjelvo, Høyang med flere staar, da de ikke kan faa sine produkter solgt til priser, som kan holde virksomheten igang. Saude maa omlægge sin produktion og kan heldigvis gjøre dette, fordi det amerikanske selskap har økonomisk ryg dertil.

Der er for os kun zink, som vi kan gjøre, dersom vi kan skaffe raastof og reise den fornødne kapital. Men vi vil trænge for 30 000 heste aarlig 75 000—100 000 tons concentrat og i ethvert fald nye 15 millioner kroner.

Priserne er nemlig steget til henimot det 4 dobbelte for bygning av fabriker og for vandkraftens utbygning, ikke at tale om arbeiderboliger, som koster 5 gange de gamle priser.

Det kan kanskje siges, at vi burde ha forutseet dette, men i 1915 var der ingen som tænkte, at krigen skulde fortsættes til slutten av 1919 og at dyrtiden og mangelen paa varer av alle slags efter krigen skulde fortsætte og bli sterkere dag for dag. Vi maa derfor ansøre dette til vor uanskyldning, men tillike som grund til at søke en længere utsættelse, som vil stille os mere frit med

hensyn til vore fremtidige planer. Før om 3 å 4 aar vil neppe den nuværende varsmangel være i det væsentlige avhjulpet. Statsøkonomisk forekommer det os ogsaa forkasteligt, at den importeres varer og materiel, som ikke paa flere aar kan finde anvendelse eller anvendelse med gevinst, kanske med betydeligt tap, og som i alle fald vil kræve avskrivninger paa selskapets dets mange smaa aktionærs, og derigjennem av vor nationale kapital. Vi vilde derfor andrage om yderligere utsættelse helst yderligere 4 aar. Koncessionstiden løper. Vi har den største interesse av at komme igang, men begivenheterne har været sterkere end vi.»

Andragendet blev den 16de oktober f. å. oversendt fylkesmannen i Sogn og Fjordane til foreleggelse for Bremanger herredstyre, likesom man utba sig fylkesmannens egen erklæring.

Unner 12te februar iår har derpå fylkesmannen oversendt utskrift av følgende uttalelse fra Bremanger herredstyre, vedtat i møte den 9de desember 1919:

«Man sympatiserer med selskapets vanskelige stilling og kan for endel erkjenne imøtekommelsen av de fremsatte krav om utsættelse, skjønt man er opmærksom på at selskapets aksjer har steget i kurs siden foreliggende ansøknings utstettes. På den annen side må man ogsaa fremholde kommunens tarv, der ved yderligere utsættelse vil lide urett.

Efter erhvervsdokument av 23de april 1915 skulde utbygningen være tilendeført 23de april 1922, og herredstyret må bestemt fastholde at ifall selskapet tilstaaes omsøkte utsættelse må afgiften, der ifølge lov av 4de august 1911 § 12 a, bli å regne fra 23de april 1922. Man vil heller ikke undlate å gjøre opmærksom på at kommunen på grunn av anlegget har fått økede utgifter såsom utlegg i anledning kredssykekassen, arbeidsløshetskassen, forestående bygning av skolehus i disse dyre tider mens selskapet skat for den største del påstås av Bergens kommune å tilfalle denne.

For å rette på sist anførte setter herredstyret som betingelse for utsættelse at Bremanger for fremtiden må bli selskapets kontorkommune.»

Samtidig oversendte fylkesmannen en av Bremanger kraftselskap på hans foranledning avgitt uttalelse, datert 12te januar 1920, sålydende:

«Idet jeg takker for oversendelsen her til av Bremanger formandskaps paategning av 18de december paa vort andragende om utsættelsen med kraftanlæggets utbygning, har vi dertil at bemerke, at den opstillede betingelse om at kontoret skal overflyttes til Svelgen, vanskelig later sig opfylde, fordi et stort selskaps anliggender, paa den ene side indkjøb av de utallige artikler som skal til, og som ofte kræver personlige konferanser med de forskjellige firmaer eller deres agenter i de forskjellige brancher ikke kan foretages i Svelgen, hvor der ingen andre firmaer er.

Saalænge utbygningen paagaar, maa der haves et indkjøpskontor i Bergen, hvor den adm. direktør maa være tilstede. Men der hvor myndigheten ligger, vil ogsaa selskapets hovedkontor bli, hvad enten man gir det det ene eller det andet navn. Vi kan ikke forsøke os med omgaaelser.

Et stort kraftselskaps kontor maa enten ligge i Kristiania eller Bergen, Trondhjem eller Stavanger. Den sene postgang paa landsbygden er paa den anden side en hindring, som alene vil være avgjørende mot flytning til Svelgen. Konferanser med den øvrige direktion vil i saafald medføre at den adm. direktør kommer at ligge stadig paa reisè til skade for anlegget og driften.

Det har allerede et par ganger hændt, at meget store forretninger vilde ha svigtet, om disse ikke hadde kunnet avgjøres straks. Der er 2 saadanne som alene kom istand fordi der fattedes beslutning inden 24 timer.

Den ene var kjøpet av Norsk Elektrisk Metalindustri A/S og den anden forretning var kjøpet av 16 000 tons hyttezink fra Tyskland, hvorpaa det i ethvert fald vil

tjenes over 1 million kroner. Ved begge anledninger krævedes øieblikkelig svar.

Hvad Bergens krav paa beskatning av selskapets indtægter angaar, saa er det greit at den kun som kontorkommune har anledning til at beskatte 2/10 parter av den ved driften indvundne indtægt. Hvad Bergen har villet beskutte nu er renterne av de ved kontoret staaende midler, hvortil denne kommune er fuldkommen berettiget. Naar driften imidlertid begynder, allerede fra 1921, vil selskapet ha at svare skat til Bremanger kommune av leiesummen av kraftkontrakten med Aalfot ca. 275 000 kroner aarlig.

Imidlertid betaler selskapet indirekte allerede nu en betydelig skat til Bremanger. Gjennem de ca. 200 arbeidere og funksjonærer, til hvem der aarlig utbetales anslagsvis mellem 1 million og 1 200 000 kroner, har Bremanger kommune faat nye skatteobjekter som efter skatteprocenten vil indbringe kommunen minimum kr. 90 000,00 aarlig. I virkeligheten adskillig mere direkte og indirekte gjennem den store fortjeneste som landbruket og skogdriften derigjennem har faat. Allerede før virksomheten er begyndt i drift, vil de aarlige indtægter meget mere end dække kommunens utgifter, og naar driften begynder, hvad der vil ske i 1921, ikke alene ved den før nævnte leie, men forhaabentlig ogsaa ved drift av den projekterede zinkfabrik paa 6000 heste, vil Bremanger kommune ha et betydeligt overskud over utgiften.

Avgiften paa den utbyggede kraft vil da med én gang komme til at virke.

For tiden betaler vi i skat til Bremanger kommune ca. kr. 2'000,00 aarlig.»

I møte 4de februar 1920 sees Bremanger herredstyre å ha fastholdt sin erklæring av 9de desember f. å.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har den 12te februar 1920 — ved sakens tilbakesendelse — anført følgende:

«Det forekommer mig vanskelig at forlange nogen forcering av industrianlæg i slike tider, som vi nu har. Og selv om det

Meddelt vassdragkomsesjonen.

naturligvis kan falde nok saa haardt for Bremanger kommune at ta alle de som følge av anlaegsarbeidene paalopende utgifter og ulempor uten at faa de paaregnede indtægter, synes jeg ikke, det er rimelig at forlange det hele anlaeg ført frem til den i-koncessio- nen fastsatte tid.

Med hensyn til beskatningsspørsmålet saa er det vel utvilsomt, at det er Bremanger og ikke Bergen, som faar ulempor av anlaeg- get. Jeg vilde derfor anse det for rimelig, at man strækker sig saalangt med hensyn til Bremangers beskatningsret i forhold til Bergen, som lovgivningen til enhver tid til- later.»

A/S Bremanger Kraftselskap har senere på anmodning under 4de mai d. å. tilstillet Vassdragkommissjonen avskrift av kontrakt med Aalfot interkommunale kraft- selskap om kjøp av elektrisk energi. Denne kontrakt, hvorav avskrift vedlegges går ut på levering av 4100 Kw. fra kraftstasjons- bygningens ytre vegg med en spenning av 10 til 12000 volt (§§ 1 og 2). Der betales kr. 159 750,00 pr. år. + 1 øre pr. Kw. dog minst kr. 235 750,00 det første år og kr. 276 750,00 de følgende år (§ 5). Leveringen skal begynne 1ste juli 1921 og kontrakten er bindende for begge parter til 1ste juli 1928 (§ 9).

Vassdragkommissjonen har på foranledning herfra avgitt følgende uttalelse, datert 20de mai 1920:

«Efter konsesjonen av 23de april 1915 skal den hele kraft være utbygget, reguleringen fullført og anleggets drift påbegyndt innen 7 år fra nevnte datum, altså innen 23de april 1922. Nu søkes der om en fristforlengelse av 4 år hvorved anlegget i tilfelle skal full- føres innen 23de april 1926.

Kommissjonen anbefaler at man av hen- syn til de vanskeligheter som krigen har med- ført stiller sig velvillig til tanken om utset- telse.

Man tilføier at der under hensyn til kom- munens interesser og til stillingen på ar- beidsmarkedet bør søkes truffet en ordning hvorved der ikke blir nogen stans i arbeids- driften. Kommissjonen anbefaler at departe-

mentet optar forhandlinger med selskapet i den hensikt å holde driften gående i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig.

Kommissjonen har på grunn av de fore- liggende meget sparsomme opplysninger ikke funnet tilstrekkelig grunn til å anbefale at en eventuell tilladelse til utsettelse gjøres avhengig av at reguleringsavgiften til kom- munen erlegges allerede fra april 1922 så- ledes som Bremanger herredstyre har fore- slått. Heller ikke har man funnet å kunne slutte sig til dets forslag om at Bremanger for fremtiden må bli selskapets kontorkom- mune. Efter landsskattelovens § 18 er til- virkningskommunen sikret 8/10, kontorkom- munen 4/10 og den kommune hvori lageret er 1/10 av den personlige skatt (se tilleggslov av 3dje mai 1918). Hvis der ikke foreligger særlige omstendigheter hvorom de med- sendte dokumenter ikke inneholder nogen opplysning skulde Bremangers skatteinteres- ser gjennom denne bestemmelse antagelig være tilstrekkelig tilgodesett.

Kommissjonen anbefaler i henhold til ovenstående at A/S Bremanger Kraftselskap får tilladelse til å utskyte tidspunktet for anleggets fullførelse med 4 år altså til 23de april 1926 dog således at der søkes truffet en ordning hvorefter arbeidsdriften blir holdt igang i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig.»

I henhold til kommissjonens anmodning har man rettet forespørsel til selskapet om, hvilken ordning der fra dets side i tilfelle vilde kune treffes med hensyn til delvis å opretholde anleggsdriften.

Som svar herpå har selskapet i skrivelse av 21de juni 1920, der vedlegges, bl. a. be- merket følgende:

«For øieblikket stiller adgangen til ved laan at reise noget større beløp til utførelse av det planlagte anlaeg i fuld størrelse sig saa vanskelig, at det nærmest kan betegnes som umulig. Det stadige fremstøt, som sker i arbeidernes krav svækker laangivernes tilbøielighet til at gi laan i fornøden utstræk- ning.

For øieblikket har vi arbeidskonflikt. Vi har tilbudt arbeiderne et tillæg, der svarer til de 15 % forhøielse i levestandardene, men dette vort tilbud er refuseret. Ved siden af de direkte krav er der mange indirekte krav, alle medførende foretaget i arbejdsudgifterne.

Vor hensigt er i henhold til den med Aalfot interkommunale kraftselskab indgaaede kontrakt at fuldføre utbygningen af nedre anlæg, indtil det er færdigt, som vi haaber inden 1ste juli 1921. Vi vil da uten reserve ha omkring 15 000 HK. færdig paa turbinakselen og tilsvarende elektrisk kraft. Men naar dette er færdig (og vi har ingen anvendelse for de ca. 9000 HK., som overstiger den til Aalfot leiede kraft), saa ser vi ingen utvei til at reise fornødne midler til fortsættelse. Vi maa først se til at skaffe en anvendelse for disse 9000 HK. Og nu at bygge zinkværk, hvortil de var bestemt, kan vi under nærværende forhold ikke gjøre, dels paa grund af anskaffelser af bygninger og maskiner, som er 4 gange saa dyrt som før krigen, dels paa grund af at værket paa Sundløkken har gaat med tap.

Vore konkurrenter i zink i Belgien, Tyskland, Frankrig og fremforalt i Amerika har sine gamle værk staaende opført til billige priser, og det er 10-12 gange mindre end reparasjoner og supplement, som disse har at betale med nutidens priser.

For den norske industri staar derfor fremtiden ganske ubysk mørk, og som følge derav ser ogsaa vi for vort vassdragsselskab særdeles mørkt paa vandfallsindustrien, forsaavidt den elektriske kraft ikke kan bruges til by- og smaalindustri. De høie skatter her i landet og specielt formues- og aktiebeskatningen vil hindre enhver ny tilgang paa kapital. Der er da efter vor opfatning ingen grund til, at staten yderligere skal trykke de allerede nærmest fortvilede forhold ved at paalægge os fortsættelse av arbeidet til frembringelse av ny elektrisk kraft, hvortil vi for øieblikket ikke ser nogen anvendelse.

Departementet finder efter de av selskapet meddelte oplysninger med vassdragkommissionen å måtte anbefale, at den ansøkte forlængelse av fristen for arbeidets fullførelse innvilges. Man forutsetter, at arbeidsdriften fra selskapets side søkes opretholdt i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig, hvorom man vil rette henvendelse til selskapet.

I henhold til det anførte tillater departementet sig å

innstille

Den ved kgl. resol. av 23de april 1915 fastsatte frist for fullførelse av utbygning og regulering m. v. av Svælgvassdraget i Brenanger forlenges med 4 år til 23de april 1920.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

Meddelt ved kongelig befaling den 23de april 1919.

St. prp. nr. 1. Hovedpost X.

(1921)

Ekstraordinært budgett.

Det ekstraordinære vannfallsbudgett.

Arbeidsdepartementets innstilling av 24de januar 1921, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsråd Middelhøen).

Departementet tillater sig herved å avgi innstilling om det ekstraordinære vannfallsbudgett for budgett-terminen 1ste juli 1921—30te juni 1922.

I. Numedalslaagens regulering.

Med skrivelse av 23de desember 1920 har man mottatt følgende budgетtforslag fra Hovedstyret for vasdrags- og elektrisitetsvesen:

1. Tunhøvd reguleringsanlegg.

Til anlegget er hittil bevilget (Jfr. st. prp. nr. 108 og innst. S. LVI for 1918, innst. S. VI B 1919 samt innst. S. VI D 1920):

For budgett-terminene 1913—1919	kr. 5 672 500,00
For budgett-terminen 1919—1920	» 163 000,00

Tilsammen kr. 5 835 500,00

På grunn av ekstraordinære forhold, streik, ugunstige veirforhold m. v., hvorom

nærmere er redegjort i rapporten for terminen 1919—1920, har dammen ikke ennå kunnet fullføres. Der gjenstår blandt annet endel arbeider ved kjerratoptrekket, bekroning, vei-bane, samt resterende pussning av dammen og i lukeskaktene. For omkostningene ved de således gjenstående arbeider samt til opprydning og diverse etterarbeider inklusive administrasjon har byggelederen opstillet et restoverslag pr. 1ste juli 1920 på kr. 263 000,00.

Ved erhvervelsen av den grunn, som er neddemmet omkring Tunhøvd og som for den alt overvelende dels vedkommende var skogbevakset beholdt grunneierne ifølge skjønnsforutsetningen trene som de måtte ha avvirket og bortført innen en bestemt frist. Denne er forlengst utløpen. I de tilfeller hvor erhvervelsen foregikk i mindelighet ordnet man sig på lignende måte, idet der i overenskomstene var anført, at grunneierne ikke «pliktet» å fjerne trene. — Det viser sig at grunneierne ikke har ryddet skogen i ønskelig utstrekning, idet der ennå gjenstår adskillig, vesentlig bjerk. Anlegget har foretatt rydning på de steder hvor fløtningen har trengt lagerplass til tømmer, samt på de strekninger staten eier skogen. Yderligere

rydning antas ikke å være nødvendig av hensyn til selve damanlegget, da man hvert år har anledning til å renske vrakgrinnene for det trevirke, som måtte bli revet med av isen om våren og bli ført ned på dammen. Derimot må det innrømmes, at rydningen kan ha nogen betydning for tømmerfløtningen, som i år har bebudet at den vil gjøre krav på refusjon av utgifter på grunn av at landrensken er blitt uforholdsmessig dyr.

Uaktet anlegget ikke har plikt til å foreta yderligere rydning av det omhandlede terreng, finner hovedstyret at man etter omstendighetene ikke bør stille sig avvisende. Hvor stort beløp der i det hele trenges for dette biemed har man ennå lite materiale til å kunne bedømme. Det uryddede areal dreier sig om 6 000 mål. Arbeidet kan bare foretas i en kortere tid om våren og da der ikke finnes nevneverdig husrum i rimelig avstand vil der gå år før det kan bli ferdig. For kommende termin antar man det vil være hensiktsmessig å få anledning til å kunne disponere kr. 50 000,00.

Øvre og Nedre Lågens Fellesfløtningsforening har fremkommet med krav om erstatning for den skade som de mener fløtningen er påført nedenfor Tunhøvdammen ved den foretatte regulering. — Hovedstyret bemerker at der vil hengå nogen tid, før man får holdepunkter til bedømmelse av dette spørsmål. Man skal derfor komme tilbake hertil ved en senere leilighet.

Ved samme anledning bringes i erindring ønskeligheten av å få trykt og offentliggjort en innberetning om anlegget inneholdende erfaringsresultater og illustrasjoner. Hovedstyret tillater sig hertil anslagsvis å foreslå opført kr. 25 000,00.

I henhold til ovenstående vil der til arbeider m. v. i kommende termin antagelig utkreves følgende bevilgning:

1. Til resterende anleggsarbeider	kr. 268 000,00
2. Til rydning av Tunhøvd-fjorden m. v. »	50 000,00
3. Til trykning av innberetning om Tunhøvd-dammen »	25 000,00
Tilsammen	kr. 343 000,00

Dette beløp har man tillatt sig å opføre.

I alt er som nevnt bevilget kr. 5 835 500,00 (eksklusive bevilgningen kr. 22 000,00 til driften som har vært bevilget på det ordinære vannfallsbudgett). Legges hertil det foreslåtte beløp for resterende arbeider m. v. kommer man således op i en utgiftssum for det hele anlegg på kr. 6 178 500,00.

De oprindelige bevilgningsoverslag stiller sig således:

Overslag av februar 1914 (10 m. dam)	kr. 2 740 000,00
Overslag av 1ste oktober 1917 (18 m. dam) »	1 000 000,00

Tilsammen kr. 3 740 000,00

Anlegget vil med andre ord i ferdig stand komme op i omkring kr. 2 438 500,00 mere enn oprindelig beregnet. Overskridelsen motsvarer omkring 65 pct. Sammenlignet med det pr. juli 1919 opsatte omkostningsoverslag utgjør den ca. 6 pct., hvilket har sin grunn i streiker og stadige blokader av enkeltakkorder i forbindelse med pris- og lønnsstigninger. Disse forhold blir nærmere omhandlet i rapporten for terminen 1919—1920.

II. Veianlegget Haugastøl—Hordaland fylkesgrense.

Pr. 30te juni 1921 er hertil under Vassdragvesenet bevilget i alt kr. 130 000.

Vassdragdirektøren har i skrivelse til departementet datert 13de august 1918 anbefalt at denne etats bidrag begrenses til kr. 230 000,00 motsvarende antagelig utgifter til en enkel transportvei for den fremtidige regulering av sjøene på Hardangerviddan.

I henhold til forslag fra Veidirektøren av 3dje september 1920 opføres for terminen 1921—1922 kr. 80 000,00.»

Departementet skal bemerke at dammen er ferdig og tatt i bruk og de opførte restarbeider vil være fullført i inneværende termin. Da beløpet, således utgjør overskridelse i en tidligere termin har man funnet det rettest ikke å opføre til bevilgning den kalkulerte merutgift kr. 268 000,00.

Man antar med hovedstyret at der bør stilles til dettes disposisjon inntil kr. 50 000,00 til skogrydningsarbeider på det

overdømmede areal, da de gjenstående trær har vist sig å være til ulempe for fløtningen. Man forbeholder sig å kunne benytte en del av beløpet i inneværende termin.

Man tiltrer likeledes hovedstyrets forslag om at der utarbeides og trykkes en erfaringsrapport med beskrivelse av anlegget og dets utførelse i lighet med hvad der i almindelighet skjer ved lignende større arbeider. Ved det anslåtte beløp for publikasjonens kostende kr. 25 000,00 har man intet å bemerke.

Med hensyn til veianlegget Haugastøl—Hordaland fylkesgrense henviser man til de ekstraordinære vannfallsbudgetter for 1919 og 1920, innst. S. VI B for 1919 og innst. S. VI D for 1920. Til arbeidets fortsettelse opfører man med hovedstyret for kommende termin et bidrag av kr. 80 000,00. Beløpet er opført til inntekt på veibudgett (hovedp. X kap. VI) hvortil man iøvrig henviser.

I alt opfører man således til Numedalslågens regulering kr. 155 000,00.

Angående anleggets driftsbudgett henviser man til det ordinære budgett tit. 2.

2. Nore kraftanlegg.

Hovedstyret anfører herom følgende:

«Til dette anlegg er hittil bevilget kr. 12 570 000,00. Pr. 30te juni 1920 var ifølge opgave fra byggelederen medgått kr. 5 347 548,82, mens der for terminen 1920—1921 er beregnet å medgå ca. kr. 4 620 000,00 foruten hvad der må disponeres til beholdninger, forskutteringer samt handelsforretningen.

Til anvendelse i terminen 1921—1922 foreslås en bevilgning av kr. 8 110 000,00.

I forrige budgettforslag blev det fremholdt at et nytt omkostningsoverslag vilde bli fremlagt i år, og Skog- og Vassdragskomiteen understreket nødvendigheten herav. Det må imidlertid sådan som forholdene på verdensmarkedet synes å utvikle sig i den aller siste tid, vel måtte medgis, at holdepunktene for bedømmelse av omkostningene ved et anlegg, der skal drives gjennom en årrekke fremover, er meget usikre.

Da man imidlertid har stillet et overslag i utsikt, finner man trods alt å burde

fremlegge en sådan finansiell oversikt som det for øieblikket er anledning til.

Man vedlegger derfor som bilag til nærværende budgettforslag en fra byggelederen mottatt skrivelse datert 19de oktober 1920, hvori han fremlegger et nytt utarbeidet omkostningsoverslag på kr. 76 755 000,00. Dette overslag, der alene omfatter kraftanlegget med elektrisk maskineri m. v. samt bidrag til Numedalsbanen er bygget på Vassdragsdirektørens plan av 1917 omfattende 1ste utbygning med en installasjon av 6 aggregater, hvorav ett i reserve, eller i det hele 144 000 turb. hk.. Optransformert ved kraftstasjonens vegg disponeres 84 000 kw., som overført og nedtransformert til videre høispent fordeling gir ca. 78 500 kw. Til denne kraftmengde skaffer den nu i alt vesentlig fullførte regulering av Tunhøvd det tilstrekkelige driftsvann. Overslaget er videre basert paa det nuværende prisnivå. Det henvises forøvrig til hvad byggelederen har anført herom.

Denne utbygning var i 1917 med 25 pct. tillegg til prisene i 1914 beregnet å koste kr. 21 130 000,00. Tillegget til prisene i 1914 andrar altså nu til 354 pct.

Man har videre på det i planen av 1917 til orientering angitte grunnlag for fjernledning og transformatorstasjoner latt revidere omkostningsoverslagene for disse poster, jfr. planen side 99 og kommet til det resultat at tillegget for fjernledningen blir ca. 270 pct. og for understasjoner ca. 300 pct. til 1914-prisen.

Det fremgår av planen, se side 71, at man i 1917 ikke var helt klar over hvilken overføringsspenning der burde velges og når man tiltrods for at enkelte firmaer hadde anbefalt en høyere spenning, valgte 110 000 v. var det fordi denne på det tidspunkt ga en såvel økonomisk som driftssikker løsning. De senere innvundne erfaringer på dette område peker i retning av å gå op med spenningen. Man kan visstnok nu med likeså stor rett legge 150 000 v. til grunn som 110 000 v. for 3 å 4 år siden. Muligens kan der bli spørsmål om å gå ennu høyere når saken virkelig blir aktuell for Nore.

Ved en overføringsspenning av ca. 150 00 v. vil antallet av masterekker antagelig kunne reduseres fra fem til to eventuelt tre alt efter den reserve som på grunn av kraftens fordeling og anvendelse finnes nødvendig. Dessuten bør visstnok antallet av transformatorstasjoner reduseres vesentlig og deres størrelse økes til-

svarende. Disse forandringer vil medføre besparelser i overføringsanlegget.

Når hovedstyret ikke nu fremlegger en ny plan med omkostningsoverslag for kraftens overføring, skal det opplyses, at man savner grunnlaget for den videre bearbeidelse, idet det av departementet er overlatt til Elektrisitetsforsyningskommisjonen under hensyntagen til allerede bestående kraftanlegg og overføringer å gi direktiver angående kraftens overføring og fordeling fra Nore.

Hovedstyret finner videre at Elektrisitetsdirektøren, under hvem dette spørsmål herefter skal sortere, forinnan bør ha anledning til å overveie saken.

Som det vil sees av den med byggelederens skrivelse vedliggende oversikt over anleggsomkostningenes fordeling på de enkelte budgett-terminer vil anleggsdriften de første år fremover alene omfatte tunnel-, sprengning- og grunnarbeider, der krever den minste del av kapitalen og som dessuten for en procentvis meget stor del vil medgå til arbeidslønn. Først tidligst i 1923—1924 vil der bli spørsmål om kontrahering av rørledning, hydraulisk og elektrisk maskineri m. v., der i henhold til overslaget andrar til henimot 30 millioner kroner, likesom man først da vil påbegynne det egentlige oppbygningsarbeide, hvor cement- og jernpriser spiller en fremtredende rolle. For fjernledningens vedkommende og den i forbindelse med denne stående bygning av transformatorstasjoner m. v. er det samme tilfelle.

Hvorvidt det er berettiget å regne med en lavere konjunktur om 3 a 4 år kan man idag ikke uttale sig om med nogen som helst sikkerhet, men den tendens til en senkning av prisnivået på verdensmarkedet som allerede er inntrått må formentlig antas å ville fortsette. Hvis dessuten den norske kronens verdi i løpet av denne periode i nogen grad vil stige skulde vesentlige besparelser kunne opnåes på de tyngst veiende poster såsom maskineri, rørledning, jernkonstruksjoner, bygning av kraftstasjoner, fjernledninger og transformatorstasjoner.

Av hensyn til hvad man ovenfor har anført må et bygningsoverslag som dette, der omfatter en tidsperiode av minst 6 år fremover og som er opsatt på basis av dagens priser alene tilskrives en meget begrenset verdi. Imidlertid er der også andre momenter som bevirker at overslaget kun kan gjøres gjeldende inntil videre. Hovedstyret henviser til hvad byggelederen her-

om har fremholdt angående eventuelt utendørs arrangement for den elektriske instrumentering samt overgang til en høyere spenning i fjernledningen og de konsekvenser som dette vil ha på det hele anlegg ved at aggregatenes antall kan innskrenkes og anleggsomkostningene derved reduseres. Løsningen av disse spørsmål er under bearbeidelse og vil bli fremlagt så snart man er kommet til sikre resultater. Når man ikke har funnet allerede nu å burde søke fastslått sådanne forandringer i planen har dette for det første sin årsak i, at de første års arbeide kan foregå uavhengig av om forandringene gjennomføres eller ikke og dernest i at man som foran nevnt finner det riktig at den nyutnevnte elektrisitetsdirektør kan få anledning til å gjøre sin innflydelse gjeldende på disse, i alt vesentlig elektriske spørsmål og ta standpunkt til dem.

Det av byggelederen opsatte omkostningsoverslag omfatter som foran nevnt 1ste utbygning av øvre anlegg. Man finner i forbindelse hermed å burde nevne at der er anledning til en trinsvis installasjon av aggregater med tilhørende rørledning alt under hensyntagen til det kraftbehov som til enhver tid er tilstede. Videre må man være oppmerksom på at alle for 2den utbygning nødvendige bygningstekniske arbeider, bortsett fra en utvidelse av kraftstasjonen, til å omfatte en installasjon på 266 000 hk., blir utført i forbindelse med 1ste utbygning. Der kreves dog for opnåelse av yderligere kraft en videre regulering av vassdraget.

Under henvisning til hvad ovenfor er anført oppføres i overensstemmelse med byggelederens forslag kr. 8 110 000,00 for terminen 1921—1922.»

Man tillater sig å vedlegge det av hovedstyret påberåpte budgettforslag med restoverslag utarbeidet av anleggets byggeleder:

Departementet er enig i hovedstyrets bemerkninger om den vekt der for tiden kan tillegges et overslag bygget på dagens priser.

Hovedstyret har som det vil sees i sit forslag forutsat at anlegget fullføres i 1926 eller samme tidspunkt som ligger til grunn for det bevilgede budgett for innøverende termin. Dette tidspunkt er bestemt av byggetiden for Numedalsbanen.

I 1922 og de nærmest følgende år vil forholdsvis store kraftmengder bli disponible på Østlandet — 20 000 kw. fra Rjukan,

Rånstoss, Merktoss—Solbergfoss, muligens Fossumfoss. Kraftbehovet i de nærmeste år er det vanskelig å bedømme bl. a. fordi det influeres av konjunktorene. Departementet har funnet å burde opta til fornyet overveielse spørsmålet om tiden for Noreanleggets fullførelse. Man vil i tilfelle komme tilbake hertil i et senere forelegg.

Av hensyn til sannsynligheten av et fortsatt prisfall i en nærmere fremtid antar man at arbeidet for tiden om mulig bør søkes begrenset til de dele av anlegget der krever serlig lang byggetid. Tunnelarbeidet har derfor som foreslått drives i den utstrekning, en rasjonell og økonomisk arbeidsdrift tilsier. Man holder sig derved adgangen åpen til å velge tiden for anleggets overgang til drift under hensyntagen til det foreliggende kraftbehov.

Ved arbeidsdriftens anlegg antas der også å burde tas hensyn til arbeidsmarkedets stilling. Endel av de i terminen opførte arbeider vil visstnok kunne få betydning for beskjeftigelse av arbeidsløse. Iøvrig vil man forhandle med hovedstyret om arbeidsplanen i det eiemed i størst mulig utstrekning å utskytte arbeider som ikke er bestemmende for tiden for anleggets fullførelse.

I arbeidsplanen inngår et beløp av kr. 500 000,00 til jernbanespor som efter konferanse med hovedstyret antas å kunne utstå til en senere termin. Det samme gjelder et beløp til installasjon av aggregat nr. 3 i den nye provisoriske kraftstasjon.

Siden anleggets budgettforslag blev utarbeidet har der funnet sted et sterkt prisfall på en rekke viktige anleggsvarer. Av hensyn hertil har hovedstyret under en konferanse antydnet en reduksjon av vel 2 millioner kroner, således at det beløp der antas nødvendig for at anlegget kan være ferdig til drift i 1926 settes til 6 millioner kroner eller samme beløp som bevilget for inneværende termin.

Av budgettmessige hensyn har departementet yderligere måttet redusere beløpet til kr. 4 500 000,00.

Det fremlagte overslag omfatter ikke fjerpleidninger. Man er enig i at fastsettelse av plan for disse bør utstå, inntil revidert forslag kan foreligge fra hovedstyret. Landsplanen for

Østlandet er for tiden under arbeide i Elektrisitetsforsyningskommissjonen.

Som bekjent har ingeniør Gregussen Vogter henledet oppmerksomheten på spørsmålet om å stille arbeidet i Nore i bero og i stedet utbygge et anlegg i Maarvasdraget. Departementet utba sig herom i skrivelse av 28de februar 1920 vasdragdirektørens uttalelse. Direktøren har, efterat innkjøpet av Maarvasdraget var besluttet, latt anstille endel undersøkelser, der er under bearbeidelse. Når resultatet av disse foreligger, skal departementet komme tilbake til saken. Inntil videre antar man at arbeidet i Nore bør fortsette.

3. Numedalsbanen.

Hovedstyret for Statsbanene har i skrivelse av 15de desember 1920 avgitt følgende budgettforslag:

«Til Numedalsbanen er pr. 30te juni 1921 bevilget kr. 7 000 000,00, kfr. anleggsbudgettproposisjonene for 1919 og 1920.»

Av nevnte beløp står til disposisjon for inneværende termin ca. kr. 5 300 000,00. Herav forutsettes en vesentlig del å gjenstånnavent pr. 30te juni 1921, hvorfor intet opføres til bevilgning for terminen 1921—1922.

Efter den erfaring man har fra de senere år kan man nemlig ikke gå ut fra at tilgangen på arbeidskraft blir nevneverdig større enn nødvendig for å dekke behovet ved de øvrige jernbaneanlegg og ombygninger m. y., for hvilke man vil fremkomme med forslag til budgett i egen skrivelse. Skulde det imidlertid vise sig at tilgangen på ledig arbeidskraft blir større enn antatt, går man ut fra at det nødvendige beløp utover den hittil gitte bevilgning blir stillet til disposisjon til arbeidets fremme på Numedalsbanen.»

Arbeidet på banen har vært fremmet i den utstrekning arbeidsforholdene har tillatt men har vært betydelig hindret av en langvarig streik der fremdeles pågår.

Departementet finder efter det av hovedstyret fremholdte ikke å burde opføre yderligere bevilgning til anlegget for kommende termin. Man skulde imidlertid være tilbøielig til å anta, at tilgangen på arbeidskraft tør bli rikeligere enn av hovedstyret forutsatt. Man forbeholder sig derfor å komme tilbake til saken i særskilt forelegg, hvis arbeidsforholdene skulde mnliggjøre anvendelse av et større beløp enn der høves til disposisjon.

Som det fremgår av rapporten fra byggelederen i Nore har det vært optatt til overveielse, hvorvidt jernbanen under hensyn til transportteknikkens myserende standpunkt fremdeles må anses nødvendig for kraftanleggets fullførelse. Når vassdragsstyrets utredning av

spørsmålet foreligger, vil den bli Stortinget forelagt.

4. Hakavik kraftanlegg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektricitetsvesen anfører herom følgende:

Til Hakavik kraftanlegg er der hittil bevilget:

For budgettåret 1916—1917	kr.	400 000,00
„ — 1917—1918	„	1 250 000,00
„ — 1918—1919	„	2 720 000,00
„ — 1919—1920:		
Til det egentlige kraftanlegg med fjernledning Hakavik		
— Asker	kr.	4 410 000,00
Til Haierens overføring	„	200 000,00
Til fjernledningen Hakavik—Kongsberg	„	500 000,00
		5 110 000,00
For budgettåret 1920—1921:		
Til det egentlige kraftanlegg med fjernledning Hakavik		
— Asker	kr.	3 020 000,00
Til Haierens overføring	„	220 000,00
Til ekspropriasjonsutgifter til 2nen masterekke ved fjernledningen Hakavik—Asker	„	160 000,00
Til fjernledningen Hakavik—Kongsberg	„	420 000,00
		3 820 000,00
	Tilsammen kr.	13 300 000,00

Ved budgettårets utgang var der i alt brukt kr. 6 796 347,02. Av de givne bevilgninger gjenstod således kr. 2 683 652,98.

At forbruket er blitt så meget mindre enn forutsatt skyldes først og fremst at samtlige store leveranser: turbiner, generatorer, transformatorer, rørledninger, ventiler og luker, jernmaster, isolatorer m. v. er forsinket. Som følge herav er det ikke blitt nødvendig å utbetale 2nen betalingstermin, som i alt tilsvare et beløp av ca. kr. 1 400 000,00.

Videre er der ikke gitt bemyndigelse til å begynne arbeidet med fjernledningen Hakavik—Kongsberg, hvortil der for året 1919—1920 var bevilget kr. 500 000,00.

Av bevilgningen til Haierens overføring, hvor forarbeidene først kunde begynne i oktober 1919 gjenstår ca. kr. 140 000,00.

Det resterende overskudd ca. kr. 640 000,00 skyldes at årets arbeidsdrift blev meget mindre enn forutsatt. Hertil bidrog en rekke faktorer: de forsinkede leveranser, særlig av jernmaster og rørledninger, vannmangelen høsten 1919, som bevirket at tilførelsen av kraft til anlegget i tiden november—mars blev innskrenket til et

minimum, og ikke minst uroen og de stadike smaastreiker på arbeidsplassene samt den permanente mangel på duelige snekkere og andre fagarbeidere. Som følge herav blev der ikke utført mere enn 42 000 dagsverk mens man i arbeidsplanen hadde regnet med ca. 65 000. Med denne arbeidsplan vilde de givne bevilgninger vært opbrukt, og anlegget bragt så langt frem, at man i sommer hadde vært ferdig til å motta maskiner og rør m. v. til montering.

I slutningen av mai d. å. fikk man meddelelse om at generatorene ikke kunde ventes levert i år. Senere har man efter hvert fått visshet for at heller ikke turbiner eller transformatorer kan leveres før neste år. For rørledningenes vedkommende, som skulde leveres i mars—april, ventet man i det lengste at størstedelen skulde komme til Norge i august—september, men først i slutningen av august blev det første 300 tonn avsendt fra det tyske verk, og resten blir neppe ferdig før over jul 1920—1921.

Den 10de juli inntratte hel arbeidsstans, som ennå vedvarer.

De forsinkede leveranser i forbindelse med den langvarige streik i årets beste arbeidstid har kuldkastet alle forhåbninger om å få anlegget ferdig i inneværende budgettår. Hvorvidt det vil lykkes i kommende år, kan man på nuværende tidspunkt ikke si noget bestemt om.

Det gjeldende bygningsoverslag for Hakavik kraftanlegg med fjernledning til Asker, Haiereis overføring, fjernledning Hakavik—Kongsberg og ekspropriasjonsutgifter til 2ten masterekke ved fjernledningen Hakavik—Asker lyder på kr. 13 300 000,00. Siden dette overslag blev avgitt i november f. å. er der inntrått en betydelig heving av det almindelige prisnivå såvel for materialer som arbeidslønninger. Denne stigning gjør sig ikke alene

gjeldende for selve anleggsdriften, men også for de større leveranser, som er basert på glideskala for materialer og lønninger. Forsinkelsen i forrige budgettår og den nu pågående streik vil forlenge anleggstiden og dermed bidra til en betydelig økning av utgiftene.

Man har fra byggeledelsen mottatt et nytt omkostningsoverslag på grunnlag av det nuværende prisnivå og såvidt mulig under hensyntagen til de forskjellige faktorer, som her gjør sig gjeldende. I overslaget er fjernledningen Hakavik—Kongsberg ikke vedtatt, da man har gått ut fra at bygningen av denne ledning nu bortfaller.

Overslaget, som forøvrig er basert på at anlegget kan gjøres ferdig i kommende budgettår, er i sammentrengt form inntatt nedenfor:

	Juni 1918. Kr.	Novbr. 1919. Kr.	Oktbr. 1920. Kr.
Innkjøp, regulering, kraftanlegg samt kraftledning Hakavik—Asker	10 100 000,00	11 800 000,00	14 000 000,00
Haiereis overføring	300 000,00	420 000,00	530 000,00
Ekspropriasjon 2. masterekke Hakavik—Asker	—	160 000,00	160 000,00
Fjernledning Hakavik—Kongsberg	726 000,00	920 000,00	—
Sum	11 126 000,00	13 300 000,00	14 790 000,00

Av foranstående sammenstilling sees, at de beregnede omkostninger for det egentlige kraftanlegg med fjernledning Hakavik—Asker er steget med 4,00 mill. kroner eller ca. 40 pct. siden det første bygningsoverslag blev fremlagt i juni 1918.

Til og med inneværende termin er som allerede nevnt bevilget kr. 13 300 000,00. Heri inngår kr. 920 000,00 til fjernledningen Hakavik—Kongsberg. Forutsatt at bygningen av denne ledning nu bortfaller og beløpet kan brukes på anlegget forøvrig, skulde der trenges yderligere kr. 1 490 000,00 for å få anlegget ferdig. Man har opført dette beløp til bevilgning for budgettåret 1921—1922.»

Departementet finner ikke for tiden å kunne ta endelig standpunkt til spørsmålet om installasjon av trefasemaskineri i Hakavik og bygning av tilhørende fjernledning. Ved forberedelsen av kraftoverføringsanlegget Rjukan—Kristiania har det vært under overveielse, hvorvidt det i pla-

nen for dette anlegg forutsatte fasekompenseringsanlegg kunde tilknyttet Hakavik kraftanlegg. Etterat beslutning om trefasegenerator i Hakavik blev fattet, er der på foranledning av jernbanens vedkommende bestilt enfaseaggregat nr. 3. Arrangementet vil derfor nu forutsette bestilling av et nytt aggregat nr. 4 hvortil bevilgning ikke foreligger. Da saken også iøvrig i tilfelle vil foreligge i en ny stilling er man enig med hovedstyret i at de til fjernledning til Kongsberg m. v. reserverte midler overføres til annen anvendelse. Man vil således fremkomme med særskilt bevilgningsforelegg, forsåvidt det viser sig hensiktsmessig å opretholde installasjonen av trefaseaggregatet.

Iøvrig gir hovedstyrets budgettforslag vedkommende dette anlegg ikke anledning til bemerkninger fra departementets side. Av hensyn til stedfundne prisfall antar man efter konferanse med Hovedstyret for

vassdrag- og elektrisitetsvesenet, at bevilgningsbeløpet kan nedsettes til kr. 1 200 000,00.

5. Kraftoverføring fra Rjukan.

Ved Stortingets beslutning av 7de desember 1920 blev der bl. a. meddelt samtykke til avslutning av kontrakt med A/S Rjukanfoss om leie av ca. 22 000 kw., til videre bortleie av kraften til et interessentskap bestående av Buskerud fylke og Kristiania og Drammens byer, særlig til bygning for statens regning av kraftledning til Kongsberg. De i budgett-terminen 1920—1921 hertil fornødne midler besluttedes utredet av bevilgningen for terminen 1919—1920 til utbygning av Kongsbergfossene (stor kr. 2 100 000,00).

Man henviser herom til st. prp. nr. 202 for 1920 og innst. S. LXXIII for s. å.

Som nevnt i proposisjonens side 11 antas der av den nevnte bevilgning i inneværende termin at ville medgå kr. 600 000,00. Et mindre beløp er anvendt til revisjon av overslagene for Kongsbergfossenes utbygning. Tilovers av bevilgningen blir således ca. kr. 1 500 000,00 der forutsettes overført til anvendelse i kommende termin.

Pengebehovet i denne er i st. prp. nr. 202 for 1920 angitt til kr. 4 000 000,00.

Senere har der funnet sted et sterkt prisfall bl. a. på kobber og jern således at man istedetfor konjunkturførhøielse synes å kunne regne med besparelse på overslaget. Efter konferanse med hovedstyret og anleggets overingeniør antar man efter de nu rådende priser å kunne nedsette bevilgningen til anlegget for kommende termin med 1 million kroner.

Man opfører derfor til bevilgning kr. 1 500 000,00 (nogen bevilgning til utbygning av Kongsbergfossene for indeværende termin er i henhold til en bemerkning i nevnte proposisjon ikke gitt).

Det interkommunale kraftselskap kon-

stituert. Anleggsforberedelsene pågår i den utstrekning årstiden tillater.

6. Mørkfoss—Solbergfoss.

Til dette anlegg er hittil låst bevilget kr. 12 708 600,00, jfr. senest st. prp. nr. 1 for 1920, ekstraordinært vannfallsbudgett, avsnitt V, innst. S. VI D for s. å. og st. forh. for s. å. side 1766 flg.

Med skrivelse av 18de desember 1920 har man mottatt byggekomitéens budgettforslag for terminen 1921—1922, forslag for terminen 1921—1922. Komiteen anfører heri følgende:

«I henhold til tidligere forslag og plan skulde som bekjendt Mørkfoss—Solbergfossanlegget være ferdig til drift høsten 1922. Imidlertid har Kristiania Elektricitetsverk i høst avsluttet kontrakt med Akershus amts elektricitetsverk om leie av 8 000 kw. og med staten (Rjukan) om leie av 12 000 kw. elektrisk energi, begge fra høsten 1922.

Som følge av disse forandrede forhold har komiteen nærmere konferert såvel med staten som kommunen om tiden for anleggets fullførelse. Ved en konferanse hos arbeidsministeren den 29de november 1920, hvor Kristiania bys ordfører var tilstede, blev anleggets byggekomite anmodet om å forandre tiden for anleggets fullførelse derhen at anlegget kan være driftsferdig med et par maskinaggregater til vinteren 1923—1924.

I møtet blev det oplyst, at anlegget allerede hadde avsluttet de fleste kontrakter for levering av maskiner, transformatorer, instrumentering etc. til levering i løpet av 1922 til 1923.

For nærmere at undersøke hvorvidt det kunde være nogen økonomisk fordel for anlegget yderligere at utskyte den første idriftsettelse til 1924 blev komiteen dessuten anmodet om at opta nærmere forhandlinger med de forskjellige maskinleverandører og senere redegjøre herfor til stat og kommune.

Det foreliggende budgettforslag er utarbeidet under forutsetning av at anlegget kan settes i drift høsten 1923. Forsaavidt de ovenfor omtalte forhandlinger vil føre til at anlegget yderligere utsettes til 1924 vil ca. 2,5 mill. kroner av det foreslaatte budgett ikke komme til anvendelse i terminen.

I budgettforslaget har enhetsprisen måttet forhøies betydelig fra forrige år. Som nevnt i driftsberetningen er såvel arbeidspriser som de viktigste materialpriser gått op det siste år om der end i den allersiste tid har vist sig tegn til nedgang; for enkelte materials vedkommende har man dog ikke vovet at regne med almin-

delig nedgang, men i det store og hele anvendt de priser som gjelder idag.

I likhet med foregående år er i budgettforslaget ikke medtatt avbetalingsterminer på det maskineri som parterne bestiller hver for sig.

Paa de enkelte konti forutsettes å ville medgå:

3. Fangdamme for hoveddam.
Gjenstøpning av spillvannstunnel på Askimsiden . kr. 15 000,00
Diverse » 10 000,00
kr. 25 000,00
4. Hoveddam.
Under forutsetning av at det lykkes i inneværende år å gjennomføre arbeidet etter planen vil der ikke bli utført nogen større arbeider under denne post i 1921—1922. Dog vil man måtte utføre nogen sprengning for damfot, samt kraftstasjon II., samt muligens nogen montering av kraner.
Anslagsvis opføres:
5 000 m.³ fjellsprengning a kr. 20,00 kr. 100 000,00
Diverse forberedelsesarbeider » 40 000,00
» 140 000,00
5. Overløp.
Budgettet er opstilt under den forutsetning at det meste av arbeidet under denne post gjøres færdig i terminen. Dog er ikke medtatt hus over valsemaskineri og diverse avdekning av pillarene, samt fugning. Disse arbeider kommer formentlig ikke til utførelse før i 1922—1923.
4 000 m.³ fjell a kr. 25,00 kr. 100 000,00
3 000 m.³ beton a kr. 100,00 » 300 000,00
2 600 m.³ stenbekledning a kr. 100,00 » 260 000,00
Tillegg for ekstra sterk forankring:
1 620 m.³ a kr. 15,00 » 25 000,00
Rensking og betonestøpning i nederste parti » 100 000,00
Sjararbeide og materialer for stilladsør for valser » 225 000,00
Terskelanordninger » 15 000,00
Brodekke » 10 000,00
Avbetaling på valser og broer » 580 000,00
» 1 615 000,00
9. Kraftstasjon.
Budgettet er opstilt under den forutsetning at den vesentligste av underbygningen, samt dam langs fordelingsbassin blir fuldført i budgettåret. For overbygningen foreligger ikke endelige tegninger, så de anførte beløp må anses som skjønsmessige. Det er gått ut fra at ca. $\frac{2}{3}$ av de ytre vegge, samt jernbetongulvene utføres i terminen, mens derimot letvegge, jernkonstruksjoner etc. antas for største del at måtte utstå til 1922—1923 og det er derfor ikke medtatt noget beløp hertil.
Efterreknning for støpning kr. 60 000,00
25 000 m.³ beton, hvorav den største del i 1:3:3 og 1:3:4 a kr. 110,00 » 2 750 000,00
Diverse, dilatasjonsanordninger etc. » 60 000,00
Pussarbeider: 7 000 m.³ a kr. 13,50 » 95 000,00

Overført kr. 2 965 000,00 kr. 1 780 000,00

	Overføres kr. 2 965 000,00	kr. 1 780 000,00
Pumper med motor- og lønseanlegg	75 000,00	
Tak, vinduer, døre, trapper etc. ca.	300 000,00	
4 000 m. ³ betong og jernbetong i kraftstasjon og in-		
strumentering a kr. 150,00	600 000,00	
160 tons jern a kr. 750,00	120 000,00	
Fylding og stenkledning av plata mellom kraftstasjon		
og overløp	30 000,00	
Rekverk og diverse	20 000,00	
Montasje og sjau, (kraner, luker og hjelkestengsler)	250 000,00	
Avbetaling på kontrakter	1 000 000,00	
		5 360 000,00
10. Mur ved nedre ende av Fordelings-		
bassin med isløp og tømmeuke.		
Under forutsetning av at de inneværende år		
bevilgede kr. 100 000,00 blir anvent opføres:		
Videre støpning 2 000 m. ³ a kr. 100,00	kr. 200 000,00	
Isluke og tømmeuke	20 000,00	
Stenbekledning: 400 m. ³ a kr. 100,00	40 000,00	
Sjau og montasje	10 000,00	
		270 000,00
11. Undervannskanal.		
4 000 m. ³ delvis undervannsprengning a kr. 50,00	200 000,00	
12. Fløtningsarrangement.		
Opføres anslagsvis	300 000,00	
13. Mørkfos-utspregningen.		
25 000 m. ³ fjellspregning a kr. 20,00	kr. 500 000,00	
Administrasjon og diverse	50 000,00	
		550 000,00
16. Anleggsmaskineri		50 000,00
17. Barakker og provisoriske byggverk.		
Rivning av broer etc.	50 000,00	
19. Veier, belysnings- og vannforsyningsanlegg	10 000,00	
20. Tilfeldige utgifter.		
Feriepenger etc.	150 000,00	
21. Driftsutgifter	500 000,00	
22. Administrasjon	300 000,00	
23. Forsikringskonto	70 000,00	
26. Inventar.		
Mindre anskaffelser for barakker, messer og kontorer	10 000,00	
		<u>kr. 9 600 000,00</u>

Hovedkonti.	Medgått pr. 1ste juli 1919.	Medgått i 1919—1920.	Medgått pr. 30te juni 1920.	Budgett 1920—1921.	Budgettforalag 1921—1922.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1. Eiendomme	235 292,63	47 022,35	282 314,98	—	—
2. Omladningstunneller	1 591 021,85	154 491,97	1 745 513,82	20 000,00	—
3. Fangdam for hoveddam	36 266,57	697 989,54	734 256,11	150 000,00	25 000,00
4. Hoveddam	4 459,55	511 039,66	515 499,21	1 050 000,00	140 000,00
5. Overløp for valsedam	135 349,84	366 588,18	501 938,02	1 950 000,00	1 615 000,00
6. Inntakskanal	100 083,04	—	100 083,04	30 000,00	—
7. Fordelingsbassin	497 159,70	326 825,13	823 984,83	300 000,00	—
8. Avstengningsanordning	32 531,80	455 019,88	487 550,68	125 000,00	—
9. Kraftstasjon	1 030 866,39	1 506 796,29	2 537 662,68	5 600 000,00	5 360 000,00
10. Mur ved fordelingsbassin	—	73 134,23	73 134,23	100 000,00	270 000,00
11. Undervannskanal	89 234,95	32 036,14	121 271,09	140 000,00	200 000,00
12. Fløtningsarrangement	—	10 335,91	10 335,91	500 000,00	300 000,00
13. Mørkfos-utsprængningen	1 138 086,17	793 989,16	1 932 075,33	930 000,00	550 000,00
15. Jernbanen Askim—Solbergfos	710 663,59	69 465,73	780 129,32	—	—
16. Anleggsmaskineri	960 574,58	143 695,45	1 104 270,03	200 000,00	50 000,00
17. Barakker og provisoriske bygverk	1 013 504,37	583 490,91	1 596 995,28	100 000,00	50 000,00
18. Funksjonærboliger	525 968,91	243 387,56	769 356,47	20 000,00	—
19. Vei-, vann- og belysningsanlegg	293 085,07	64 475,73	357 560,80	30 000,00	10 000,00
20. Tilfeldige utgifter	45 100,92	106 260,39	151 361,31	110 000,00	150 000,00
21. Driftsutgifter	405 722,73	582 627,37	988 350,10	400 000,00	500 000,00
22. Administrasjon	567 409,04	294 163,28	861 572,32	350 000,00	300 000,00
23. Forsikringskonto	98 556,66	42 665,27	141 221,93	70 000,00	70 000,00
24. Planleggelse inntil 31te juli 1913	99 809,06	—	99 809,06	—	—
25. Materialer og redskap	849 056,74	205 840,14	1 054 896,88	—	—
26. Inventar og diverse	29 491,88	32 485,31	61 977,19	—	10 000,00
27. Rentekonto	147 864,24	14 872,24	132 992,00	—	—
28. Konto pro diverse	16 505,63	247 107,06	263 612,69	—	—
	10 653 665,41	7 576 059,90	18 229 725,31	12 175 000,00	9 600 000,00

Statistikk i Hovedkonti
 Om de forskjellige konti i Hovedkonti

Man vedlegger driftsberetning for anleggsåret 1918—1920. Som det derav vil sees har arbejdsdriften lidt under en streik i august—september 1919 likesom arbeidet på høyeddammens fundamentering blev avbrutt av en usedvanlig tidlig flom sist i mars 1920.

Som det sees, er anleggets overgang til drift under konferanse med Kristiania kommunes vedkommende foreløbig forutsatt å skulle skje vinteren 1923—1924. Under denne forutsetning foreslår byggekomitéen en bevilgning, stor kr. 9 600 000,00, hvorav kr. 3 200 000,00 faller på statskassen og kr. 6 400 000,00 på Kristiania kommune. Overslaget er opgjort på den måte at de arbeider der påregnes utført i termnen, er kalkulert med arbeids- og materialpriser høsten 1920. Noget restoverslag for det hele anlegg er ikke opgjort.

Efter det sterke prisfall har man pany konferert med byggekomitéen om overslaget og om tiden for fullførelsen av anlegget. Under forutsetning av at denne utskytes til utgangen av 1924 har byggekomitéen foreslått en bevilgning av kr. 6 600 000,00, hvorav $\frac{1}{3}$ eller kr. 2 200 000,00 faller på statskassen. Departementet er enig heri.

Utenfor fellesutgiftene ligger maskininstallasjonen, idet maskinene skal være kontrahentenes særlige eiendom. Til statens maskininstallasjon er tidligere bevilget kr. 1 200 000,00, der ifølge en skrivelse fra statens medlemmer av byggekomitéen av 10de desember 1920 også vil være tilstrekkelig for kommende termin.

Man opfører således kr. 2 200 000,00 for neste termin.

7. Glomfjord kraftverk.

Til Glomfjord kraftverk er for budgetterterminene 1918—1919, 1919—1920 og 1920—1921 bevilget henholdsvis kr. 15 125 000,00, kr. 3 735 000,00 og kr. 3 500 000,00. Man henviser herom til st. prp. nr. 109 for 1918, innst. S. LIV for s. å. og st. forh. for s. å. side 2530—39, st. prp. nr. 95 for 1919, side 18—22, innst. S. VI D, side 3—4 og st. forh., side 2218—26, st. prp. nr. 1 for 1920, det ekstraordinære vannfallsbudgett, side 17—18, innst. S.

VI. D, side 3—4 og st. forh., side 1766 flg.

I skrivelse av 15de oktober 1920 har byggeledelsen avgitt følgende budgettforslag vedkommende anlegget:

«I henhold til Deres anmodning har vi utarbeidet, nedenstående overslag og forslag, nemlig:

- I. Oversikt over omkostninger ved 1ste utbygning Glomfjord.
- II. Overslag for 2nen utbygning.
- III. Forslag til bevilgning for termnen 1ste juli 1921 til 30te juni 1922.
- IV. Forslag til driftsbudgett for termnen 1ste juli 1921 til 30te juni 1922.

Med hensyn til totalomkostningene for første utbygning bemerkes, at disse — som det vil fremgå — anslagsvis vil bli kr. 840 000,00 høiere enn det forrige overslag.

Dette skyldes omtrent utelukkende den upåregnede forsinkelse, som anlegget er blitt utsatt for dels ved ombygning av tidligere omhandlede rørdele, dels ved forsinket generatorleveranse fra Sverige. Kursdifferansen for de to siste termner vedkommende denne leveranse andrar også til ganske betydelige beløp.

Angående omkostningene for den nu pågående 2nen utbygning bemerkes, at disse også blir høiere enn tidligere forutsatt.

Dette skyldes, at man — for overhodet å få rørledning nr. 2 — måtte gå til et ganske vesentlig tillegg, nemlig ca. kr. 500 000,00. Dernæst kommer et betraktelig tillegg for leveranse av det elektriske maskineri på grunn av den svenske kronens overkurs, og endelig vil regulering av Storeglomvann bli ganske vesentlig kostbarere på grunn av de høiere lønninger, cementpris og transportomkostninger; det overslag, som senest er utarbeidet for Storeglomvanns regulering er nemlig ca. 2 år gammelt, og vi tror neppe det er nogen overdrivelse, når vi går ut fra, at omkostningene til et arbeide som senkning av Storeglomvann er blitt omtrent fordoblet i dette tidsrum.

Med hensyn til vort forslag til bevilgning for termnen 1921—1922 bemerkes, at det selvsagt på nuværende tidspunkt er nærsagt umulig å si, hvilket beløp der vil være medgått innen den tid, sålänge forholdene på hele arbeidsmarkedet er så urolige som for tiden.

Vi har imidlertid forutsatt, at såvel rørledning nr. 2 som aggregat nr. 3 skal være fullt ferdig innen den tid, og at omtrent de halve omkostninger til senkning av Storeglomvann skal være medgått.

Sluttelig skal vi tillate oss at fremsette en kortfattet oversikt over anleggsarbeidernes fremgang i siste termin, samt hvilke arbeider der tenkes utført i inneværende og kommende budgettermin.

I løpet av sommeren 1919 blev de for kraftanleggets igangsettelse nødvendige byggearbeider avsluttet. Rørledningen var ferdig montert i august 1919. Begge turbinaggregater blev likeledes ferdig montert i løpet av høsten; den siste i oktober 1919.

Den ene generator var driftsferdig siste dage av november 1919, hvorimot den annen generator blev så meget forsinket, at den først var ferdigmontert første dage av mai 1920.

Imidlertid blev der av departementet besluttet, at nogen rørdele, om hvis soliditet der var reist tvil av Vassdragsvesenets kontrollavdeling, skulde ombyttes. Disse dele blev — tross arbeidet blev forsert mest mulig — først ferdig montert i april 1920 hvorefter betonestøpningen måtte foretas, således at rørledningen først kunne fylles 19de mai 1920.

Maskinaggregatene blev derefter prøvekjørt samme dag, og viste disse sig å funksjonere tilfredsstillende, dog inntratte der i generatorene — ved bestemte omdreiningstal — en kneppende lyd, der skriver sig fra kilenes friksjon mot rotorens nav. Der blev først forsøkt ombytning av kiler, uten at lyden forsvandt, hvorefter det besluttedes ved påkrympning av ringer å forsterke rotorens nav. Disse ringer, der nu er underveis til Glomfjord, vil bli påsatt i den nærmeste fremtid. For leverandørens ansvar har dog maskinaggregatene den hele tid været i drift, og blev derfor den ene generator stillet til Smelteverkets disposisjon 8de juli (fra 10de også 2net aggregat som reserve), den annen 17de august 1920 (som driftsmaskine).

Under prøvedriften fik man en lekkasje i en sveis på rørledningen, hvilken feil umiddelbart efter blev reparert ved elektrisk sveising.

Imidlertid utbrøt der i begynnelsen av juni streik ved anlegget, hvilket i høi grad gjorde det vanskelig å opretholde driften; dette har imidlertid lykkedes.

Smelteverket har imidlertid vegret sig ved å anerkjenne den tilbudte strøm som fullgod vare — dels på grunn av streiken, idet Smelteverkets arbeidere har besluttet å nekte å bruke strømmen, dels på grunn av omhandlede lyd i generatorene, og endelig på grunn av et par skadede betonomstøter, som det på grunn av streiken ikke var mulig å få utbedret.

Imidlertid er det Smelteverkets hensikt å igangsette driften i kommende uke; det er dog kun en mindre del av Smelteverket, som er i driftsmessig stand.

Med hensyn til 2nen utbygning, så blev maskineri og rørledning bestilt umiddelbart efter Stortingets bevilgning til 2nen utbygning i august 1919. På grunn av den korte tid, som var igjen av sommeren, blev kun uvesentlig av de forberedende arbeider ved Storglomvann utført. I vinterens løp blev dog fremtransportert nødvendige materialer til barakker og arbeidsdriften.

Inneværende sommer har man heller intet nevneverdig fått utført ved Storeglomvann på grunn av den 4 måneder lange streik, som først er bilagt i disse dage. Først til kommende vår vil arbeidet kunne igangsettes med kraft i senknings-tunnelen, idet der i vinterens løp vil bli opkjørt de resterende materialer og maskineri.

Kraftledning er dog bygget ferdig til Storeglomvann, så man har den nødvendige energi til lys, oppvarming og anleggs-maskineri.

I løpet av sommeren og høsten 1921 er det hensikten å få ferdig montert rørledning nr. 2 samt maskinaggregat nr. 3. Senkning av Storeglomvann vil neppe være ferdig førenn i 1923. Ved den regulering, som derved opnåes, vil man få driftsvann til 114 500 døgn turbin hk. motsvarende 127 000 turbin hk. ved 90 pct. belastningsfaktor.

Sluttelig vil vi ikke undlate å fremholde, at der bør arbeides for så snart som mulig å skaffe sig en kraftabonnet for yderligere 25 000 hk., således at man ved installering av det 4de aggregat kan få nyttiggjort sig en større del av den utbyggede og regulerte kraft.»

I. Oversikt over omkostningene 1ste utbygning Glomfjord.

Totalsum på månedsoversikt pr. 31te august 1920	kr. 20 961 953,64	
Frøgd for beholdninger, inventar, 2nen utbygning, fond, diverse debitorer, bank- og kassebeholdning	3 885 777,28	
		kr. 17 076 175,28
Overskurs		» 2 400 000,00
Antas å medgå til diverse etterarbeider efter 31te august 1920 samt kursdifferense på svenske kroner		» 223 824,72
		kr. 19 700 000,00
Tidligere er bevilget	kr. 15 125 000,00	
»	» 2 035 000,00	
»	» 1 700 000,00	
		» 18 860 000,00
Foreslås efterbevilget		kr. 840 000,00

II. Overslag for 2nen utbygning Glomfjord.

Rørledning nr. 2 — maskinaggregat nr. 3 — senkning Storeglomvand.

1. Regulering av Storeglomvand.		
1500 l. m. tunnel à kr. 900,00	kr. 1 350 000,00	
Skakt for luker	» 40 000,00	
Lukemaskineri	» 160 000,00	
Transport og barakker	» 250 000,00	
		kr. 1 800 000,00
2. Fordelingsbassin.		
Inntaksmaskineri montert		» 120 000,00
3. Rørgate.		
Rørledning nr. 2 montert 1250 tonns à kr. 960,00	kr. 1 200 000,00	
Støpning av fundamenter samt diverse	» 200 000,00	
		» 1 400 000,00
4. Turbinen 27 000 HK. med tilbehør montert		» 240 000,00
5. Generator med apparatanlegg		» 1 150 000,00
6. Administrasjon, uforutset og diverse ca. 15 pct.		» 690 000,00
		kr. 5 400 000,00

III. Forslag til bevilgning for terminen 1ste juli 1921 — 30te juni 1922.

Tilleggsbevilgning for 1ste utbygning	kr. 840 000,00
Til 2nen utbygning antas innen 30te juni 1922 å være medgått	kr. 4 400 000,00
Tidligere bevilget	kr. 1 700 000,00
»	» 1 800 000,00
	» 3 500 000,00
At bevilge til 2nen utbygning for terminen 1ste juli 1921—30te juni 1922	» 900 000,00
	Tilsammen kr. 1 740 000,00

Til dette forslag knytter direksjonen i skrivelse av 11te november 1920 følgende bemerkninger:

«Direksjonen for Glomfjords Aktieselskap skal i henhold til arbeidsledelsens forslag henstille, at der på budgettet for 1921—1922 opføres vedkommende Glomfjord Kraftanlegg:

- a) Tilleggsbevilgning for 1ste utbygning
 kr. 840 000,00
 b) Til 2nen utbygning . . . « 900 000,00

Kr. 1 740 000,00

Direksjonen kan i alt vesentlig henvisse til arbeidsledelsens oversikt over omkostningene ved 1ste utbygning og det nye overslag for 2nen utbygning og de bemerkninger som er knyttet dertil.

Angående tilleggsbetalingen for den til 2nen utbygning hørende rørledning nr. 2 kan direksjonen henvisse til sin redegjørelse til departementet av 5te juni 1920.

Også leveransen av denne rørledning er blitt betydelig forsinket vesentlig på grunn av arbeidsforholdene i Tyskland, men i den siste tid har leveransen til utskibningshavnen foregått jevnt og raskt, således at der ialt er levert ca. 850 tonn av de antagelig 1 250 å 1 300 tonn, som leveransen omfatter.

Når overslaget for utbygning nr. 2 har måttet vesentlig forhøies, skyldes dette utenom ovennevnte tillegg til kjøpesummen for rørledningen vesentlig stigningen i arbeidslønninger og anslagsviss beregnet kursdifferanse på leveringer, avtalt i utenlandsk mynt.

Hvilke forsinkelser og dermed følgende økede utgifter det urolige arbeidsmarked kan avstedkomme er det naturligvis umulig å ha nogen sikker mening om, likesom det naturligvis vil bero på valutamarkedets stilling om de opstilte beregninger for utenlandske leveringer vil vise sig å være riktige. Direksjonen er selvfølgelig her henvist til å legge de forhåndenværende forhold til grunn for sine overslag.

Det av det ærede departement optatte arbeide for å søke kraft avsatt i den almindelige elektrisitetsforsynings interesse har vært fortsatt av styret. Det viser sig imid-

lertid at omkostningene med overføringer fra Glomfjord etter de nuværende priser blir så høie, at det vil være vanskelig for tiden å søke tanken om en sådan anvendelse for kraften virkeliggjort.

Der har også vært foreløbige konferanser om avsetning av kraft i industrielt øiemed. Selvfølgelig vil direksjonen ha sin oppmerksomhet henvendt på spørsmålet om salg av energi fra Glomfjord.»

De partementet skal bemerke at man i februar 1920 innførte den forandring i anleggets administrasjon at der blev valgt en direksjon bestående av sorenskriver Årstad som formann, direktør S. Brinch og fylkesmann Pedersen, Bodø. Som varmann for direktør Brinch har fungert ekspeditionschef Larssen. Fra 1ste januar 1921 vil direktørene i det nye Hovedstyre for vasdrags- og elektrisitetsvesen inntre som som direktører med generaldirektøren som formann.

Første utbygning har nu vært i regulær drift i nogen tid.

Man vedlegger den av direksjonen påberopte redegjørelse av 5te juni 1920 angående endringer i kontrakten med A./G. Ferrum om levering av rørledning nr. 2.

Departementet finner å kunne slutte sig til direksjonens budgettforslag og opføre til bevilgning kr. 1 740 000,00 for kommende termin.

Man antar at der bør utarbeides en erfaringsrapport nu da første byggetrin er fullført og vil henlede direksjonens oppmerksomhet herpå.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

At der på budgettforslaget for budgetterminen 1ste juli 1921 til 30te juni 1922 under ekstraordinært budgett, statens vannfall, opføres inntekter og utgifter overensstemmende med et fremlagt utkast.

Utkast

til beslutning om bevilgning under det ekstraordinære statsbudgett
vedkommende statens vannfall.

I.

Utgift.

For terminen 1ste juli 1921—30te juni 1922 bevilges:

1. Til Numedalslaagens regulering.	kr.	155 000,00
2. » Nore kraftanlegg	»	4 500 000,00
3. » Hakavik kraftanlegg	»	1 290 000,00
4. » Kraftoverføring fra Rjukan.	»	1 500 000,00
5. » Mørkfoss—Solbergfoss.	»	2 200 000,00
6. » Glomfjord kraftverk	»	1 740 000,00

Tilsammen kr. 11 385 000,00

II.

Inntekt.

Til dekning av postene 1—6 ovenfor bevilges til inntekt av statslånemidler
kr. 11 385 000,00.

Gudbrandsdalslågen.

Ringsaker og Nes Almeninger. Tyriljelvens reg.-

1. Kgl.res. 2/7-1920 Reguleringstillatelse.
2. " 12/11-1920 Manøvreringsreglement.
3. " 3/6-1921 " endring.-
- " 16/5-1924 Deling av komm.avgiften. vedk.Tyriljelv og Mesna. se under reg. av Mesna.
- " 30/9-1932 Do. do. do. -

Mesnavassdragets Brukseierforening.

4. " 13/11-1936 Tillatelse til å benytte reg. tillatelsen 2/7-1920 på uforandret vilkår.
- " 15/7-1938 Beregn. av kons. avgiftene.
Endr. av betingelsenes post 3,
fjerde avsnitt, se under reg. av Mesna.
5. Dept.s bestemmelse 4/12 1940 Deling av kommuneavgifter (Mesna og Tyriljelv)
6. " " 29/1 1952 Ny " " " "

Mesna Kraftselskap.

7. Kgl.res. 19/12-1952 Overdragelse av konsesjoner.
8. Mesna kraftselskaps brev 8/5-1953. Do. do.
Administrasjon og ansvar overtatt fra 1/7-1952.
Br.foreningen opphørt fra 1/1-1953.
- Dept.s best. 12/3 -1962. Deling av kommuneavgiftene v/r. Tyriljelv, Mesnavatna og Sør-Mesna, se under reg. av Mesna.

Ved kongelig resolusjon av 12te november 1920 er
det bestemt :

" Der fastsettes som gjeldende inntil videre regle-
ment for manövrering av reguleringsdammene i Tyrillevan over-
ensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 12te
november 1920 inntatte utkast. "

Hvilket man tillater sig aa meddele til underret-
ning under henvisning til hr. direktörens skrivelse av senest
./. 2nen november 1920, idet man vedlegger et par avtrykk av det
./. fastsatte reglement samt ekstraktavskrift av det til grunn for
resolusjonen liggende foredrag.

Kristiania den 24de november 1920.

Henry Lovén

V. M. M.

Til

Vassdragdirektören.

Ekstraktavskrift

2

av Arbeidsdepartementets feredrag, der ligger til grunn for kongelig resolusjon av 12te november 1920.

1920 3986

Departementet skal bemerke at man er enig med vassdragdirektøren i at reguleringsstilladelsens tapningsgrenser ikke kan utvides uten ny kongelig tilladelse. Den meddelte kensesjen hjemler kun ekspropriasjonsrett til gjennomførelse av reguleringen innen de angivne grenser. Naar der er gitt tilladelse til regulering "i det vesentlige" overensstemmende med fremlagt plan siktes der til mulige modifikasjoner i de tekniske arrangementer, men ikke til endringer i reguleringshöiderne.

Forsaavidt reguleringsanleggene aktes manövrert paa nogen maate der vil beröve de nuværende utbyggede fall i Tyri-
lielven driftsvann, hvortil de er berettiget maa ekspropria-
sjon finne sted. Anleggene antas derigjennem i fornöden grad beskyttet mot vilkaarlig behandling.

for manövrering av reguleringsdammene i Tyrilielven.

Fastsett ved kongelig resolusjon av 12te november 1920.

1.

Reguleringsgrensene er følgende :

	Överste kote	Nederste kote	Reg.h.i.m.
Sjnsjö	798,0	792,5	5,5
Kroksjö	889,5	886,5	3,0
Melsjö	901,5	898,5	3,0
Reinsjö	903,0 [905,0]	901,0 [898,5]	2,5

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker ved de enkelte dammer. Merkene skal godkjennes av det offentlige.

2.

Det skal ved manövreringen has for öie, at vassdragsets naturlige flomvannføring ikke forökes. Heller ikke maa dets tidligere lavvannføring forminnskes til skade for andres rettigheter.

Forövrig kan - inntil Tyrilielv blir bygget ut - vaanslipningen foregaa efter de i Mesna utbyggede anleggs behov og efter nærmere bestemmelse av Mesna brukseierforening. Efterat Tyrilielv er bygget ut, kan vaanslipningen foregaa efter dette kraftanleggs behov.

3.

Til aa forestaa manövreringen antas norske statsverkere, som godtas av vedkommende departement.

Damvokternes antal fastsettes av departementet. Deres beliger skal efter departementets nærmere bestemmelse vare mest mulig bekvemt beliggende for tilsyn med dammene og de maa ha saa lett adgang som mulig til telefon. Departementet kan bestemme, at damvokterne skal ha telefon i sine boliger.

4.

Det skal passees at flomalövene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Der föres protokoll over dammens manövrering, av-
leste vannstander samt observeres og noteres om det maatte för-
langes regnmengder, temperatur m.v. Av denne protokoll sendes
ved hver maanedes utgang avskrift til vassdragdirektören.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir
aa avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

Forandringer i dette reglement kan alene foretas
av Kongen efterat de interesserte har haft anledning til aa
uttale sig.

De interesserte skal ogsaa være berettigede til at
komme ind paa dammen, dersom de vil gaa ind paa
den samme.

De skal ogsaa være berettigede til at
gaa ind paa dammen, dersom de vil gaa ind paa
den samme.

De skal ogsaa være berettigede til at
gaa ind paa dammen, dersom de vil gaa ind paa
den samme.

De skal ogsaa være berettigede til at
gaa ind paa dammen, dersom de vil gaa ind paa
den samme.